

ความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นิทานจน

ปริญญานิพนธ์

ของ

อภิรดี สีนวล

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย

มีนาคม 2547

ลิขสิทธิ์เป็นของ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นิทานฉงน

บทคัดย่อ
ของ
อภิรดี สีนวล

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย
มีนาคม 2547

อภิรตี สีนวล. (2547). ความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นิทานฉงน.

ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม: รองศาสตราจารย์ ดร.สิริมา ภิญโญนนตพงษ์, รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์.

การศึกษาการวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นิทานฉงน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชาย และหญิง อายุระหว่าง 5 – 6 ปี ชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนปทุมมาอนุกุล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยจับฉลากมา 1 ห้องเรียนจากจำนวน 2 ห้องเรียน แล้วคัดเลือกนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางความสามารถในการแก้ปัญหาค่า จำนวน 15 คน เพื่อจัดกิจกรรมเล่นิทานฉงนใช้เวลาในการทดลองจำนวน 8 สัปดาห์ๆละ 3 วันๆละ 35 นาที รวมทั้งสิ้น 24 ครั้งเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือแผนการจัดกิจกรรมเล่นิทานฉงน และแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาสำหรับเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีค่าความเชื่อมั่น .89 แบบแผนการวิจัยใช้แบบ The One – Group Pretest – Posttest Design วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย และ t – test แบบ Dependent Sample

ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยหลังจากได้รับการจัดกิจกรรมเล่นิทานฉงน มีความสามารถในการแก้ปัญหาค้นคว้า และความสามารถในการแก้ปัญหาค้นคว้าที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นของเด็กปฐมวัย มีค่าสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความสามารถในการแก้ปัญหาค้นคว้าของเด็กปฐมวัย หลังการจัดกิจกรรมเล่นิทานฉงนมีค่าสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมเล่นิทานฉงนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

PROBLEM SOLVING ABILITY OF YOUNG CHILDREN EXPERIENCED GUESS STORIES
TELLING

AN ABSTRACT
BY
APIRATEE SEENUAN

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Early Childhood Education
at Srinakharinwirot University
March 2004

Apiratee Seenuan. (2004). *Problem Solving Ability of Young Children Experienced Guess Stories Telling*. Master thesis, M.Ed. (Early Childhood Education). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Assoc. Prof. Dr.Sirima Pinyoanuntapong, Assoc. Prof. Dr. Boonchird Pinyoanuntapong .

The purpose of the research was to study the problem solving ability of young children by using experienced guess stories telling. The sample was 15 boys and girls,aged between 5 – 6 years of kindergarten 2 of Patumanukool School under the office of Nakorn Sri Thamarat Educational Service Area 4, in the first semester of the academic year 2003. The random sampling was selected by labeling one from two classrooms, then selected 15 students who are low successful in the problem solving ability of young children. The experiment was carried 24 times, tree times a week for eight consecutive weeks. The instrument for collecting data included for Experince Guess Stories Telling Plans and The Problem Solving Ability of Young Children Test with the reliability of 0.89 . Using The One – Group Pretest - Posttest Design as Methodology of this research. Analyzing data by using Mean and t – test for Dependent Sample.

The results were as follows : after the self problem solving ability of young children, and the self problem solving ability regarding other people was significantly higher at .01 level, and the problem solving ability of young children after the experience guess stories telling was significantly higher at .01 level.

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย
จาก
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

ความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นิทานฉงน

ของ

นางสาวอภิรดี สีนวล

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

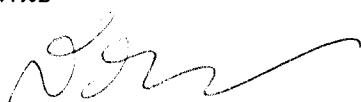

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.นภาพร หะวานนท์)

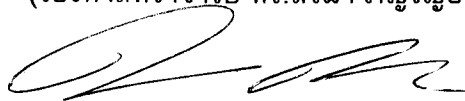
วันที่ 15 เดือน มีนาคม พ.ศ. 2547

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

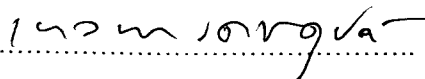
ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.สิริมา ภิญโญนนตพงษ์)

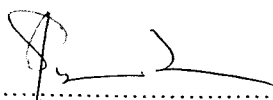
กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์)

กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(รองศาสตราจารย์ ดร.เยาวพา เตชะคุปต์)

กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(อาจารย์ ดร.สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี เพราะความกรุณาอย่างสูงจาก รองศาสตราจารย์ ดร.สิริมา ภิญโญนนตพงษ์ ประธานกรรมการที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์ กรรมการที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ที่ได้ให้คำปรึกษา คำแนะนำ ข้อคิดและการแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ เป็นอย่างดีโดยตลอดมาในการทำปริญญานิพนธ์จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณา จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.เยาวพา เตชะคุปต์ และ อาจารย์ ดร.สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์ กรรมการในการสอบปริญญานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ วราภรณ์ รักวิชัย, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ละอ อชิตกร, อาจารย์รัฐจวน ประโมจน์ย์, อาจารย์นพดล กองศิลป์, อาจารย์มิ่ง เทพक्रमเมือง และอาจารย์เบญจจะ คำมะสอน ที่ได้กรุณาตรวจแก้ไขและให้คำแนะนำเครื่องมือที่ใช้ในการทำงานวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้บริหารโรงเรียน และคณะครู และขอบคุณเด็กนักเรียนอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนปทุมานุกูล ที่กรุณาให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกในการวิจัยเป็นอย่างดี

ความสำเร็จใดๆ ในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ทุกท่านที่ได้กรุณาให้การอบรมสั่งสอน ถ่ายทอดความรู้และให้ประสบการณ์ที่ดี และมีคุณค่าอย่างยิ่งกับผู้วิจัย ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่ออุดม คุณแม่กาญจนา สีนวล และขอบคุณบุคคลในครอบครัว บุคคลใกล้ชิด นิสิตปริญญาโทสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์และอีกหลายท่านที่ได้สนับสนุนและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยด้วยดีตลอดมา จนทำให้ปริญญานิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดามารดา ที่ได้อบรมเลี้ยงดู ให้ความรัก ความอบอุ่น และให้ทุนการศึกษาแก่ผู้วิจัย และพระคุณคณาจารย์ทุกท่านทั้งในอดีตและปัจจุบัน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้วิจัย ทำให้ผู้วิจัยได้ประสบการณ์ที่ทรงคุณค่ายิ่ง

อภิรดี สีนวล

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง.....	1
	ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
	ความสำคัญของการวิจัย.....	3
	ขอบเขตของการวิจัย.....	4
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	4
	ตัวแปรที่ศึกษา	4
	นิยามศัพท์เฉพาะ	4
	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5
	สมมติฐานในการวิจัย	6
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหา.....	8
	ความหมายของการแก้ปัญหา.....	8
	ความสำคัญของการแก้ปัญหา.....	9
	ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหา.....	9
	ประเภทและลักษณะของการแก้ปัญหา.....	12
	องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการแก้ปัญหา.....	14
	วิธีการและลำดับขั้นตอนในการแก้ปัญหา.....	15
	การส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย.....	16
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหา.....	18
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเล่น.....	20
	ความหมายของการจัดประสบการณ์.....	20
	ความสำคัญของการจัดประสบการณ์.....	21
	แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย.....	22
	หลักการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย.....	23
	แนวทางการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย.....	24
	ความหมายของนิทาน.....	26
	ความหมายของกิจกรรมการเล่น.....	27
	คุณค่าของการเล่น.....	27

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
2(ต่อ) ประเภทของนิทาน.....	28
นิทานที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย.....	30
รูปแบบการจัดกิจกรรมเล่านิทานสำหรับเด็กปฐมวัย.....	32
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเล่านิทาน.....	34
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	36
การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง	36
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	37
การเก็บรวบรวมข้อมูล	40
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	41
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	45
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	45
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	46
5 สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	50
สังเขปความมุ่งหมาย	51
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	52
อภิปรายผล.....	52
ข้อสังเกตที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า.....	55
ข้อเสนอแนะ.....	56
บรรณานุกรม	58
ภาคผนวก	68
ภาคผนวก ก.....	69
ภาคผนวก ข.....	80
ภาคผนวก ค.....	89
ภาคผนวก ง.....	94

สารบัญ(ต่อ)

บทที่

หน้า

ประวัติย่อผู้วิจัย.....	96
-------------------------	----

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แบบแผนการทดลอง.....	39
2 วันและกิจกรรมที่ทำการทดลอง	40
3 ค่าสถิติพื้นฐานของแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาตนเองของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการกิจกรรมเล่นิทานฉงน.....	46
4 ค่าสถิติพื้นฐานของแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้ อื่นของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเล่นิทานฉงน.....	47
5 การเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาตนเองของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัด กิจกรรมเล่นิทานฉงน	47
6 การเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเล่นิทานฉงน	48
7 การเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหของเด็กปฐมวัยก่อนและหลัง กิจกรรมเล่น ิทานฉงนในภาพรวม.....	49

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1	กรอบแนวคิดและการศึกษาค้นคว้า	5
---	------------------------------------	---

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การแก้ปัญหา ถือว่าเป็นพื้นฐานการคิดที่สำคัญที่สุดของการคิดทั้งหมด การแก้ปัญหาเป็นสิ่งสำคัญต่อวิถีการดำเนินชีวิตในสังคมมนุษย์ซึ่งจะต้องใช้การคิดเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นตลอดเวลาการแก้ปัญหาถือเป็นความสามารถที่เกี่ยวข้องและมีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตที่วันวัยสลับกันได้เป็นอย่างดี โดยผู้ที่มีความสามารถในการแก้ปัญหาจะสามารถเผชิญกับภาวะสังคมที่เคร่งเครียดได้อย่างเข้มแข็ง ความสามารถในการแก้ปัญหาจึงมิใช่เป็นเพียงการรู้จักคิดและรู้จักการใช้สมอง หรือเป็นการรู้จักที่มุ่งพัฒนาสติปัญญาแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ยังเป็นการพัฒนาทัศนคติ วิธีคิด ค่านิยม ความรู้ ความเข้าใจในสภาพการณ์ของสังคมได้ดีอีกด้วย (ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. 2541 : 103 ; อ้างอิงจาก Eberle and Slanish. 1996. *CPS for kids*. p. 9) ซึ่งมีความสอดคล้องกับการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมกันของสังคมไทยใน 20 ปีข้างหน้า โดยให้คนไทยตระหนักถึงความจำเป็นและความสามารถในการคิดเป็นทำเป็น มีเหตุผล มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา ทัศนคติ และกระบวนการทำงานให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพ รู้เท่าทันโลกเพื่อพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงหลักของโลก ทั้งที่เป็นการพัฒนาและปัญหาที่จะตามมา (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2544 : บทนำ) ทั้งยังสอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่ได้ให้ความสำคัญของการศึกษาพัฒนาคนและคุณภาพของคนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนอย่างเต็มศักยภาพ ให้เป็นคนเก่ง ดี มีสุข นับเป็นแนวทางที่ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนร่วมกับการจัดการศึกษาหาแนวทางปฏิบัติเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายในการพัฒนามนุษย์ให้ฉลาดและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น (สิริมา ภิญาโณนนตพงษ์. 2545 : 3)

ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการพัฒนาคนโดยเริ่มตั้งแต่วัยเด็ก เพราะเด็กเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่าในการพัฒนาประเทศจึงควรให้ความสำคัญในเรื่องของการอบรมเลี้ยงดู การเอาใจใส่ ความรัก ความอบอุ่น ให้แก่เด็กโดยเฉพาะอย่างยิ่งในวัยแรกเกิดจนถึงอายุประมาณ 6 ปีหรือที่เรียกว่า เด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นวัยแห่งการวางรากฐานในการพัฒนาทั้งร่างกาย อารมณ์ – จิตใจ สังคมและสติปัญญา โดยเฉพาะใน 2 ปีแรกของชีวิตเซลล์สมองและระบบประสาทจะเจริญเต็มที่ และเป็นพื้นฐานการเจริญเติบโตของสมองในช่วงต่อไป (นิตยา ศษภักดี. 2530 : 16) ซึ่งสอดคล้องกับรายงานของยูเนสโกที่กล่าวถึงการศึกษาของนักการศึกษาและข้อค้นพบทางแพทย์ว่าเด็กวัย 3 ปี เซลล์สมองเจริญเติบโตถึงร้อยละ 80 ของสมองผู้ใหญ่ (UNESCO. 1972 : 2) นอกจากนั้นก็เซล (Gesell) ได้กล่าวว่า 6 ปีแรกของชีวิตเป็นวัยที่มีความสำคัญของการพัฒนายิ่งกว่าวัยอื่นทั้งหมด (Gesell. 1960 : 167 – 168) ดังนั้นการเรียนรู้ใดๆในช่วงนี้ จะมีอิทธิพลต่อการพัฒนาการของเด็กโดยเฉพาะพัฒนาการด้านสติปัญญา

อารี รังสินันท์ (2532 : 34) ได้ให้ความหมายของสติปัญญาว่า หมายถึงความสามารถทางสมองของบุคคลในการเรียนรู้ การคิดหาเหตุผล การตัดสินใจ การแก้ปัญหา ตลอดจนการนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ การปรับตัวเองให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมสถานการณ์ต่างๆได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ และ

สามารถดำรงตนในสังคมได้อย่างมีความสุข ดังนั้นการที่จะพัฒนาสติปัญญาของเด็กปฐมวัยเพื่อจะเจริญเติบโตไปเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ เป็นกำลังสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ จึงต้องมีการพัฒนาความคิด ซึ่งเป็นกลไกของสมองที่เกิดขึ้นเกือบตลอดเวลาเป็นไปตามธรรมชาติ เป็นผลที่เกิดจากที่สมองถูกรบกวนจากสิ่งแวดล้อมสังคมรอบตัวและประสบการณ์ดั้งเดิมส่วนตัว ในการพัฒนาความคิดนั้นมีการศึกษาหลายท่านได้เสนอแนวคิดไว้หลากหลายรูปแบบอาทิเช่น การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การคิดวิจารณ์ญาณ การคิดตัดสินใจ และการคิดเพื่อแก้ปัญหา (ทิตนา แชมมณี. 2544 : 103 -112) เดตวี่และแฟร์ (Dewey. 1933 : 17 - 21 : Fehr. 1973 : 423) มีความเห็นสอดคล้องกันว่า เป้าหมายอันดับแรกของการศึกษา คือให้เด็กสามารถคิดแก้ปัญหาได้ ดังนั้นการส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหาควรเริ่มฝึกฝนตั้งแต่ระดับปฐมวัย เพราะเป็นวัยที่มีความสำคัญที่สุดในการส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านประสบการณ์ และการเรียนรู้ที่เด็กได้รับในช่วงนี้จะมีอิทธิพลต่อพัฒนาการในทุกๆด้านของวัยต่อไป โดยได้มีการนำความสามารถในการคิดแก้ปัญหาบรรจุไว้ในคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กปฐมวัยไว้ในหลักสูตรก่อนประถมศึกษาพุทธศักราช 2540 (กรมวิชาการ. 2540 : 31 - 32) ดังนั้นในการสอนให้เด็กคิดแก้ปัญหาจะต้องหาวิธีให้เด็กเข้าใจปัญหา และสามารถให้คำจำกัดความได้เป็นสิ่งแรก เพราะนักจิตวิทยาพบว่าปัญหาของเด็กที่แก้ปัญหาไม่ได้ คือการไม่เข้าใจปัญหา (สุรางค์ โค้วตระกูล. 2544 : 323) และสาเหตุที่เด็กไม่สามารถแก้ปัญหาได้อย่างมีระบบ เพราะเด็กมีข้อมูลความรู้น้อยประการหนึ่งกับอีกประการหนึ่งเด็กยังมีวุฒิภาวะไม่มากพอที่จะแก้ปัญหา ครูมีส่วนช่วยได้มากในแง่ของการสนับสนุนและให้แนวทางเด็กในการเรียนรู้วิธีแก้ปัญหาด้วยแนวคิดที่ถูกต้อง มีวิธีการเรียนการสอนเพื่อฝึกแก้ปัญหาหลายวิธีในปัจจุบัน เช่น การจัดการเรียนการสอนแบบโครงการการจัดการเรียนการสอนแบบไฮสโคปเป็นต้น ล้วนแล้วจะทำให้เด็กคิดแก้ปัญหาได้หลายแนวทางมากขึ้น (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2545 :40) ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่จะส่งเสริมให้เด็กสามารถคิดแก้ปัญหาได้ ครูผู้สอนควรหาวิธีสอนโดยให้เด็กได้ลงมือกระทำและปฏิบัติจริงด้วยตนเอง ดังที่ เดตวี่ (Dewey) เพียเจท์ (Piaget) และ บรูเนอร์ (Bruner) มีความเห็นสอดคล้องกันว่ากระบวนการพัฒนาทางสติปัญญานั้นควรให้เด็กได้เรียนรู้โดยการกระทำ (Learning by doing) ปฏิสัมพันธ์โดยตรงกับสิ่งแวดล้อม และค้นพบองค์ความรู้ด้วยตนเอง(สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา. 2541 : 14) โดยเด็กได้ทำกิจกรรมที่เป็นรูปธรรมที่ครูจัดไว้ให้เลือก ครูใช้คำถามปลายเปิดที่เด็กสามารถตอบได้ถูกหลายคำตอบ บรรยายภาพของการเรียนรู้ต้องสนุกมีการสนทนาคุยหัวเราะ และแสดงความตื่นเต้นในการทำกิจกรรม (พัฒนา ชัยพงศ์. 2540 : 8) รวมทั้งครูควรให้ความสำคัญและคำนึงถึงธรรมชาติของเด็กทั้งในด้านพัฒนาการเรียนรู้และความแตกต่างระหว่างบุคคลโดยจัดกิจกรรมที่หลากหลายให้เด็กพัฒนาทักษะพื้นฐานทุกด้าน โดยเฉพาะทักษะกระบวนการคิดซึ่งนำไปสู่ความสามารถในการแก้ปัญหา (เยาวพา เดชะคุปต์. 2542 : คำนำ) ซึ่งสรุปได้ว่า การส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหาควรเริ่มตั้งแต่เด็กปฐมวัย โดยการจัดการเรียนการสอนที่เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือกระทำ และได้คิดด้วยตัวเด็กเองลักษณะของกิจกรรมควรมีความหลากหลาย และสอดคล้องกับธรรมชาติการเรียนรู้ของเด็กความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วยการเปิดโอกาสให้เด็กได้ฝึกคิดให้มากที่สุด ในบรรยากาศที่สร้างความอบอุ่น และเป็นกันเอง เพื่อให้เด็กเกิดความสนุกสนานได้ฝึกความสามารถในการแก้ปัญหา

ดังที่กล่าวข้างต้นการส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยจึงควรที่จัดในรูปแบบกิจกรรมการเล่นหัดงาน ซึ่งเป็นกิจกรรมหนึ่งที่จะส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยสามารถคิดแก้ปัญหาได้ เพราะเป็นกิจกรรมที่เด็กปฐมวัยได้ฝึกความสามารถที่จะเข้าใจปัญหาและรู้สาเหตุของปัญหาได้โดยมองเห็นในรูปธรรมจากนิทาน และแสดงความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ซึ่งการเล่นหัดงานเป็นกิจกรรมที่ครูปฐมวัยใช้มากเป็น

ประจำสม่ำเสมอในการถ่ายทอดความรู้ทัศนคติ และแนวคิดไปสู่เด็กปฐมวัยโดยที่ไม่เป็นการขัดกับความต้องการของเด็ก เพราะเป็นกิจกรรมที่ผู้ฟังได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน เด็กปฐมวัยเกิดการเรียนรู้สามารถจดจำ กล่าวแสดงออก และมีแรงจูงใจที่จะเปิดรับพฤติกรรมที่พึงปรารถนา ซึ่งนักวิชาการหลายท่านต่างยอมรับว่า การเล่านิทานมีความสำคัญต่อเด็กปฐมวัย (Armstrong, 1960 : 373) และนิทานจะทำให้เด็กปฐมวัยสามารถใช้กระบวนการคิดในการพิจารณาแก้ปัญหาได้ (เกริก ยุ้นพันธ์, 2543 : 56) สัทนพัฒน์ อรุณธวี (2542 : 17) ได้แบ่งประเภทของนิทานที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัยไว้ดังนี้ นิทานปรัมปรา นิทานเทพนิยายต่าง ๆ นิทานท้องถิ่น นิทานตลกขบขัน นิทานสร้างเสริมคุณธรรม นิทานเกี่ยวกับสัตว์ นิทานให้ความรู้เฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่ง นิทานจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ สำหรับรูปแบบการเล่านิทานโดยทั่วไปมี 2 แบบ คือ การเล่าแบบปากเปล่าและการเล่าที่มีสื่อประกอบ ปัจจุบันการเล่านิทานได้พัฒนาให้น่าสนใจยิ่งกว่าสมัยก่อน โดยใช้เครื่องมือประกอบการเล่านิทานเพื่อให้สมจริงสมจังและน่าสนใจเพลิดเพลินยิ่งขึ้น เครื่องมือที่นิยมมาใช้ในการเล่านิทาน ได้แก่ ภาพ หุ่น ของจริง หนังสือ โดยเฉพาะภาพนั้นมีลักษณะเป็นภาษาสากลทำสิ่งที่เป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรมมีความหมายและเป็นที่น่าสนใจได้ (Lanler, 1951 : 9 - 30)) ดังนั้นกิจกรรมการเล่านิทานจึงเป็นการจัดประสบการณ์หนึ่งที่จะส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย โดยเป็นกิจกรรมที่เด็กปฐมวัยได้ฝึกความสามารถที่จะเข้าใจปัญหาและรู้สาเหตุของปัญหาได้โดยมองเห็นในรูปธรรมจากนิทานและฝึกความสามารถในการแก้ปัญหาจากสถานการณ์จากนิทาน

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงการนำกิจกรรมการเล่านิทานมาจัดประสบการณ์ให้กับเด็กปฐมวัย และเพื่อศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน เพื่อนำผลที่ได้เป็นแนวทางสำหรับครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยสามารถจัดกิจกรรมการเล่านิทาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายสำคัญเพื่อศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน โดยกำหนดความมุ่งหมายเฉพาะดังนี้

1. เพื่อศึกษาว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานมีความสามารถในการแก้ปัญหาตนเอง และความสามารถในการแก้ปัญหาดูเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นของเด็กปฐมวัยในระดับมากน้อยเพียงใด
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาดูเองและความสามารถในการแก้ปัญหาดูเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน

ความสำคัญของการวิจัย

ผลของการวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางในการส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน ซึ่งผลของการวิจัยจะทำให้ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยได้เห็นถึงความสำคัญของการจัดกิจกรรมการเล่านิทานที่สามารถนำมาใช้ในการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาสำหรับเด็กปฐมวัยต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเด็กนักเรียนชาย - หญิง อายุระหว่าง 5 - 6 ปี ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 โรงเรียนปทุมานุกูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 อำเภอท่าศาลา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเด็กปฐมวัยชาย - หญิง อายุระหว่าง 5 - 6 ปี ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 โรงเรียนปทุมานุกูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 อำเภอท่าศาลา จำนวน 15 คนโดยมีขั้นตอนการคัดเลือกดังนี้

1. สุ่มตัวอย่างเด็กปฐมวัยชาย - หญิง มา 1 ห้องเรียน
2. ครูประจำชั้นอนุบาลห้องที่ได้รับการสุ่มจากข้อ 1 ทำการทดสอบเด็กปฐมวัยโดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย แล้วนำคะแนนที่ได้จัดเรียงลำดับจากน้อยสุดไปหา มากสุดคัดเลือกเด็กที่มีคะแนนน้อยจำนวน 15 คนมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเล่นทานงน
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถในการแก้ปัญหา

นิยามศัพท์เฉพาะ

เด็กปฐมวัย

หมายถึง เด็กนักเรียนชาย - หญิง อายุระหว่าง 5 - 6 ปี ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 ของโรงเรียนปทุมานุกูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 อำเภอท่าศาลา

ความสามารถในการแก้ปัญหา

หมายถึง การตัดสินใจของเด็กปฐมวัยในการเลือกกระทำหรือปฏิบัติเพื่อให้พ้นอุปสรรคและเกิดความพอใจในการปฏิบัตินั้นที่ได้มาโดยคะแนนจากแบบทดสอบในการแก้ปัญหา ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยได้แบ่งความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยออกเป็น 2 ประเภท

1. ความสามารถในการแก้ปัญหาดตนเอง หมายถึง การที่เด็กปฐมวัยใช้ในการแก้ไขอุปสรรคหรือสถานการณ์ที่ยุ้งยากที่เกิดขึ้นกับตนเองโดยไม่ได้เกี่ยวข้องกับผู้อื่น
2. ความสามารถในการแก้ปัญหาดตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น หมายถึง การที่เด็กปฐมวัย

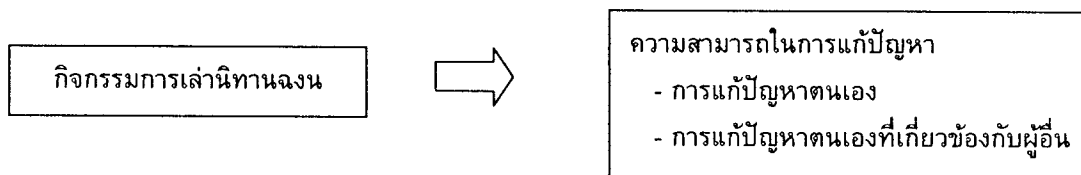
ใช้ในการแก้ไขอุปสรรคหรือสถานการณ์ที่ยุ่งยากที่เกิดขึ้นกับตนเองโดยต้องพึ่งพาผู้อื่น เช่น เพื่อน ผู้ปกครอง ครู หรือ บุคคลรอบข้าง

นิทานฉงน

หมายถึง นิทานปัญหาที่สร้างขึ้นเพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย แบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ การแก้ปัญหของตนเอง และการแก้ปัญหของตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น โดยเนื้อเรื่องในการเล่าได้กำหนดสถานการณ์ที่เป็นปัญหาของตนเองของตัวละคร และปัญหาของตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นของตัวละคร ซึ่งตัวละครที่ดำเนินเนื้อเรื่องของนิทานไม่สามารถแก้ปัญหามาจากสถานการณ์นั้นได้ จึงทำให้นิทานไม่สามารถดำเนินเนื้อเรื่องต่อจนจบได้ ดังนั้นเด็กปฐมวัยที่ฟังนิทานจึงต้องใช้ความสามารถในการแก้ปัญหามาจากสถานการณ์ในนิทานเพื่อดำเนินเรื่องของนิทานให้จบ โดยมีขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมการเล่านิทานฉงน 3 ขั้นตอนดังนี้

1. ชี้นำครูเล่านิทานฉงน ซึ่งเนื้อเรื่องเป็นสถานการณ์ที่เป็นปัญหาให้กับตัวละครในนิทานทำให้นิทานไม่สามารถดำเนินเนื้อเรื่องต่อจนจบได้ เด็กปฐมวัยที่ฟังนิทานจึงต้องใช้ความสามารถเพื่อแก้ปัญหามาจากสถานการณ์ในนิทานเพื่อดำเนินเรื่องของนิทานให้จบ
2. ชี้นำแก้ปัญหา เด็กปฐมวัยใช้ความสามารถในการแก้ปัญหามาจากการฟังนิทานฉงนและเสนอการแก้ปัญหา
3. ชี้นำสรุป เด็กและครูร่วมกันสนทนา สรุปเกี่ยวกับนิทานฉงนและการแก้ปัญหาในนิทานเพื่อดำเนินเรื่องของนิทานให้จบ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

คะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมเล่นิทานงนมมีค่าสูงกว่าก่อนจัดกิจกรรมเล่นิทานงนม

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำเสนอตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหา

- 1.1 ความหมายของการแก้ปัญหา
- 1.2 ความสำคัญของการแก้ปัญหา
- 1.3 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหา
- 1.4 ประเภทและลักษณะของการแก้ปัญหา
- 1.5 องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการแก้ปัญหา
- 1.6 วิธีการและลำดับขั้นตอนในการแก้ปัญหา
- 1.7 การส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย
- 1.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหา

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเล่นนันทนาการ

- 2.1 ความหมายของการจัดประสบการณ์
- 2.2 ความสำคัญของการจัดประสบการณ์
- 2.3 แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย
- 2.4 หลักการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย
- 2.5 แนวทางการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย
- 2.6 ความหมายของนันทนาการ
- 2.7 ความหมายของกิจกรรมการเล่นนันทนาการ
- 2.8 คุณค่าของการเล่นนันทนาการ
- 2.9 ประเภทของนันทนาการ
- 2.10 นันทนาการที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย
- 2.11 รูปแบบการจัดกิจกรรมเล่นนันทนาการสำหรับเด็กปฐมวัย
- 2.12 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเล่นนันทนาการ

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหา

1.1 ความหมายของการแก้ปัญหา

นักการศึกษาหลายท่านต่างได้ให้ความหมายของการแก้ปัญหาในทัศนะต่างกัน ดังนี้

เมย์ (May. 1970 : 266) กล่าวว่า การแก้ปัญหาเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนทางสมองซึ่งเกี่ยวข้องกับการหยั่งเห็น การจินตนาการ การจัดกระทำ และการรวบรวมความคิด

บอร์น เอกสตรานด์ และโดมิโนสกี (Bourne Exstrand and Dominoski. 1971 : 9) กล่าวถึงการแก้ปัญหว่าเป็นกิจกรรมที่เป็นทั้งการแสดงความรู้ ความคิดจากประสบการณ์เดิม และส่วนประกอบของสถานการณ์ที่เป็นปัญหาในปัจจุบันมาจัดเรียงลำดับใหม่ เพื่อผลของความสำเร็จในจุดมุ่งหมายเฉพาะอย่าง

ไอเซนคท์ วิทเบอร์ก และเบียร์น (Eysenck, Wuraburh and Berne. 1972 : 44) กล่าวว่า การแก้ปัญหาเป็นกระบวนการที่จำเป็นต้องอาศัยความรู้ในการพิจารณาสังเกตปรากฏการณ์ และโครงสร้างของปัญหารวมทั้งต้องใช้กระบวนการคิด เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ต้องการ

กาเย่ และบริกซ์ (แก้วตา คณะวรรณ. 2524 : 69 ; อ้างอิงจาก Suwannathat. 1985. *Handbook of Asia Child Development and Child Rearing.*) กล่าวว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาเป็นทักษะทางปัญญา (Intellectual Skill) อย่างหนึ่งที่สามารถสอนกันได้ และมุ่งหวังให้ความสามารถในด้านนี้ไปถ่ายทอดไปยังสถานการณ์อื่นๆ

จำเียร ช่างโชติ (2520 : 125) กล่าวว่า การแก้ปัญหาเป็นพฤติกรรมของมนุษย์ที่มีกระบวนการที่ซับซ้อนที่สุดในการแก้ปัญหา ต้องใช้ความคิดที่มีต่อสถานการณ์ต่างๆ และตีความทัศนคติของตนเอง

เฉลิมพล ต้นสกุล (2521 : 20) กล่าวว่า การแก้ปัญหาเป็นการเรียนรู้ที่ต้องอาศัยความคิดการแก้ปัญหาและการคิดจึงมีความสัมพันธ์กันแยกกันไม่ออกการแก้ปัญหามองอาศัยสิ่งกับและกฎที่ได้มีประสบการณ์มาก่อนจึงจะสามารถแก้ปัญหาใหม่ๆ ได้

ชูชีพ อ่อนโคกสูง (2528 : 120) ได้กล่าวว่า การแก้ปัญหามองว่าบุคคลมีจุดมุ่งหมายมีอุปสรรคขัดขวางไม่ให้ไปถึง หรือได้มาซึ่งสิ่งที่ต้องประสงค์จะทำให้เกิดปัญหาขึ้น หรือปัญหาอาจเกิดจากการไม่ทราบจุดมุ่งหมายที่แน่นอนว่าคืออะไร บุคคลจึงพยายามจัดปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นให้หมดไปเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายที่ต้องการการแก้ปัญหาก็เป็นความคิดที่มีจุดมุ่งหมาย

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2528 : 259) กล่าวว่า การแก้ปัญหาคือ การใช้ประสบการณ์เดิมที่ได้ยินจากการอบรมสั่งสอนให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง มาแก้ไขปัญหานั้นได้ประสบ

ชุมพล พัฒนสุวรรณ (2531 : 17) กล่าวว่า การแก้ปัญหามองได้เป็นความสามารถเดี่ยวๆ แต่จะประกอบด้วยกลุ่มของความสามารถหลายด้านประกอบกัน เช่น ความนึกคิดที่รวดเร็วเกี่ยวกับลักษณะของวัตถุ หรือสถานการณ์ที่กำหนดให้ การจำแนกประเภทของวัตถุ การรับรู้ ความสัมพันธ์

วยุภา จิตรสิงห์ (2534 : 8) กล่าวว่า การแก้ปัญหา หมายถึง กระบวนการทำงานของสมองซึ่งต้องอาศัยความรู้ และประสบการณ์เดิมมาช่วยในการพิจารณาโครงสร้างของปัญหาตลอดจนการคิดหาแนวทางปฏิบัติ เพื่อให้ปัญหานั้นหมดไปและบรรลุจุดมุ่งหมายที่ต้องการ

พรพรรณ พรสีมา (2543 : 44 - 45) กล่าวว่า การแก้ปัญหา เป็นทักษะการคิดระดับสูงประเภทหนึ่ง ที่ต้องอาศัยทักษะการคิดวิจารณ์ และการคิดแบบสร้างสรรค์

จากการศึกษา การคิดแก้ปัญหาหมายถึงกระบวนการทำงานของสมองซึ่งต้องอาศัยความรู้และประสบการณ์เดิมมาช่วยในการพิจารณาโครงสร้างของปัญหา ตลอดจนการคิดหาแนวทางปฏิบัติเพื่อให้ปัญหานั้นหมดไป และบรรลุจุดหมายที่ต้องการ

1.2 ความสำคัญของการแก้ปัญหา

ความสามารถในการแก้ปัญหาเป็นเป้าหมายสำคัญที่สุดของการจัดการศึกษาและมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะผู้ที่มีความสามารถในการแก้ปัญหจะสามารถปรับตนเองให้เข้ากับสภาพแวดล้อม และสถานการณ์ที่เป็นปัญหาต่างๆได้ ซึ่งจะส่งผลให้บุคคลนั้นสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

ฉันทนา ภาคบงข (2528 : 53 - 55) กล่าวว่า การแก้ปัญหา เป็นเป้าหมายที่สำคัญที่สุดของการสอนให้เด็กคิดครูจึงจำเป็นต้องปลูกฝังส่งเสริมให้โอกาสเด็กได้ฝึกคิดอยู่เสมอ เพื่อจะทำให้เด็กมีความสามารถในการแก้ปัญหามีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ สมหมาย วินสอน (2528 : 47) ที่กล่าวว่า การแก้ปัญหานั้นเป็นสิ่งที่ดีที่สุดในชีวิตประจำวันของมนุษย์ วิธีการแก้ปัญหของแต่ละคนไม่จำเป็นต้องเหมือนกัน เนื่องจากความแตกต่างระหว่างบุคคล

ลีโอนาร์ด, เดอร์แมน และไมล์ (Leonard, Derman and Miles. 1963 : 45) กล่าวว่า การจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมการแก้ปัญหของเด็กรวมวัย มีจุดหมายที่สำคัญ 6 ประการ คือ

1. เพื่อให้มีทัศนคติที่ดี
2. เพื่อให้มีพฤติกรรมที่เหมาะสม
3. เพื่อให้แสดงออกด้านการตัดสินใจแก้ปัญหา
4. เพื่อให้สามารถเข้าใจสิ่งต่างๆรอบตัว และชื่นชมในสิ่งเหล่านั้น
5. เพื่อให้มีอิสระในการคิดแก้ปัญหา
6. เพื่อให้มีความเข้าใจในความรู้ ทักษะต่างๆ ,

จากศึกษาจะเห็นได้ว่าการคิดแก้ปัญหาเป็นส่วนสำคัญของการศึกษา สภาพชีวิตในสังคมปัจจุบัน ล้วนแต่เกี่ยวข้องกับปัญหา ดังนั้นการแก้ปัญหามีประโยชน์ต่อการเรียนรู้เท่านั้นหากแต่มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อเด็กในอนาคต เพราะการรู้จักคิดจะช่วยให้เด็กนำสิ่งที่ตนเรียนรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหาได้ และยังช่วยให้ครูมีประสิทธิภาพในการคิดแก้ปัญหาส่วนตนและการแก้ปัญหาในการเรียนการสอนอีกด้วย

1.3 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหา

การแก้ปัญหเป็นกระบวนการที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันกับพัฒนาการทางด้านสติปัญญาและการเรียนรู้ ดังนั้นเพื่อให้เกิดความเข้าใจในการแก้ปัญหาที่เกี่ยวกับพัฒนาการทางด้านสติปัญญา จึงขอกล่าวทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหา ดังนี้

ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ (Piaget)

ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ (อรรถา วราวิทย์. 2526 : 12 - 14) แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตามระดับอายุ ซึ่งในที่นี้จะกล่าวเพียง 2 ขั้น ซึ่งอยู่ในช่วงอายุ 0 - 7 ปี

ขั้นที่ 1 ระยะการแก้ปัญหาด้วยการกระทำ (Sensori Motor Stage) ตั้งแต่แรกเกิดถึงอายุ 2 ปี เด็กจะรู้เฉพาะสิ่งที่เป็นรูปธรรมมีความเจริญอย่างรวดเร็วในด้านความคิด ความเข้าใจ การประสานระหว่างกล้ามเนื้อและสายตาและการใช้ประสาทสัมผัสต่าง ๆ ต่อสภาพที่เป็นจริงรอบ ๆ ตัว (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2526 : 67 - 71) เด็กในวัยนี้ชอบทำอะไรซ้ำ ๆ บ่อย ๆ เป็นการเลียนแบบ พยายาม แก้ปัญหาแบบลองผิดลองถูกเมื่อสิ้นสุดระยะนี้เด็กจะมีการแสดงออกของพฤติกรรมอย่างมีจุดหมายและสามารถแก้ปัญหาโดยการเปลี่ยนวิธีต่าง ๆ เพื่อให้ได้สิ่งที่ต้องการ แต่ความสามารถในการคิดวางแผนของเด็กยังอยู่ในขีดจำกัด

ขั้นที่ 2 ระยะแก้ปัญหาด้วยการรับรู้ แต่ยังไม่สามารถใช้เหตุผล (Preoperational Stage) อยู่ในช่วงอายุ 2 - 7 ปี เด็กพยายามแก้ปัญหาแบบลองผิดลองถูกแสดงพฤติกรรมอย่างมีจุดหมายและสามารถแก้ปัญหาด้วยการเปลี่ยนวิธีต่าง ๆ ความสามารถในการวางแผนมีขีดจำกัด (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2526 : 67 - 71) เด็กในช่วง 2 - 4 ปี เริ่มจะใช้เหตุผลเบื้องต้นไม่สามารถโยงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์ 2 เหตุการณ์หรือมากกว่า เพราะเด็กยังยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง คือ ยึดความคิดของตนเองเป็นส่วนใหญ่และมองไม่เห็นเหตุผลของคนอื่น และเหตุผลของเด็กวัยนี้จึงไม่ค่อยถูกต้องตามความเป็นจริง เด็กในช่วงอายุประมาณ 4 - 7 ปี จะมีความคิดรวบยอดในสิ่งต่าง ๆ รอบตัวดีขึ้น รู้จักแยกประเภท และแยกชิ้นส่วนของวัตถุ เริ่มมีพัฒนาการเกี่ยวกับการอนุรักษ์ แต่ยังไม่แจ่มชัด รู้จักแบ่งพวกแบ่งชั้น แต่คิดหรือตัดสินใจของการกระทำต่าง ๆ จากสิ่งที่เขาเห็นภายนอกเท่านั้น

ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบรูเนอร์ (Bruner)

ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบรูเนอร์ (Bruner. 1969 : 55 - 68) แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน

1. ขั้น Enactive Stage เป็นขั้นระยะการแก้ปัญหาด้วยการกระทำ เริ่มตั้งแต่แรกเกิด - 2 ปี ซึ่งตรงกับขั้น Sensorimotor Stage ของเพียเจต์ (Piaget) เป็นขั้นที่เด็กเรียนรู้ด้วยการกระทำหรือประสบการณ์มากที่สุด

2. ขั้น Iconic Stage เป็นขั้นระยะแก้ปัญหาด้วยการรับรู้ แต่ยังไม่รู้จักใช้เหตุผลตรงกับขั้น Preoperational Stage ของเพียเจต์ (Piaget) เด็กวัยนี้เกี่ยวข้องกับความเป็นจริงมากขึ้น จะเกิดความคิดจากการรับรู้ส่วนใหญ่และภาพแทนในใจ (Iconic Representation) อาจมีจินตนาการบ้างแต่ยังไม่ลึกซึ้งเท่ากับขั้น Concrete Operational Stage

3. ขั้น Symbolic Stage เป็นขั้นพัฒนาสูงสุด เปรียบได้กับขั้นการแก้ปัญหาด้วยเหตุผลกับสิ่งที่เป็นนามธรรม (Formal Operational Stage) ของเพียเจต์ เป็นพัฒนาการพื้นฐานมาจากขั้น Iconic Stage เด็กสามารถถ่ายทอดประสบการณ์โดยใช้สัญลักษณ์หรือภาพสามารถคิดหาเหตุผลสามารถเข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรม และสามารถแก้ปัญหา

จากการศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหา จะเห็นว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กเป็นความสามารถการคิดของสมอง ซึ่งสามารถส่งเสริมได้โดยการจัดประสบการณ์หรือกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือกระทำและได้คิดด้วยตนเอง ลักษณะของประสบการณ์และกิจกรรมควรมีความหลากหลายและสอดคล้องกับธรรมชาติการเรียนรู้ของเด็ก

ทฤษฎีพัฒนาการทางด้านสติปัญญาของไวทก๊อตกี (Berk and Winsler, 1995)

กระบวนการเรียนรู้ พัฒนาการทางสติปัญญาและทัศนคติจะเกิดขึ้นเมื่อมีการเกิดปฏิสัมพันธ์และทำงานร่วมกับคนอื่น ๆ เช่น ผู้ใหญ่ ครู เพื่อน บุคคลเหล่านี้จะให้ข้อมูลสนับสนุนให้เด็กเกิดขึ้นใน Zone of Proximal Development หมายถึง สภาวะที่เด็กเผชิญกับปัญหาที่ท้าทายแต่ไม่สามารถคิดแก้ปัญหาได้โดยลำพังเมื่อได้รับการช่วยเหลือแนะนำจากผู้ใหญ่ หรือจากการทำงานร่วมกับเพื่อนที่มีประสบการณ์มากกว่าเด็กจะสามารถแก้ปัญหานั้นได้และเกิดการเรียนรู้ขึ้น

การให้การช่วยเหลือแนะนำในการแก้ปัญหาและการเรียนรู้ของเด็ก (Assisted Learning) เป็นการให้การช่วยเหลือแก่เด็กเมื่อเด็กแก้ปัญหาโดยลำพังไม่ได้เป็นการช่วยอย่างเหมาะสม เพื่อให้เด็กแก้ปัญหาได้ด้วยตัวเอง วิธีการที่ครูเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กเพื่อให้การช่วยเหลือเด็ก เรียกว่า Scaffolding เป็นการแนะนำช่วยเหลือให้เด็กแก้ปัญหาด้วยตัวเอง โดยให้การแนะนำ (Clue) การช่วยเตือนความจำ (Reminders) การกระตุ้นให้คิด (Encouragement) การแบ่งปัญหาที่สลับซับซ้อนให้ง่ายลง (Breaking the Problem down into step) การให้ตัวอย่าง (Providing and Example) หรือสิ่งอื่นๆที่ช่วยเด็กแก้ปัญหาและเรียนรู้ด้วยตนเอง การให้การช่วยเหลือ (Scaffolding) ที่มีประสิทธิภาพต้องมีองค์ประกอบและเป้าหมาย 5 ประการ ดังนี้

1. เป็นกิจกรรมการร่วมกันแก้ปัญหา
2. เข้าใจปัญหาและมีวัตถุประสงค์ที่ตรงกัน
3. บรรยายภาพที่อบอุ่น และการตอบสนองที่ตรงกับความต้องการ
4. มีการจัดสภาพแวดล้อม กิจกรรม และบทบาทของผู้ใหญ่ให้เหมาะสมกับความสามารถและความต้องการ
5. สนับสนุนให้เด็กควบคุมตนเองในการแก้ปัญหา

ครูมีหน้าที่ในการจัดเตรียมสภาพแวดล้อม ให้เด็กเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองและให้คำแนะนำด้วยการอธิบาย และให้เด็กมีโอกาสร่วมงานกับผู้อื่นแล้วให้โอกาสเด็กแสดงออกตามวิธีการต่างๆของเด็กเอง เพื่อครูจะได้รู้ว่าเด็กต้องการทำอะไร

กระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการทางสติปัญญาตามทฤษฎีของไวทก๊อตกีนั้น จะเห็นว่าเด็กจะพัฒนาทางด้านสติปัญญาโดยการที่เด็กเกิดสภาวะที่ได้เผชิญกับปัญหาหรือสถานการณ์ที่กระตุ้นเร้าให้เกิดการคิด ครูมีหน้าที่ในการจัดเตรียมสภาพแวดล้อมหรือสภาวะให้เด็กได้เผชิญกับปัญหาหรือสถานการณ์และให้เด็กฝึกประสบการณ์การแก้ปัญหาโดยเด็กมีปฏิสัมพันธ์และการทำงานร่วมกับผู้อื่น

จากการศึกษาการนำทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ในการสอนให้เด็กรู้จักแก้ปัญหา ครูหรือผู้เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยควรจัดประสบการณ์ สถานการณ์ หรือกิจกรรมการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้เด็กคิดแก้ปัญหา โดยลงมือกระทำเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และค้นพบด้วยตนเอง เด็กจะเกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียนเพราะเป็นสิ่งที่รับรู้โดยการสัมผัส และอยู่ในภาวะของเด็กสามารถเข้าใจได้

1.4 ประเภทและลักษณะของการแก้ปัญหา

การเรียนรู้ขั้นสูงสุดคือการคิดแก้ปัญหา ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนสามารถนำสิ่งที่เรียนแก้ปัญหาในสถานการณ์ใหม่ได้ โดยทั่วไปการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาผู้เรียนต้องมีเป้าหมายที่จะให้ผู้เรียนเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมกับปัญหาอย่างแจ่มชัดต้องอาศัยความสามารถในการสังเกต เพื่อสรุปความ (Generalization) จัดหมวดหมู่ในสิ่งที่คล้ายคลึง จำแนกแยกแยะสิ่งที่แตกต่างกันได้ (Discrimination) และรวบรวมอารมณ์ ความคิดและเหตุผลให้สัมพันธ์กัน เพื่อสรุปคิดแก้ปัญหา (Think Convergently) นอกจากนี้การแก้ปัญหาต้องอาศัยองค์ประกอบอื่นๆ ได้แก่ ทัศนคติ ประสบการณ์ และการรับรู้ของผู้แก้ปัญหา (เลขา ปิยะอัจฉริยะ. 2523 : 15) ดังนั้นการแก้ปัญหาเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามต้องการได้นั้น บุคคลต้องมีการเปลี่ยนแปลงแบบแผนของพฤติกรรมหรือต้องมีการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งและต้องพิจารณาถึงลักษณะหรือชนิดของปัญหานั้นๆ

บุญเลี้ยง พลวรุ (2526 : 23, 45) ได้แบ่งประเภทของปัญหาที่เราประสบอยู่ทุกวันออกเป็น 2

ประเภท คือ

1. ปัญหาในชีวิตประจำวันเป็นปัญหาที่คนเราต้องพบและต้องแก้อยู่เสมอโดยแต่ละคนอาจพบในที่แตกต่างกันออกไปบางครั้งก็สามารถแก้ปัญหาได้ ซึ่งปัญหาในชีวิตประจำวันนี้เกิดจากความต้องการที่จะทำการแก้ปัญหาให้หมดสิ้นไปเป็นส่วนมาก

2. ปัญหาทางสติปัญญาเป็นปัญหาที่เกิดจากความต้องการและความอยากรู้อยากเห็นของมนุษย์ปัญหาเหล่านี้จึงส่งเสริมให้คนฉลาดขึ้นเรื่อยๆ และเป็นผลที่ก่อให้เกิดความเจริญขึ้นได้หลายๆด้าน

โธมัส (Thomas) ได้จำแนกลักษณะการแก้ปัญหามี 2 ประเภท คือ (ฉันทนา ภาคบงกช. 2528 : 25; อ้างอิงจาก Thomas. 1972. *Varieties of Cognitive Skills : Taxonomies and Model of the intellect.*)

1. ปัญหาที่มีคำตอบอยู่แล้ว ได้แก่ การค้นคว้าหาคำตอบในวิชาคณิตศาสตร์และแบบฝึกหัดวิชาวิทยาศาสตร์

2. ปัญหาที่เปิดกว้างไม่มีกฎเกณฑ์เป็นปัญหาที่ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ได้แก่ ปัญหาสำหรับฝึกความคิดสร้างสรรค์

เฟรดเดอริกสัน (Frederikson) ได้จำแนกการแก้ปัญหออกเป็น 2 ประเภท คือ (ฉันทนา ภาคบงกช. 2528 : 25 ; อ้างอิงจาก Frederikson. 1984. *Review of Educational Research.*)

1. ปัญหาซึ่งกำหนดชัดเจน หรือปัญหาที่มีความสมบูรณ์ มักใช้ในวิชาคณิตศาสตร์หรือวิทยาศาสตร์การฝึกฝนการแก้ปัญหาประเภทนี้ช่วยให้เกิดกระบวนการคิดที่ฉับไวและอัตโนมัติเน้นการแก้ปัญหาเฉพาะบางด้านง่ายต่อการประเมินครูสามารถพบข้อบกพร่องและทำการแนะนำช่วยเหลือได้โดยง่ายจึงให้ผลรวดเร็วแต่ยากที่จะแนะนำไปสู่ความคิดในระดับสูง

2. ปัญหาซึ่งไม่กระจายชัดหรือมีความไม่สมบูรณ์ในตัวปัญหาที่มีความซับซ้อน เมื่อทำให้ปัญหากระจ่างขึ้นจะสามารถแก้ไขได้อย่างรวดเร็ว ผู้เรียนต้องหาความสัมพันธ์และแยกแยะประเด็นของปัญหาโดยอาศัยความรู้ด้านการคิด และความจำเป็นที่เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ต่างๆเข้ามาช่วยก่อนที่จะดำเนินการติดตามขั้นตอนของการแก้ปัญหาได้

จะเห็นว่า ประเภทของการแก้ปัญหาส่วนใหญ่จะแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ การแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสติปัญญา ซึ่งเป็นปัญหาที่มีความชัดเจนหรือปัญหาที่มีความสมบูรณ์ มีคำตอบแน่นอนมักใช้ในวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ซึ่งสามารถวัดได้ส่วนอีกปัญหาเป็นประเภทปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันซึ่งไม่มีความชัดเจนและมีความซับซ้อน ต้องอาศัยประสบการณ์และการทำความเข้าใจอย่างกระจ่างชัดจึงจะสามารถแก้ปัญหาได้

ในการแก้ปัญหาของมนุษย์นั้นมีการแตกต่างกันออกไป ซึ่งผู้ประสบกับปัญหาจะต้องรู้สังเกตและพิจารณาให้เข้าใจข้อเท็จจริงและรู้จักคิดอย่างมีเหตุผล ตลอดจนการนำประสบการณ์เดิมมาประกอบการใช้แก้ปัญหาจากทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจท์ (สวัณน์ มุทเมธา. 2523 : 198 – 199 ; อ้างอิงจาก Piaget. 1962. *Bulletin of the Meuninger Clinic.*) พบว่าความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยมีการพัฒนาขึ้นตามระดับอายุซึ่งหลังจากอายุ 2 ขวบ เด็กจะเริ่มใช้ความจำและจินตนาการในการแก้ปัญหา เมื่อเด็กอายุมากขึ้นก็จะเข้าใจสิ่งต่างๆดีขึ้น เด็กปฐมวัยจะมีความสามารถในการแก้ปัญหาแตกต่างกัน ซึ่งอาจเป็นผลมาจากปัจจัยสำคัญต่างๆ เช่น ระดับสติปัญญา ฐานะทางสังคม เศรษฐกิจ ตลอดจน การอบรมเลี้ยงดู และประสบการณ์ที่เด็กแต่ละคนได้รับ

เนื่องจากเด็กวัยนี้ ยังมีประสบการณ์น้อยความสามารถในการแก้ปัญหาจึงมีขีดจำกัด เพราะการที่เด็กจะแก้ปัญหาได้หรือไม่นั้น เด็กจะต้องเข้าใจปัญหาและมองเห็นแนวทางในการแก้ปัญหาที่จำเป็นต้องอาศัยความรู้ความคิดและความเข้าใจสิ่งสำคัญอีกประการคือเด็กมีความสามารถในการคิดเชิงวิเคราะห์วิจารณ์น้อยทำให้ไม่สามารถสรุปลักษณะและคุณสมบัติที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับปัญหามาตัดสินใจแก้ปัญหาได้

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2528 : 260 - 261) ได้กล่าวถึง วิธีการแก้ปัญหของเด็กไว้ดังนี้

1. การแก้ปัญหาโดยใช้พฤติกรรมแบบเดียว โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงการแก้ปัญหา เด็กเล็กมักใช้วิธีนี้ เนื่องจากยังไม่เกิดการเรียนรู้ที่ถูกต้องและเป็นเหตุผลเมื่อประสบปัญหาจะไม่มีการไตร่ตรองหาเหตุผลไม่มีการพิจารณาสิ่งแวดล้อมเป็นการจำและเลียนแบบพฤติกรรมที่เคยแก้ปัญหาได้ เนื่องจากเด็กยังไม่เกิดการเรียนรู้ที่ถูกต้องและเป็นเหตุเป็นผล

2. การแก้ปัญหาแบบลองผิดลองถูกการแก้ปัญหาแบบนี้มีการวิจัยสรุปลงความเห็นว่าเหมาะสมสำหรับเด็กวัยนี้ เพราะเด็กในวัยนี้ต้องการอิสระและต้องการแสดงว่าตนเป็นที่พึ่งของตนเองได้

3. การแก้ปัญหาโดยการเปลี่ยนแปลงทางความคิด ซึ่งเป็นพฤติกรรมภายใน ยากแก่การสังเกตที่นิยมใช้มากที่สุด คือ การหยั่งเห็น การหยั่งเห็นนี้ขึ้นอยู่กับการรับรู้และประสบการณ์เดิม

4. การแก้ปัญหาโดยวิธีทางวิทยาศาสตร์ การแก้ปัญหาในระดับนี้ถือว่า เป็นระดับที่สูงที่สุดและใช้ได้ผลดีที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการแก้ปัญหาที่ยุ่งยากซับซ้อน

จากการศึกษา วิธีการแก้ปัญหา คือ ต้องรู้จักปัญหา เข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้น แล้วจึงหาวิธีการแก้ปัญหาครูจึงต้องพิจารณาข้อจำกัดในเรื่องต่างๆ และเข้าใจพัฒนาการของเด็กปฐมวัย เนื่องจากเด็กแต่ละคนมี

ความสามารถแตกต่างกัน การจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาจึงเป็นเรื่องที่สำคัญ

1.5 องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการแก้ปัญหา

การแก้ปัญหาก็จะสำเร็จหรือผลดี ตามเป้าหมายที่วางไว้มากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายอย่าง ซึ่งนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงองค์ประกอบในการแก้ปัญหาไว้ ดังนี้

ซูชีพ อ่อนโคกสูง (2522 : 121 - 123) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการแก้ปัญหา มี 3 ประการ คือ

1. ตัวผู้เรียน (Condition in Learner) ได้แก่ ระดับเชาว์ปัญญา ลักษณะอารมณ์ อายุ แรงจูงใจ และประสบการณ์

2. สถานการณ์ที่เป็นปัญหา (Condition in Learning Situation) ถ้าปัญหานั้นเป็นที่น่าสนใจของผู้เรียนทำให้เกิดแรงจูงใจที่จะเรียนหรือแก้ปัญหา หรือถ้ามีผู้ชี้แนะสำหรับปัญหาที่ยากๆ จะทำให้มองเห็นแนวทางในการแก้ปัญหา หรือถ้าปัญหานั้นเป็นปัญหาที่ต่อเนื่อง หรือคล้ายคลึงกับปัญหาที่เคยเรียนรู้อยู่แล้ว ก็จะทำให้การแก้ปัญหานั้นง่ายขึ้น

3. การแก้ปัญหาเป็นหมู่ (Problem Solving in Group) คือ การให้เด็กมีโอกาสร่วมกันแก้ปัญหา มีการอภิปราย และการถกเถียงกัน ซึ่งการแก้ปัญหาแบบนี้ต้องอาศัยความร่วมมือของคนหลายๆ คน

ประสาธน์ อิศรปริดา (2523 : 187) กล่าวว่า การแก้ปัญหาเป็นกระบวนการที่ซับซ้อน ซึ่งต้องอาศัยทั้งการคิด ประสบการณ์และการรับรู้ต่างๆ

สุวัฒน์ มุทฺธเมธา (2523 : 202 - 204) กล่าวว่า การแก้ปัญหามีสภาพทั่วไป ดังนี้

1. การแก้ปัญหานั้น ผู้แก้ปัญหาต้องคิดหลายๆแบบและมีความสามารถหลายๆอย่าง เช่น การคิดแบบวิเคราะห์ การคิดแบบสังเคราะห์ เป็นต้น

2. สภาพหรือแบบของปัญหาที่มีความยากง่ายสลับซับซ้อนต่างกัน การพิจารณาปัญหาและการจัดรวบรวมประสบการณ์เพื่อแก้ปัญหาก็มีความแตกต่างกัน

3. ลักษณะของผู้แก้ปัญหา ได้แก่

3.1 อารมณ์ของผู้แก้ปัญหา

3.2 ระดับสติปัญญาของผู้แก้ปัญหา

3.3 ระดับแรงจูงใจ

3.4 การฝึกให้รู้จักคิดหลายๆแบบ การใช้การแก้ปัญหาหลายวิธี

4. การแบ่งกลุ่มเพื่อแก้ปัญหา โดยให้สมาชิกมีจำนวนพอเหมาะ สมาชิกมีความรู้สืกอบอุ้นปลอดภัยและได้รับการยอมรับ ย่อมแก้ปัญหาได้ดีกว่ากลุ่มที่มีสมาชิกมากหรือน้อยเกินไปกมลรัตน์ หล้าสูงวงศ์ (2528 : 259 - 260) กล่าวว่า การแก้ปัญหาแต่ละครั้งจะสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

1. ระดับความสามารถของเชาว์ปัญญา คือ ผู้มีเชาว์ปัญญาสูง ย่อมแก้ปัญหาได้ดีกว่าผู้ที่มีเชาว์ปัญญาน้อย

2. การเรียนรู้ ถ้าเด็กเกิดการเรียนรู้และเข้าใจหลักการแก้ปัญหาอย่างแท้จริงแล้ว เมื่อประสบปัญหาที่คล้ายคลึงกันก็สามารถแก้ปัญหาได้ถูกต้องและรวดเร็วขึ้น

3. การรู้จักคิดแบบเป็นเหตุเป็นผล โดยอาศัย

3.1 ข้อเท็จจริงและความรู้จากประสบการณ์เดิม

3.2 จุดมุ่งหมายในการคิดและแก้ปัญหา

3.3 ระยะเวลาในการไตร่ตรองหาเหตุผลที่ดีที่สุด

อาร์ เพชรผุด (2528 : 220) กล่าวว่า องค์ประกอบของการแก้ปัญหานั้น เด็กจะแก้ปัญหานั้นได้สำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับประสบการณ์เฉพาะโอกาส รวมทั้งความมีอิสระในการตัดสินใจ

ออซูเบล (Ausubel. 1968 : 551) กล่าวว่า องค์ประกอบที่ทำให้บุคคลแตกต่างกันในการแก้ปัญหามีดังนี้

1. ความรู้ในเนื้อหาวิชาและความเคยชินในการคิดเกี่ยวกับเรื่องนั้น

2. การใช้ "แบบการคิด" ที่ไวต่อการแก้ปัญหาและความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับวิธีการแก้ปัญหาที่มี

ประสิทธิภาพ

3. คุณลักษณะทางบุคลิกภาพ เช่น แรงขับ ความมั่นคงทางอารมณ์ ความวิตกกังวล เป็นต้น

จากการศึกษา ในการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหานั้น ครูจำเป็นต้องคำนึงถึงองค์ประกอบที่สำคัญดังกล่าว การเปิดโอกาสพัฒนาทักษะทางการแก้ปัญหา การสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเองจะทำให้เด็กมีโอกาสพัฒนาทักษะทางการแก้ปัญหาได้มากกว่าการถูกจำกัดวิธีการ ซึ่งช่วยให้เด็กได้พัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.6 วิธีการและลำดับขั้นตอนในการแก้ปัญหา

ในการแก้ปัญหามีวิธีการที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งขึ้นอยู่กับประสบการณ์เดิมของแต่ละบุคคลและสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งตามหลักของจิตวิทยาการเรียนรู้แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ (ประสาธน์ อิศรปริดา. 2523 : 194)

1. การแก้ปัญหาวัยวิธีลองผิดลองถูก (Trial and Error) การแก้ปัญหานี้ต้องใช้วิธีการทดลองทำแบบเดาสุ่มหลายอย่าง เพื่อหาวิธีที่ดีที่สุด เพราะปัญหาที่เกิดขึ้นที่ใช้วิธีนี้จะเป็นปัญหาที่ยุ้งยากซับซ้อนไม่อาจคิดแก้ปัญหาได้จึงใช้วิธีนี้

2. การแก้ปัญหาวัยวิธีการหยั่งเห็น (Insight)

นอกจากนี้กรีน (Green. 1975 : 18) ยังได้แบ่งระดับขั้นในการแก้ปัญหออกเป็น 6 ระดับ คือ

1. ผู้แก้ปัญหารู้ถึงปัญหา

2. ผู้แก้ปัญหารู้จักกฎเกณฑ์ที่จะใช้ในการแก้ปัญหา

3. ผู้แก้ปัญหาคำตอบที่ถูกต้องระหว่างการทำงาน

4. ผู้แก้ปัญหาคือต้องเลือกและประเมินการกระทำสำหรับการแก้ปัญหา

5. ผู้แก้ปัญหาจัดปัญหาใหม่ หรือสร้างวิธีการในการแก้ปัญหาขึ้นใหม่

6. ผู้แก้ปัญหาต้องตระหนักว่ามีปัญหาอยู่ทั่วไป

จากการศึกษาวิธีการแก้ปัญหานั้นมีหลายวิธี ซึ่งสามารถนำวิธีเหล่านั้นมาประยุกต์ใช้ฝึกความสามารถในการแก้ปัญหาให้กับเด็กปฐมวัยได้ เพื่อที่เด็กปฐมวัยจะได้มีประสบการณ์ที่หลากหลายในการแก้ปัญหา และสามารถนำประสบการณ์เหล่านั้นไปใช้แก้ปัญหของตนเองในชีวิตประจำวันได้ต่อไป

1.7 การส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย

การส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหของเด็กปฐมวัยนั้น ควรคำนึงถึงจุดมุ่งหมาย ดังนี้

(Leonard, Derman and Miles. 1963 : 45)

1. มีทัศนคติที่ดี
2. มีพฤติกรรมที่เหมาะสม
3. สามารถเข้าใจสิ่งต่างๆรอบตัว และชื่นชมในสิ่งเหล่านั้น
4. มีการแสดงออกด้านการคิดแก้ปัญหา
5. มีอิสระในการคิดแก้ปัญหา
6. มีความเข้าใจในความรู้และทักษะ

จันทนา ภาคบงกช (2528 : 47 - 49) ได้เสนอทางในการส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาไว้

ดังนี้

1. การให้ความรักและอบอุ่นสนองความต้องการของเด็กอย่างมีเหตุผล ทำให้เด็กรู้สึกปลอดภัยมีความสุข มีความเชื่อมั่นในตนเองและมองโลกในแง่ดี

2. การช่วยเหลือพึ่งพาตนเอง การส่งเสริมให้เด็กช่วยตนเองโดยเหมาะสมแก่วัยจะช่วยให้เด็กพัฒนาความเชื่อมั่นเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งเป็นพื้นฐานในการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กต่อไป

3. การซักถามของเด็กและการตอบคำถามของผู้ใหญ่ ควรได้รับความสนใจและตอบคำถามของเด็กสนทนาทางด้านความจำ การคิดหาเหตุผล เพื่อให้เด็กได้แสดงออกและฝึกการคิด เนื่องจากเด็กปฐมวัยมีความกระตือรือร้น อยากรู้ อยากเห็นและช่างซักถาม ผู้ใหญ่ไม่ควรดุหรือแสดงความไม่พอใจ

4. การฝึกเป็นคนช่างสังเกต ควรจัดหาอุปกรณ์หรือสิ่งเร้าให้เด็กพัฒนาการสังเกต โดยใช้ประสาทการรับรู้ทุกด้านการตั้งคำถาม หรือชี้แนะโดยผู้ใหญ่จะช่วยให้เด็กเกิดความสนใจและหาความจริงจากการสังเกต

5. การแสดงความคิดเห็น เปิดโอกาสให้เด็กได้เสนอความคิดเห็นและการตัดสินใจเรื่องใดเรื่องหนึ่งตามความพอใจ จะช่วยให้เด็กกล้าแสดงออกและมีความเชื่อมั่นในการแสดงความคิดเห็น

6. การให้รางวัล ควรให้รางวัลเมื่อเด็กทำสิ่งที่ดีงามในโอกาสอันเหมาะสม แสดงความชื่นชมและกล่าวย้าให้เกิดความมั่นใจว่าเด็กทำในสิ่งที่ดี น่าสนใจ จะทำให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและมีกำลังใจที่จะทำในสิ่งที่ดีงาม

7. การจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาความคิดของเด็กและมีบรรยากาศที่เป็นอิสระไม่เคร่งเครียดช่วยให้เด็กรู้สึกสบายใจมีความรู้สึกที่ดี ซึ่งจะเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหา ✓

ครูจึงควรมีความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม ซึ่ง จันทนา ภาคบังกช (2528 : 47 - 49) ได้กล่าวถึงหลักการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา ดังนี้

1. การจัดกิจกรรม ควรมีความยากง่าย เหมาะสมกับวัยมีลักษณะเป็นรูปธรรม มีสื่อประกอบเพื่อช่วยต่อการเรียนรู้และมีช่วงเวลาสั้นๆเหมาะสมกับช่วงความสนใจของเด็กปฐมวัย
2. จัดกิจกรรมที่มีความหมายต่อเด็ก ควรให้เด็กได้เรียนรู้แล้วนำไปปฏิบัติได้กิจกรรมควรอยู่ในความสนใจของเด็ก เด็กจะภูมิใจและเห็นคุณค่าในสิ่งที่ได้เรียนรู้
3. ควรมีความส่งเสริมเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ เช่น การชมเชย การให้รางวัล เป็นต้น
4. จัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับกิจกรรม จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ไม่มีความเคร่งเครียด
5. สร้างทัศนคติที่ดีต่อตัวครูควรปรับปรุงบุคลิกภาพให้เหมาะสมและสร้างสัมพันธภาพกับเด็กเป็นอย่างดี เพื่อให้เกิดบรรยากาศของการยอมรับ

เจษฎา ศุภางคเสน (2530 : 28 - 29) ได้เสนอแนะวิธีการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาไว้ ดังนี้

1. ฝึกฝนให้เด็กได้ทำงานตามขั้นตอนของกระบวนการแก้ปัญหา คือ การรวบรวมข้อมูล ตั้งสมมุติฐานรวบรวมวิธีการแก้ปัญหาและทดสอบสมมุติฐาน
2. ควรเน้นในเรื่องการรวบรวมข้อมูลให้มาก
3. ฝึกให้รู้จักใช้ทักษะในการแก้ปัญหา คือ ฝึกให้คิดเกี่ยวกับปัญหา การแก้ปัญหา การแก้ปัญหาด้วยวิธีต่างๆและการทำนายผลของวิธีการแก้ปัญหานั้น
4. ใช้วิธีการชี้แจงอธิบายเหตุผล หลีกเลี่ยงวิธีการเข้มงวดกับเด็ก
5. เปิดโอกาสให้เด็กได้ปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่างๆ
6. ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้กับเด็ก เพราะมีความสัมพันธ์กับการแก้ปัญหา
7. ให้โอกาสเด็กได้ตัดสินใจด้วยตนเอง
8. กระตุ้นให้เด็กได้คิดในหลายทิศทาง เพื่อนำไปใช้กับปัญหาที่ยุ่งยากซับซ้อน

✓จากการศึกษาครูมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย การจัดประสบการณ์หรือกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการแก้ปัญหาในรูปการเล่นที่เด็กได้ฝึกการคิดแก้ปัญหาและเกิดความสุขสนุกสนานในขณะร่วมกิจกรรม จะเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ✓

1.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหา

งานวิจัยในต่างประเทศ

✓ กัวร์ (Goor, 1970 : 3514 - A) ได้ศึกษาพบว่า เด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์ และมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงจะมีความสามารถในการแก้ปัญหา มีการถกเถียงวิพากษ์วิจารณ์และแสดงความคิดเห็นใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหาได้ดีกว่าเด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์ต่ำ

✓ ซิลวา บรูเนอร์ และเจโนวา (Sylva, Bruner and Genova, 1976 : 193) ได้ศึกษาพบว่า เด็กที่ได้รับประสบการณ์เล่นแบบอิสระสามารถแก้ปัญหาได้ดีกว่าเด็กที่ได้เล่นโดยได้รับการชี้แนะกล่าวคือ เด็กที่ได้เล่นอิสระสามารถแก้ปัญหาได้หลายวิธี มีความพยายามต่อเนื่องมีความยืดหยุ่นในการแก้ปัญหาและเริ่มต้นแก้ปัญหาจากวิธีที่ง่ายไปสู่วิธีที่ยากขึ้นตามลำดับ

โจนส์ (สรวงพร กุศลสง. 2538 : 22 ; อ้างอิงจาก Jones, 1985 : 3243A – 3244. *Sociodramatic Play and Problem Solving in Young Children.*) ได้ศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย จำนวน 38 คน ที่ได้เล่นบทบาทสมมติกับเด็กที่ไม่ได้เล่น ผลการศึกษาพบว่า เด็กกลุ่มที่เล่นบทบาทสมมติมีความสามารถในการแก้ปัญหาได้ดีกว่าเด็กที่ไม่ได้เล่นบทบาทสมมติ

เชคลี (จิตติพร พิษณุกุล. 2538 : 45 ; อ้างอิงจาก Shaklee, 1985 : 2915A. *The Effectiveness of Teaching Creative Problem Solving Techniques to Enhance the Problem Solving of Ability of Kindergarten Students.*) ได้ศึกษาผลของการสอนเทคนิคการแก้ปัญหาย่างสร้างสรรค์ ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มทดลองเข้ากลุ่มควบคุมเข้า กลุ่มทดลองบ่าย และกลุ่มควบคุมบ่าย กลุ่มทดลองได้รับการสอนการแก้ปัญหาย่างสร้างสรรค์ จำนวน 18 บทเรียนละ 30 นาที ในขณะที่กลุ่มควบคุมเรียนตามหลักสูตรปกติ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มทดลองมีความสามารถในการแก้ปัญหาสูงกว่ากลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองบ่าย มีความสามารถในการแก้ปัญหาสูงที่สุด

เซฟเฟอร์ท (Shepherd, 1998 : 0779A) ได้ศึกษาการใช้รูปแบบการคิดอย่างมีวิจารณญาณในการแก้ปัญหาในวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของนักเรียนเกรด 4 และเกรด 5 ซึ่งแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 20 คน และกลุ่มควบคุม 15 คน ดำเนินการวิจัยโดยใช้รูปแบบการคิดอย่างมีวิจารณญาณของแคมเบลล์และสแตนลีย์แก้ปัญหาในวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต แล้ววัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณเปรียบเทียบกันระหว่างก่อนและหลังเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบทดสอบ Cornell Critical Thinking Test (CCTT) ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองมีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณเพิ่มสูงขึ้นกว่ากลุ่มควบคุม และจากการสังเกตและสัมภาษณ์นักเรียนชอบการเรียนการสอนที่ใช้รูปแบบการแก้ปัญหาแบบใหม่มากกว่าการเรียนการสอนแบบเก่า รวมทั้งเห็นว่ารูปแบบดังกล่าวมีประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและมีทัศนคติในการคิดที่ดีต่อการแก้ปัญหา

งานวิจัยในประเทศ

✓ อรุณี เหลืองหิรัญ (2533 : 77) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความพร้อมทางภาษาและการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้โครงสร้างระดับยอดกับการจัดประสบการณ์ตามแผนการจัดประสบการณ์ของสำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้โครงสร้างระดับยอด มีความพร้อมทางภาษาและความสามารถในการแก้ปัญหาสูง

กว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตามแผนการจัดประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

วยุภา จิตรสิงห์ (2534 : 53) ได้ศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ครูใช้คำถามเชื่อมโยงเนื้อหา และเชื่อมโยงประสบการณ์ของเด็กปฐมวัยที่ครูใช้คำถามแบบเชื่อมโยงประสบการณ์ ผลการทดลองพบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับคำถามแบบเชื่อมโยงเนื้อหาและคำถามแบบเชื่อมโยงประสบการณ์ มีความสามารถในการแก้ปัญหาไม่แตกต่างกัน

วาสนา เจริญสอน (2537 : 64) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลการใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ประกอบคำถามเชื่อมโยงประสบการณ์ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่มีระดับความเชื่อมั่นในตนเองต่างกัน ผลการศึกษาพบว่ารูปแบบการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ประกอบคำถามเชื่อมโยงประสบการณ์ และกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ปกติ ที่จัดให้กับเด็กปฐมวัยที่มีระดับความเชื่อมั่นในตนเองสูง – ต่ำมีอิทธิพลร่วมกันต่อความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ขวัญตา แต่พงษ์โสรัถ (2538 : 61 - 62) ได้ทำการศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยในกิจกรรมการเล่นน้ำ เล่นทราย แบบครูปฏิสัมพันธ์และแบบครูไม่มีปฏิสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยอายุ 4 – 5 ปี ผลการศึกษาพบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นน้ำ เล่นทรายแบบครูปฏิสัมพันธ์มีความสามารถในการแก้ปัญหาสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นน้ำ เล่นทราย แบบครูไม่มีปฏิสัมพันธ์

จิตติพร พิษณุกุล (2538 : 63) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ศิลปะประดิษฐ์แบบกลุ่มกับแบบรายบุคคล ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ศิลปะประดิษฐ์แบบกลุ่มมีความสามารถในการแก้ปัญหาสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ศิลปะประดิษฐ์แบบรายบุคคล

สรวงพร กุศลสง (2538 : 67) ได้ศึกษาเปรียบเทียบทักษะการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับ การจัดกิจกรรมในวงกลมแบบปฏิบัติการทดลองกับการเล่นเกมการศึกษาแบบประสาทสัมผัสกับเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมในวงกลมแบบปกติกับการเล่นเกมการศึกษาแบบปกติ ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมในวงกลมแบบปฏิบัติการทดลอง กับการเล่นเกมการศึกษาแบบประสาทสัมผัส กับเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมในวงกลมแบบปกติ กับการเล่นเกมการศึกษาแบบปกติมีทักษะการแก้ปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมในวงกลมแบบปฏิบัติการทดลองกับการเล่นเกมการศึกษาแบบประสาทสัมผัสมีทักษะการแก้ปัญหาสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมในวงกลมแบบปกติกับการเล่นเกมการศึกษาแบบปกติ

บุปผา พรหมสร (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นเกมกลางแจ้งและกิจกรรมการเล่นเครื่องเล่นสนาม โดยแบ่งกลุ่มทดลองเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นเกมกลางแจ้ง ส่วนกลุ่มทดลองที่ 2 ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นเครื่องเล่นสนาม ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นเกมกลางแจ้งและเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นเครื่องเล่นสนาม มีความสามารถในการแก้ปัญหาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เปลว ปุริสาร (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการ โดยทำการทดลองกับกลุ่มเด็กที่มีความสามารถในการแก้ปัญหาสูง และกลุ่มที่แก้ปัญหาต่ำ กลุ่มละ 10 คน ผลการทดลอง พบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการทั้งกลุ่มที่มีความสามารถในการแก้ปัญหาสูงและต่ำ ต่างมีความสามารถในการแก้ปัญหาสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สุดาวรรณ ระวีสัญญา (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาทักษะการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการกิจกรรมเน้นเครื่องกลอย่างง่าย โดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างเด็กนักเรียนชาย - หญิง จำนวน 30 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองจำนวน 15 คน และกลุ่มควบคุมจำนวน 15 คน ใช้ระยะเวลาทำการทดลอง 8 สัปดาห์ ฤๅละ 5 วัน ฤๅละ 20 นาที จำนวน 40 กิจกรรม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือแบบทดสอบวัดทักษะการแก้ปัญหา ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการกิจกรรมเน้นเครื่องกลอย่างง่ายก่อนและหลังการทดลองมีทักษะการแก้ปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยดังกล่าวจะเห็นได้ว่า องค์ประกอบสำคัญหลายประการที่ส่งผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็ก เช่น ระดับสติปัญญา อายุ ประสบการณ์ที่เด็กแต่ละคนได้รับและองค์ประกอบสำคัญมากอีกอย่างหนึ่งคือวิธีสอนของครู การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้เด็กมีอิสระในการเรียนรู้ด้วยตนเองมากที่สุดจะช่วยให้เด็กมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาต่างๆ ได้ดี

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเล่นหัด

2.1 ความหมายของการจัดประสบการณ์

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเด็กในวัยแรกเกิดถึง 6 ปี จะมีพัฒนาการของร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญาเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว เป็นวัยแห่งการเรียนรู้ และต้องการส่งเสริมพัฒนาการที่ถูกต้อง ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ที่เหมาะสมให้กับเด็ก เพื่อกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาในด้านต่างๆ ให้เด็กมีพัฒนาการเจริญเติบโตเต็มศักยภาพของคนแต่ละคนไป (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2539 :14) มีนักการศึกษาหลายท่านให้ความหมายของการจัดประสบการณ์ ดังนี้

ราศี ทองสวัสดิ์ และคนอื่นๆ (2539 : 2) กล่าวว่า การจัดประสบการณ์ หมายถึง การจัดกิจกรรมตามแผนการจัดประสบการณ์และการจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนให้กับเด็กปฐมวัย โดยให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงจากการลงมือปฏิบัติ ซึ่งจะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้ดี และเพื่อส่งเสริมพัฒนาการให้ครบทุกด้าน ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา

พัฒนา ชัชพงศ์ (อำพร ศรีหรัญ. 2540 : 33 ; อ้างอิงจาก พัฒนา ชัชพงศ์. 2530. เอกสารการบรรยายชุดที่ 3 แผนการศึกษาปฐมวัย. หน้า 24) ได้กล่าวว่า การจัดประสบการณ์ หมายถึงการจัดการศึกษาให้กับเด็กปฐมวัยเพื่อพัฒนาครบทุกด้าน ไม่ได้มุ่งอ่านเขียนเช่นในระดับประถมศึกษา แต่จะเป็นการปูพื้นฐานให้ โดยคำนึงถึงวัยและความสามารถของเด็ก และจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาให้พร้อมที่จะเรียนรู้ในระดับต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2536 : 58) ได้ให้ความหมายของการจัดประสบการณ์ไว้ว่า การจัดประสบการณ์ หมายถึง การจัดกิจกรรมตามแผนการจัดประสบการณ์และการจัด

สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนให้กับเด็กปฐมวัยโดยให้ได้รับประสบการณ์ตรงจากการเล่น การลงมือปฏิบัติจะทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี และเพื่อส่งเสริมพัฒนาการให้ครบทุกด้านทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา โดยมีโซ่มุ่งให้อ่านเขียนได้ดังเช่นในประถมศึกษา แต่เป็นการปูพื้นฐานหรือ พัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ เช่น ทักษะในการสังเกตโดยผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า

สิริมา ภิญโญนันตพงศ์ (2538 : 26 - 27) กล่าวว่า การจัดประสบการณ์ หมายถึง ทุกๆอย่าง ที่เด็กหรือผู้ที่เรียนได้รับจากโรงเรียนหรือสถานศึกษานั้นๆ ตามจุดประสงค์ที่ทางโรงเรียนหรือสถานศึกษาได้ตั้งไว้

ภรณ์ คุรุรัตน์ (2540 : 49) กล่าวว่า การจัดประสบการณ์ หมายถึง การจัดประสบการณ์ที่เด็กปฐมวัยควรได้รับ มีการกำหนดจุดประสงค์การดำเนินกิจกรรมโดยเน้นให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ และในการดำเนินกิจกรรม ผู้สอนควรคำนึงถึงการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับเด็กๆกับเด็ก การจัดหาสื่อ อุปกรณ์ให้เด็กได้เรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับวัย และที่สำคัญมากอีกประการหนึ่งคือ การประเมินสิ่งที่เด็กเรียนรู้จากกิจกรรม โดยคำนึงถึงความครอบคลุมของการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

จากการศึกษา การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย หมายถึง การจัดกิจกรรม สื่อ วัสดุอุปกรณ์ จัดเตรียมสภาพแวดล้อมทั้งในและนอกห้องเรียน โดยคำนึงถึงวัยและความสามารถของเด็กแต่ละคนเพื่อให้เด็กปฐมวัยได้รับประสบการณ์ตรง เกิดทักษะการเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติโดยผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า และเพื่อเป็นการส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญาให้เต็มศักยภาพ

2.2 ความสำคัญของการจัดประสบการณ์

จักรสิน พิเศษสาทร (2521 : 232) ได้กล่าวว่า เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านต่างๆ เป็นไปอย่างรวดเร็วทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ดังนั้นการส่งเสริมการจัดประสบการณ์โดยให้เด็กลงมือปฏิบัติเองเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ (Learning by Doing) โดยยึดเด็กเป็นศูนย์กลางจึงมีความสำคัญมาก ดังที่ ดิวอี้ (Dewey) ได้กล่าวว่า เด็กเรียนรู้ได้ดีเมื่อการเรียนการสอนและประสบการณ์ที่จัดให้กับเด็กเป็นประสบการณ์ตรงเด็กจะได้ฝึกการคิด การแก้ปัญหา การแสดงออกอย่างอิสระ และความสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากประสบการณ์นั้นๆ มาใช้ในการแก้ปัญหาของตน และส่วนรวมด้วย

การจัดประสบการณ์ตามแผนการจัดประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540 : 24) มีดังนี้

1. เป็นการจัดโดยยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาแก่เด็กอายุ 3 – 6 ปี ทุกคน ทั้งเด็กปกติและเด็กด้อยโอกาสและเด็กพิเศษ เพื่อให้เด็กพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ผ่านกระบวนการการเล่นที่เหมาะสมกับวัยและความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา และเป็นการร่วมมือกันระหว่างบ้าน สถานศึกษาและชุมชน

2. มุ่งให้เด็กพัฒนาการที่เหมาะสมกับวัยและความแตกต่างของแต่ละบุคคล ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา

3. ครอบคลุมประสบการณ์ที่สำคัญที่เด็กทุกคนควรได้รับมี 9 ประการ คือ การสื่อความคิดที่เป็น การกระทำ การใช้ภาษา การเรียนรู้ทางสังคม การเคลื่อนไหว ดนตรี การจำแนก เปรียบเทียบ จำนวน มิติสัมพันธ์ และเวลา

4. พัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กส่งเสริมได้ด้วยการมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่น ผู้ใหญ่ และสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ

ดิวอี้ (Dewe) ได้พัฒนาแนวคิดที่ว่า ประสบการณ์สำหรับเด็กเกิดขึ้นได้ต้องใช้ความคิดและการลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ทดลองและค้นพบด้วยตนเอง ไม่นิยมการสอนให้เด็กท่องจำ แต่เชื่อในการให้อิสระเด็กได้สำรวจ เล่นในสิ่งแวดล้อมที่เต็มไปด้วยกิจกรรมที่จะนำไปสู่ความสนใจของเด็ก ลักษณะการเรียนรู้ของเด็กนั้นจะเรียนสิ่งที่เด็กเกี่ยวข้องด้วย หรือต่อเมื่อเด็กยอมรับด้วยจิตใจเขาเอง หรือสมัครใจทำเอง การที่เด็กจะเรียนมากน้อยเพียงใดก็แล้วแต่ว่าสิ่งนั้นจะมีความสำคัญต่อเด็กเพียงใด หรือเกี่ยวข้องมีความหมายเพียงใด หรือเกี่ยวข้องมีความหมายกับสิ่งที่เด็กทราบอยู่แล้ว

จากการศึกษาการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยนั้น ควรตั้งอยู่บนพื้นฐานแนวคิดหลักการ และทฤษฎีของนักการศึกษาหลายท่าน นำมาใช้จัดประสบการณ์ได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับธรรมชาติของเด็ก ซึ่งในแต่ละแนวคิดนั้นจะมีจุดเน้นที่แตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับความเชื่อ และความเหมาะสมในการเลือกนำไปปฏิบัติของแต่ละบุคคล แต่การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กจะบรรลุผลตามเป้าหมายได้นั้นสิ่งสำคัญคือบทบาทครู เนื่องจากการจัดสภาพแวดล้อมการจัดกิจกรรมล้วนแต่เป็นหน้าที่ของครูในการวางแผนให้เด็กมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน

2.4 หลักการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2540 : 23) ได้กล่าวถึงหลักการจัดกิจกรรมดังนี้

1. กิจกรรมที่จัดควรคำนึงถึงตัวเด็กเป็นสำคัญเด็กแต่ละคนมีความสนใจแตกต่างกันจึงควรจัดให้มีกิจกรรมหลายประเภทที่เหมาะสมกับวัย ตรงกับความสามารถและความต้องการของเด็กเพื่อให้เด็กได้มีโอกาสเลือกตามความสนใจและความสามารถ
2. กิจกรรมที่จัดควรมีทั้งกิจกรรมที่ให้เด็กได้ทำเป็นรายบุคคล กลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ ควรเปิดโอกาสให้เด็กริเริ่มกิจกรรมด้วยตนเองตามความเหมาะสม
3. กิจกรรมที่จัดควรมีความสมดุลคือ ให้มีทั้งกิจกรรมในห้องเรียนและนอกห้องเรียน กิจกรรมที่ต้องเคลื่อนไหวและสงบที่เด็กได้ริเริ่มและครูได้ริเริ่ม
4. ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมควรเหมาะสมกับวัย มีการยืดหยุ่นได้ตามเหมาะสมและความสนใจของเด็ก
5. กิจกรรมที่จัดควรเน้นสื่อของจริงให้เด็กได้มีโอกาสสังเกต สำรวจ ค้นคว้า ทดลอง แก้ปัญหาด้วยตนเองมีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่นๆ และผู้ใหญ่

พัฒนา ชัชพงศ์ (2531 : 1) ได้ประมวลหลักการจัดประสบการณ์หรือกิจกรรมไว้ดังนี้

1. เป็นการปูพื้นฐานให้กับเด็ก โดยคำนึงถึงความสามารถและความเหมาะสมกับวัยของเด็ก เป็นหลักการจัดกิจกรรมปูพื้นฐานทางการเรียนรู้เป็นการฝึกใช้ประสาทสัมผัส
2. บูรณาการหน่วยประสบการณ์เข้าด้วยกัน การจัดการศึกษาปฐมวัยไม่ได้แบ่งเป็นรายวิชา แต่จัดรวมกัน (บูรณาการ) เป็นหน่วยประสบการณ์ โดยแต่ละหน่วยจะประมวลทุกวิชาให้เด็กได้เรียนรู้ การบูรณาการ หมายถึง การจัดรูปแบบกิจกรรมสร้างเสริมประสบการณ์โดยยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง และนำสิ่งที่เด็กต้องการเรียนรู้ในทุกด้านมาลำดับความสำคัญของประสบการณ์ให้เหมาะสมสอดคล้องกับระดับพัฒนาและชีวิตของเด็ก หลักการบูรณาการที่เหมาะสมคือ

2.1 ยึดตัวเด็กเป็นสำคัญ เน้นเรื่องที่เด็กสนใจและใกล้ตัวเด็ก ให้เด็กมีโอกาสทำกิจกรรม อาจเป็นรายบุคคลหรือกลุ่ม ความยาก - ง่ายของกิจกรรมควรมีปะปนกัน

2.2 สอดคล้องกับพัฒนาการเด็กปฐมวัยมีความสนใจในสิ่งแวดล้อมรอบตัว ฉะนั้นจึงเลือกสิ่งแวดล้อมรอบตัวที่คุ้นเคยมาให้เด็กได้เรียนรู้

2.3 ให้ประสบการณ์กว้างขวาง เมื่อเด็กพบเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง เด็กมีโอกาสได้ประสบหลายด้านพร้อมกัน ดังนั้นการจะช่วยให้เด็กได้ประโยชน์เต็มที่จึงน่าจะจัดประสบการณ์ แก่เด็กในรูปแบบบูรณาการ

เยาวยา เดชะคุปต์ (2542 : 15) ได้กล่าวถึงแนวทางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในทศวรรษไว้อย่างนี้

1. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบหน่วยการสอน โดยไม่มีการแยกเป็นรายวิชาโดยเน้นการพัฒนาผู้เรียนทุกด้านเป็นสำคัญ โดยเน้นการเล่นเป็นหัวใจการเรียนรู้

2. มีการพิจารณานำเอานวัตกรรมทางการศึกษาปฐมวัยมาใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมและเลือกประสบการณ์ และการจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมให้แก่เด็ก

3. มีการจัดกิจกรรมการเล่นแบบต่างๆ บรรจุไว้ในกิจกรรมประจำวันเพราะ "การเล่น" เป็นหัวใจของการเรียนรู้ของเด็กในวัยนี้ซึ่งนำไปสู่การคิดแก้ปัญหาและสร้างสิ่งต่างๆ ได้ด้วย

4. กิจกรรมที่จัดควรเน้นการปฏิบัติจริง เช่น การทำอาหาร ไปทัศนศึกษา

5. ให้เด็กเลือกกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง และตั้งเป้าหมาย ฝึกสร้างให้คิด กล้าคิดกล้าทำการคิดริเริ่มและพัฒนาการเป็นตัวของตัวเอง

จากการศึกษา หลักการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยมีความสำคัญ คือ ประสบการณ์ที่จัดหรือกิจกรรมที่เด็กปฐมวัยต้องเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านๆ ไม่จัดเป็นรายวิชาแต่จัดในรูปแบบบูรณาการให้เด็กได้ประสบการณ์ตรงได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองสอดคล้องกับวัยและสภาพแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม

2.5 แนวทางการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย

เพื่อให้การจัดประสบการณ์และกิจกรรมบรรลุผลตามความมุ่งหมายของหลักสูตร ในหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2540 : 34 - 35) จึงได้กำหนดแนวทางการจัดประสบการณ์ดังนี้

1. ส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านของเด็กโดยองค์รวมอย่างต่อเนื่อง
2. จัดให้สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก
3. ยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง สนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคลและเปิดโอกาสให้เด็กริเริ่มกิจกรรมของตนเองโดยครูเป็นผู้สนับสนุนอำนวยความสะดวกและเรียนรู้ร่วมกับเด็ก
4. จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และมีบรรยากาศที่อบอุ่น เพื่อให้เด็กมีความสุข
5. จัดกิจกรรมในรูปแบบบูรณาการ โดยคำนึงถึงพัฒนาการทุกด้าน
6. จัดประสบการณ์ตรง ให้เด็กเรียนรู้จากประสาทสัมผัสทั้ง 5 มีโอกาสสังเกตสำรวจ เล่น ค้นคว้า ทดลอง แก้ปัญหา

7. จัดให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับวัตถุสิ่งของกับเด็ก และกับผู้ใหญ่
8. จัดให้มีความสมดุล มีทั้งกิจกรรมที่เด็กริเริ่มและครูริเริ่ม กิจกรรมในห้องเรียนและนอกห้องเรียน กิจกรรมที่ต้องเคลื่อนไหวและสงบ
9. จัดให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านการเล่นที่หลากหลายทั้งรายบุคคล กลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่
10. จัดให้เด็กได้รับการพัฒนาโดยให้ความสำคัญกับกระบวนการมากกว่าผลผลิต
11. จัดให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม วัฒนธรรมท้องถิ่น และเอื้อต่อการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน
12. จัดกิจกรรมให้เด็กมีจิตสำนึกในการรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อส่วนรวม รักธรรมชาติและรักท้องถิ่น
13. จัดให้เด็กมีส่วนร่วมในการวางแผน ปฏิบัติ และบอกผลการปฏิบัติกิจกรรมของตนเองและผู้อื่น
14. จัดการประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่องและเป็นส่วนหนึ่งของการ จัดประสบการณ์
15. เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2540 : 36 - 38) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมในวงกลม (กิจกรรมเสริมประสบการณ์) ไว้ว่า เป็นกิจกรรมหนึ่งที่มุ่งเน้นให้เด็กได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ ฝึกการทำงาน และการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มทั้งกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่จัดมุ่งฝึกให้เด็กได้มีโอกาสดึง ฟัง พูด สังเกต คิดแก้ปัญหา ใช้เหตุผลและฝึกปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับเรื่องที่เรียน โดยจัดกิจกรรมด้วยวิธีการต่างๆ เช่น สันทนา อภิปราย สาธิต ทดลอง เล่านิทาน เล่นบทบาทสมมติ ร้องเพลง ท่องคำคล้องจอง ศึกษาออกสถานที่ เชิญวิทยากรมาให้ความรู้ ฯลฯ

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร (2540 : 16 - 17) ได้กล่าวถึงการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ไว้ว่า มีวิธีดำเนินกิจกรรม 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ชี้นำเข้าสู่บทเรียน เป็นการเตรียมเด็กให้พร้อมและกระตุ้นให้เด็กสนใจที่จะร่วมกิจกรรมต่อไป กิจกรรมที่ใช้อาจเป็นการร้องเพลง คำคล้องจอง ปริศนาคำทาย ทำใบ้ ฯลฯ ซึ่งจะใช้เวลาสั้นๆ

2. ชี้นสอน เป็นการจัดกิจกรรมที่ต้องการให้เด็กได้รับความรู้และประสบการณ์ด้วยกิจกรรมหลายรูปแบบ เช่น

2.1 การสนทนา ชักถาม อภิปราย เป็นการพูดคุย ชักถามระหว่างครูกับเด็ก หรือเด็กกับเด็ก ซึ่งสื่อที่ใช้อาจเป็นของจริง ของจำลอง รูปภาพ สถานการณ์จำลอง ฯลฯ

2.2 การเล่านิทาน ครูจะเล่านิทานที่เกี่ยวกับเรื่องราวที่ครูต้องการให้เด็กเข้าใจหรือให้ปฏิบัติตาม ส่วนมากจะเป็นการปลูกฝังหรือการสอนในเรื่องที่เป็นนามธรรม วิธีการนี้จะช่วยให้เด็กเข้าใจได้ดีขึ้น เพราะเด็กในวัยนี้จะชอบฟังนิทาน และชอบเลียนแบบตัวละครในนิทาน ในการเล่านิทานครูอาจใช้รูปภาพหุ่น หรือส่วนต่างๆ ของร่างกาย ประกอบ

2.3 การสาธิต การปฏิบัติการทดลอง เป็นการสอนที่ทำให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง เพราะได้ทดลองปฏิบัติด้วยตนเอง ได้สังเกตเห็นการเปลี่ยนแปลงในสิ่งที่ตนเองได้ทดลอง เป็นการฝึกทักษะการคิดแก้ปัญหา และส่งเสริมให้เด็กมีความอยากรู้อยากเห็น และค้นพบความรู้ด้วยตนเอง

2.4 การประกอบอาหาร ในบางหน่วยที่ส่วนเกี่ยวกับผัก ผลไม้ เนื้อสัตว์ต่างๆครูอาจให้เด็กมีส่วนร่วมในการประกอบอาหาร ทั้งนี้เด็กจะได้รับประสบการณ์จากการสังเกตการเปลี่ยนแปลงของอาหารดิบ สุก รับประทานและกลิ่นของอาหาร เรียนรู้ด้วยการใช้ประสาทสัมผัสต่างๆ และเรียนรู้การทำงานร่วมกับผู้อื่น

3. ขั้นสรุปทบทวน เป็นการสรุปสิ่งต่างๆ ที่เรียนไปทั้งหมดให้เด็กได้เข้าใจดียิ่งขึ้น ซึ่งครูอาจใช้คำถาม เพลง คำคล้องจอง เกม ฯลฯ ในการสรุปเรื่องราว

จากการศึกษา แนวทางการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยนั้น จะต้องยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง โดยจัดกิจกรรมแบบบูรณาการที่สนองต่อความต้องการความสนใจ และความแตกต่างระหว่างบุคคล พร้อมทั้งส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านของเด็กอย่างต่อเนื่อง โดยคำนึงถึงความสามารถและความเหมาะสมกับวัยของเด็กเป็นหลัก เปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริง ครูเป็นเพียงผู้ควบคุมกิจกรรมและอำนวยความสะดวกแก่เด็ก

2.6 ความหมายของนิทาน

กิ่งแก้ว อรรถการ (2513 : 44) กล่าวว่า นิทาน หมายถึง เรื่องราวเล่าทั่วไปที่มีจุดประสงค์ต้องการเล่าเพื่อความสนุกสนาน แต่บางครั้งก็สอดแทรกคติเพื่อสอนใจ

รัชนี ศรีไพรวรรณ (2516 : 37) กล่าวว่า นิทาน หมายถึง เรื่องที่เล่าสืบกันมาหรือมีผู้แต่งขึ้นเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน และให้ความรู้เกี่ยวกับการดำรงชีวิต

ฉัฐมา อาษารัฐ (2521 : 163) กล่าวว่า นิทาน หมายถึง เรื่องราวที่เล่าสืบต่อกันมาที่มีได้เจาะจง แสดงประวัติความเป็นมาของเรื่อง จุดใหญ่ก็เล่าเพื่อความสนุกสนานและความพอใจทั้งของผู้เล่าและผู้ฟัง มุ่งที่จะสนองความต้องการทางด้านจิตใจของผู้ฟัง ในบางครั้งก็สอดแทรกคติสอนใจเอาไว้ด้วย

สุชาติ ไบพิมล (2533 : 24) กล่าวว่า นิทาน หมายถึง เรื่องราวที่เล่าสืบต่อกันมาหรือมีผู้แต่งขึ้น เพื่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินและสอดแทรกความคิด คุณธรรมอันดีงามเข้าสู่จิตใจเด็กและเป็นแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องในการดำรงชีวิตในสังคม

ฉวีวรรณ กิณาวงศ์ (2533 : 101) กล่าวว่า นิทาน หมายถึง เรื่องราวที่เล่าต่อกันมาเป็นเวลานานแล้วแต่ไม่ทราบแน่ชัดว่าเริ่มเมื่อใดการเล่านิทานก็เพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลินและให้ความรู้ เพื่อเป็นคนดี อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และบางครั้งก็สอดแทรกเพื่อสอนใจไปด้วย

ภิญญาพร นิตยะประภา (2534 : 32) กล่าวว่า นิทาน หมายถึง เรื่องราวที่เล่าสืบต่อกันมาที่มีได้เจาะจงแสดงประวัติความเป็นมาของเรื่อง จุดใหญ่ก็เพื่อความสนุกสนานและความพอใจทั้งผู้เล่าและผู้ฟังที่มุ่งที่จะสนองความต้องการทางด้านจิตใจของผู้ฟัง ในบางครั้งก็สอดแทรกคติสอนใจเอาไว้ด้วย

ทรงพร สุทธิธรรม (2534 : 56) กล่าวว่า นิทาน หมายถึง เรื่องราวที่เล่าต่อกันมาหรือแต่งขึ้นโดยมีจุดประสงค์เพื่อความสนุกสนาน หรือสอดแทรกแนวคิด คุณธรรมลักษณะที่พึงประสงค์แก่เด็ก เพื่อให้สามารถปฏิบัติตนได้เหมาะสม ในการดำรงชีวิตในสังคม

จันทร์เพ็ญ ศุภผล (2535 : 26) กล่าวว่า นิทาน หมายถึง เรื่องราวที่เล่าสืบต่อกันมาโดยอิงความจริงหรือจินตนาการ มีวัตถุประสงค์ให้เกิดความสนุกสนานและแฝงความคิดสอนใจเพื่อให้เกิดการเรียนรู้จากเนื้อเรื่องในนิทาน

พจมาน เทียนมนัส (2539 : 19) กล่าวว่า นิทาน หมายถึง เรื่องที่เล่าสืบต่อกันมาช้านาน อิงความจริงหรือจินตนาการ วัตถุประสงค์ทำให้เกิดความสนุกสนาน และคติสอนใจ หรือความรู้จากเนื้อหาของนิทาน

เกริก ย้วยพันธ์ (2539 : 8) กล่าวว่านิทาน หมายถึง เรื่องราวที่เล่าสืบต่อกันมาตั้งแต่สมัยโบราณ เป็นการผูกเรื่องขึ้น เพื่อให้ผู้ฟังเกิดความสนุกสนานตลอดจนแทรกแนวคิดเพื่อให้เด็กนำไปเป็นแนวทางในการดำรงชีวิต

จากการศึกษา นิทานหมายถึง เรื่องราวที่เล่าสืบกันมาหรือมีผู้แต่งขึ้นเพื่อให้ผู้ฟังได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน และสามารถนำแนวความคิดไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน

2.7 ความหมายของการเล่านิทาน

ลัดดา นิลละมณี (2527 : 24) ได้ให้ความหมายของการเล่านิทานหมายถึง วัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการที่นำมาเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ อารมณ์ ความรู้สึก ความสนใจ ประสบการณ์และวิธีการที่ควรส่งเสริมให้เด็กเล็กๆ ใช้เพื่อเล่านิทานให้เพื่อนๆ และฟังบ้าง เนื่องจากเด็กมีจินตนาการและมโนภาพสูงมากอยู่แล้ว เด็กสามารถจะช่วยกันเล่านิทานโดยแต่งเรื่องนิทานใหม่แปลกๆ ขึ้นเอง ซึ่งการเล่านิทานโดยให้เด็กเป็นผู้เล่านั้น สามารถทำได้หลายรูปแบบ คือ

1. การเล่านิทาน โดยเด็กเป็นผู้เล่าด้วยตนเอง
2. การเล่านิทานจากหนังสือภาพ
3. การเล่านิทานต่อจากเรื่องที่ไม่จบสมบูรณ์
4. การขยายเรื่องราวจากนิทานที่ได้ฟัง

จากการศึกษา การเล่านิทานจึงหมายถึง การถ่ายทอดเรื่องราวของนิทานให้เด็กได้เข้าใจด้วยการเล่าโดยใช้น้ำเสียง ท่าทาง สื่อ วัสดุอุปกรณ์ และครอบคลุมถึงการส่งเสริมให้เด็กได้มีโอกาสเป็นผู้เล่าด้วยตนเอง

2.8 คุณค่าของการเล่านิทาน

เด็กปฐมวัยที่มีอายุ 3 - 6 ปี เป็นวัยแห่งการพ้อฝัน สามารถสร้างจินตนาการมากมายแต่ความจำกัดทางการรับรู้จึงขาดประสบการณ์ต่างๆ ฉะนั้นเด็กวัยนี้จึงเป็นวัยที่เหมาะสมที่อาจจะเสริมสร้างหรือเพิ่มพูนประสบการณ์ ตลอดจนความคิดสร้างสรรค์ด้วยการเล่านิทานเพื่อช่วยให้เด็กปรับตัวและเตรียมที่จะรับสถานการณ์ในชีวิตประจำวันซึ่ง จีวีวรรณ กินาวงศ์ (2526 : 125 - 126) ได้กล่าวว่าการเล่านิทานนั้นมีอิทธิพลต่อเด็กมาก โดยเฉพาะในเด็กก่อนระดับประถมศึกษาการที่ผู้ใหญ่และครูได้ใกล้ชิดกับเด็กโดยการเล่านิทานจะเป็นเครื่องช่วยให้เข้าใจเด็กยิ่งขึ้น การเล่านิทานมีคุณค่าดังนี้

1. ช่วยขัดเซาะและเสริมสร้างพัฒนาการทางภาษา ความคิด และจินตนาการ
2. ฝึกให้เด็กเป็นนักฟังที่ดี เก็บความเรื่องที่ฟังได้ตามสมควรแก่วัย
3. สร้างความเพลิดเพลินให้แก่เด็ก
4. ช่วยปลูกฝังความรู้สึกชอบนิทานและความรู้สึกชื่นชอบในหนังสือนิทานก่อนที่จะอ่านได้อย่างเข้าใจ
5. ปลูกฝังเด็กเป็นคนใจกว้าง ยอมรับความจริงในชีวิตประจำวัน
6. ช่วยให้ครูและผู้ใหญ่ ได้ทราบถึงความรู้สึกนึกคิดของเด็กจากการสนทนาหรือซักถามในขณะฟังนิทาน

นอกจากนี้การเล่นยังเป็นเครื่องมือที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้เรียนเป็นอย่างดี เราสามารถนำเอาวิธีการเล่นมาทำให้เกิดประโยชน์แก่นักเรียนได้หลายประการดังนี้ (สรรัช ศรีสุข. 2530 : 26)

1. เป็นการลดความตึงเครียดที่ขจัดความเบื่อหน่ายของนักเรียนในขณะที่เรียน
2. เป็นการเข้าสู่บทเรียน หรือเตรียมความพร้อมเด็ก
3. เป็นการเปลี่ยนเจตคติหรือความเชื่อที่ผิดๆบางประการ
4. ใช้สอนจริยธรรมแก่เด็ก เช่น ในเรื่องความซื่อสัตย์ ความกตัญญู เป็นต้น
5. ใช้สอนวิชาเรียงความ เช่น ให้นักเรียนเขียนเรื่องที่ตนเองชอบ เป็นต้น
6. ใช้สอนหรือฝึกทักษะทางภาษา เช่น การฟัง การพูด การอ่าน การเขียน เป็นต้น
7. เป็นการฝึกทักษะทางการอ่าน ช่วยให้เด็กรักการอ่าน เป็นต้น
8. ฝึกให้เด็กมีความกล้าที่แสดงออก เช่น การแสดงท่าทางประกอบตามเรื่องราวที่กำหนดให้
9. เป็นการสร้างความสนิทสนมและความเข้าใจในตัวละครให้เกิดขึ้นกับเด็ก
10. ช่วยพัฒนาในด้านความคิดสร้างสรรค์ในรูปแบบต่างๆให้กับเด็ก

จากเหตุผลดังกล่าวมา การเล่นมีคุณค่าในการช่วยพัฒนาการทางภาษา ความคิดและจินตนาการอันเป็นรากฐานที่จะนำไปสู่ความคิดสร้างสรรค์ และประสบการณ์ต่างๆนอกจากนี้ยังช่วยเสริมสร้างพัฒนาการทางด้านอารมณ์ สังคม จิตใจ ดังนั้นการเล่นจึงเข้ามามีบทบาทสำคัญในการจัดประสบการณ์ทั้งในชั้นอนุบาลและเด็กเล็ก ทั้งนี้เพื่อให้การจัดประสบการณ์นั้นบรรลุวัตถุประสงค์

2.9 ประเภทของนิทาน

การแบ่งประเภทของนิทาน มีวิธีการกำหนดที่แตกต่างที่นิยมมากคือ การแบ่งนิทานออกเป็นประเภทตามรูปแบบของนิทาน ดังนี้

อรรถ จันทวิธานุวงศ์ (2523 : 21) ได้แบ่งประเภทนิทานไว้ดังนี้

1. นิทานปรัมปรา หมายถึง นิทานที่มีเรื่องราวสลับซับซ้อน เป็นเรื่องสมมติทั้งบุคคล เวลา และสถานที่ เนื้อเรื่องประกอบด้วยอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ ตัวเอกมักมีคุณสมบัติพิเศษ เช่น มีเวทมนต์ กล้าหาญ มีไหวพริบ ซื่อสัตย์ เป็นต้น
2. นิทานท้องถิ่น หมายถึง นิทานที่อาศัยเค้าโครงเรื่องจริงเป็นหลัก ตัวละครสำคัญ และสถานที่ที่กล่าวต้องเป็นเรื่องจริง หรือเป็นเรื่องเล่าแฝงความเชื่อเกี่ยวกับกำเนิดของสัตว์ ธรรมชาติ สถานที่ และวีรบุรุษ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

2.1 นิทานอธิบายเหตุ เป็นนิทานที่อธิบายปรากฏการณ์ธรรมชาติ เช่น ทำไมต้องมีพระราหูกับพระจันทร์ซึ่งเป็นอรักกัน ทำไมเสือจึงมีลาย

2.2 นิทานวีรบุรุษ เป็นนิทานที่กล่าวถึงคุณธรรม ความฉลาด ความกล้าหาญ ของบุคคลส่วนมากเป็นวีรบุรุษของบ้านเมือง กำหนดตัวบุคคล เวลา และสถานที่แน่นอนลงไป

3. นิทานเรื่องสัตว์ หมายถึง นิทานที่มีสัตว์เป็นตัวเอก แต่สมมติว่ามีความคิดและการกระทำต่างๆอย่างมนุษย์เป็นเรื่องสั้นๆที่แฝงคติสอนใจ เช่น นิทานชาดก

3.1 นิทานคติธรรม เป็นเรื่องที่กล่าวถึงพฤติกรรมของสัตว์ เล่าเชิงเปรียบเทียบกับชีวิตมนุษย์ เป็นเรื่องสั้นๆที่แฝงคติสอนใจ เช่น นิทานอีสป นิทานชาดก

3.2 นิทานไม่รู้จบ เป็นเรื่องที่มีการเล่าซ้ำเป็นช่วงๆเหตุการณ์จะดำเนินไปซ้ำๆ เช่น เรื่องยายกะตา

นอกจากนี้ วรรณิ ศิริสุนทร (2532 : 13 - 19) ยังได้แบ่งนิทานสำหรับเด็กออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่

1. นิทานพื้นบ้าน (Folk Tales) เป็นเรื่องที่เล่าสืบต่อกันมาเป็นเวลาช้านาน แบ่งเป็น

1.1 นิทานเกี่ยวกับสัตว์พูดได้ (Talking – Beast Tales)

1.2 นิทานไม่รู้จบ (Coommutative Tales)

1.3 นิทานตลกขบขัน (The Drolls or Humorous Tales)

1.4 นิทานอธิบายเหตุ (Pourgoi Stories or Tales that Tell Why) มีเนื้อเรื่องที่อธิบายหรือตอบคำถามของเด็กๆ ว่า "ทำไม..." เช่น ทำไมกระต่ายจึงหางสั้น ทำไมน้ำทะเลจึงเค็ม

1.5 เทพนิยาย (Fairy Tales) ตัวละครจะมีอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์หรือเป็นผู้วิเศษสามารถทำสิ่งที่มนุษย์ทั่วไปทำไม่ได้

2. นิทานสอนคติธรรม (Fables) เป็นเรื่องสั้นๆ ตัวละครมีทั้งคนและสัตว์มีโครงเรื่องง่ายใช้บทเรียนที่สอนใจ เช่น นิทานอีสป (Aesop's Fables) นิทานประเภทนี้รวมนิทานเทียบสุภาษิตและนิทานชาดกไว้ด้วย

3. เทพปกรณัม (Myth) เป็นเรื่องที่แสดงให้เห็นถึงเหตุการณ์ และเรื่องราวในบรรพกาลเกี่ยวกับพื้นที่โลกและพฤติกรรมมนุษย์ที่เทพเจ้าเป็นผู้ควบคุมปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ

4. มหาकाพย์ และนิทานวีรบุรุษ (Epic and Hero Tales) คล้ายกับเทพปกรณัม ต่างกันว่าตัวละครของนิทานประเภทนี้มนุษย์ไม่ใช่เทพเจ้า มีการกระทำที่กล้าหาญฟันฝ่าอุปสรรคและประสบผลสำเร็จในที่สุด

5. หนังสือภาพที่เป็นเรื่องอ่านเล่นสมัยใหม่สำหรับเด็กที่มีตัวเอกเป็นสัตว์ (Animal Stories)

ไพวรรณ อินทนิล (2534 : 27 - 28) ได้แบ่งนิทานตามรูปแบบ (Form) ได้ดังนี้

1. นิทานปรัมปราหรือเทพนิยาย (Fairy Tale) มักจะกำหนดสถานที่เลื่อนลอยไม่แน่ชัด เช่น ในกาลครั้งหนึ่งมีเมืองๆหนึ่ง ตัวละครมีฤทธิ์เดชมาก ถ้าเป็นชายยากจนก็ต้องแต่งงานกับเจ้าหญิงสูงศักดิ์ เช่น สังข์ทอง ปลาบู่ สโนว์ไวท์ ชินเดอเรลล่า

2. นิทานท้องถิ่น (Legend) หรือเรียกว่า "ตำนาน" มักเป็นเรื่องขนาดสั้นเกี่ยวกับความเชื่อท้องถิ่นขนบธรรมเนียมประเพณี เป็นเรื่องพิสดารแต่ว่าเกิดขึ้นจริงๆ เช่น เรื่องพระยาพาน พระร่วง นิทานท้องถิ่น

3. เทพปกรณัม (Myth) ตัวบุคคลในเรื่องมักเกี่ยวกับความเชื่อ เช่น เรื่องพระอินทร์ ท้าวมหาสงครามต์ เมขลา – รามสูร

4. นิทานเรื่องสัตว์ (Animal Tale) แต่มีความประพฤติกกรรมเช่นเดียวกับคน แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

4.1 นิทานสอนคติธรรม (Fables) คล้ายกับนิทานสอนใจ คือ ตัวเอกต้องเป็นสัตว์ แต่มีคติสอนใจ เช่น ราชสีห์กับหนู

4.2 นิทานประเภทเล่าซ้ำๆหรือเล่าไม่รู้จบ (Formula Tales) เช่นเรื่องยายกะตามีวิธีการเล่าแบบจำเพาะ

5. นิทานตลกขบขัน (Jest) เป็นเรื่องสั้นๆจุดสำคัญที่เรื่องไม่น่าเป็นไปได้ อาจจะเป็นเรื่องการแกล้งแกล่ง การแสดงปฏิภาณไหวพริบเป็นการแสดงออกทางด้านอารมณ์ของมนุษย์ที่ต้องการหลุดพ้นจากกรอบของวัฒนธรรม ประเพณี และกิจวัตรฉะนั้นนิทานประเภทนี้จึงรวมไปถึงนิทานเหลือเชื่อ ซึ่งทั้งผู้ฟังและผู้เล่าไม่ติดใจในความไม่สมจริงเหล่านั้น

จากการศึกษานิทานสามารถแบ่งได้หลายประเภท โดยใช้หลักเกณฑ์การแบ่งที่แตกต่างกันออกไปตามรูปแบบของนิทาน

2.10 นิทานที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย

ฮัค (Huck. 1979 : 16 - 17) ได้กล่าวถึงหลักเกณฑ์การเลือกนิทานที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัยไว้ดังนี้

1. เป็นเรื่องที่จัดทำขึ้นสำหรับเด็ก
2. โครงเรื่อง (Plot) การดำเนินเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบเรื่อง วางโครงเรื่องไว้น่าติดตามโดยไม่เบื่อ
3. ฉากของเรื่อง สถานที่ เวลาที่เกิดของเรื่อง จุดเริ่มของเรื่อง เกิดที่ใด เวลาใด การดำเนินเรื่องต่อไปต้องสอดคล้องกับจุดเริ่มต้น
4. แก่นของเรื่อง (Theme) มีจุดเน้นให้เด็กได้คิด
5. ลักษณะตัวละคร (Characterization) มีลักษณะและพฤติกรรมของผู้มีความคิดสร้างสรรค์ตัวละครอยู่ในวัยใกล้เคียงกับเด็ก
6. สีสานของเรื่อง (Style) ภาษาและเรื่องต้องเข้าใจง่าย
7. ลักษณะของอื่นๆ ได้แก่ ให้ความรัก และความสดชื่นแก่เด็กตรงกับความสนใจ ความต้องการเด็ก

ทิพย์สุตา นิลสินธุ (2523 : 80 - 81) ได้กล่าวถึงหลักเกณฑ์ในการเลือกนิทาน ดังนี้

1. วัยของเด็ก พิจารณาว่าเด็กมีความสนใจชอบฟังนิทานประเภทใด ความยาวของนิทานควรเหมาะสมกับช่วงความสนใจของเด็กในแต่ละวัย
 2. เนื้อหาสาระ พิจารณานิทานมีเนื้อหาสาระสอดแทรกข้อคิดปลูกฝังคุณธรรมและมีคุณค่าเพียงใด
 3. รูปภาพประกอบ พิจารณาว่ารูปภาพในนิทานควรมีขนาดเหมาะสม ภาพชัดเจน สีสวยงาม สื่อความหมายหรือสร้างอารมณ์ได้เหมาะสม มีลักษณะลายเส้นมากกว่าภาพเหมือนจริง
- พรจันทร์ จันทวิมล (2529 : 104) ให้หลักเกณฑ์ในการเลือกนิทาน ดังนี้
1. เป็นเรื่องง่ายๆแต่สมบูรณ์ เน้นเหตุการณ์อย่างเดียวให้เด็กพอคาดคะเนเรื่องได้บ้าง
 2. มีการเดินเรื่องได้อย่างรวดเร็ว

3. ตัวละครน้อย มีลักษณะเด่นที่จำได้ง่าย เด็กอาจสมมติตัวแทนได้
4. มีบทสนทนาหลายๆ เพราะเด็กส่วนมากไม่สามารถฟังเรื่องที่เป็นความเรียงได้ดี
5. ใช้ภาษาง่ายๆ ประโยคสั้นๆ การกล่าวคำซ้ำหรือคำสัมผัสจะช่วยให้เด็กจดจำได้ง่ายและรวดเร็ว

6. สร้างความรู้สึก ความพอใจให้ผู้ฟัง

7. เป็นเรื่องใกล้ตัวเด็ก เช่น ครอบครัว สัตว์เลี้ยง หรือเรื่องที่เด็กจะจินตนาการตามได้

8. ความยาวไม่เกิน 15 นาที

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2527 : 147 - 148) ได้ให้หลักเกณฑ์ในการเลือกหนังสือนิทานสำหรับเด็ก ดังนี้

1. เป็นหนังสือภาพเนื้อเรื่องสั้นๆ ส่วนมากเป็นภาพการ์ตูน ภาพประมาณ 60% หรือ 70% เนื้อเรื่องประมาณ 30% หรือ 40% ภาพอาจจะอยู่ด้านขวา มีคำอธิบายอยู่ด้านซ้ายหรืออยู่หน้าเดียว (สัดส่วนของภาพ : เนื้อเรื่องประมาณ 3 : 4)

2. รูปเล่มกระชับรัด ไม่เล็กและไม่ใหญ่เกินไป อาจใช้สูตรสัดส่วน 4 : 3

3. กระดาษที่ใช้กระดาษอย่างดี หนาแข็งแรง อาจจะเป็นหนังสือทำด้วยผ้า

4. ภาษาที่ใช้ควรเป็นภาษาที่ง่าย ๆ อาจเป็นคำคล้องจองง่าย ๆ สั้น ๆ

5. ตัวอักษรไม่ควรใช้อักษรประดิษฐ์

6. ตัวอักษรควรใช้ตัวโต คำหนา ขนาด 32 พอยท์ (5ม.ม)

7. เนื้อหาเป็นศัพท์ที่เด็กมักจะพบเห็นในชีวิตประจำวัน เช่น ต้นไม้ ดอกไม้ ปากกา ดินสอ โต๊ะ เก้าอี้ ช้อนส้อม รองเท้า กระเป๋า หมวก ฟีป้าน้ำอา ภูเขาตายเป็น เป็นต้น

8. ควรเลือกใช้คำศัพท์ต่างๆ หรืออักษรซ้ำๆ จะทำให้เด็กเจนตาเจนใจจนจำได้ เพราะเห็นบ่อย (Repetition)

9. จำนวนหน้าประมาณ 10 - 20 หน้า

10. เด็กวัยนี้ไม่มีหนังสือ ตำราเรียน (Text Book) และสารคดี

และในปีเดียวกัน หทัย ดันหยง (2527 : 235 - 236) และพรจันทร์ จันทวิมล (2534 : 13) ได้ให้หลักเกณฑ์ในการเลือกหนังสือนิทานสำหรับเด็กดังนี้

เด็กปฐมวัยใช้หนังสือขนาด 16 หน้า หรือขนาด 17 x 18.50 ซม. จำนวน 12 หน้าพร้อมภาพประกอบไม่รวมปกหน้าและปกหลัง มีภาพชัดเจน มีตัวอักษรน้อย จำนวนหน้าละ 5 บรรทัด บรรทัดละประโยค ประโยค 8 คำ (อย่างสูง) หน้าหนึ่งประมาณ 40 คำ หนังสือ 12 หน้า จะบรรจุคำประมาณ 480 คำ

สำหรับ เยาวพา เดชะคุปต์ (2528 : 58 -59) ได้กล่าวถึงลักษณะของหนังสือที่เด็กชอบ ดังนี้

1. เป็นเรื่องที่เด็กนึกฝันต่ออย่างสดใส

2. เด็กชอบเรื่องที่จบด้วยรูปของกิน เพราะเด็กชอบกิน

3. เด็กชอบเรื่องบันเทิง เรื่องเศร้าเด็กไม่ชอบ

4. ชอบดูภาพมากกว่าชอบอ่านเรื่อง เมื่อเด็กเปิดหนังสือ สิ่งแรกที่เด็กจะดูคือ ภาพและเด็กจะดูทุกอย่างที่อยู่ในภาพ ดังนั้นหนังสือภาพจึงเป็นสิ่งสำคัญที่สุด (ในด้านการทำหนังสือ เนื้อเรื่องจะลงมาก่อนภาพ ได้เรื่องเหมาะที่ตี บรรณาธิการจะต้องพยายามนักวาดรูปให้วาดภาพให้สอดคล้องกับเนื้อเรื่องนั้นๆ)

ฉวีวรรณ กินาวงศ์. (2526 : 127) ได้กล่าวถึง ลักษณะของหนังสือนิทานที่ไม่ควรนำมาเล่าให้เด็กฟังดังนี้

1. เป็นเรื่องที่หวาดเสียว น่ากลัวอย่างมีเหตุผล เช่น เรื่องเกี่ยวกับภูติผีปีศาจ
2. เรื่องที่เกี่ยวกับรักใคร่ การหนีตามกันของหนุ่มสาว
3. เรื่องที่เกี่ยวกับการพลัดพรากจากพ่อแม่ และการถูกทอดทิ้ง
4. เป็นเรื่องที่เกี่ยวกับความโหดร้ายทารุณ มีการลงโทษอย่างรุนแรงเกินไป มีการลงโทษอย่างเหมาะสมกับความรู้สึกของเด็ก และมีเหตุผลในการลงโทษนั้น และควรมีการให้อภัยซึ่งกันและกัน เพื่อให้เห็นว่าความยุติธรรมยังมีในโลก

5. เรื่องที่ผู้เล่า (ครูและผู้ใหญ่) ไม่ถนัดที่จะเล่า จะทำให้เด็กมีเจตคติที่ไม่ดีได้
6. เรื่องที่สอดแทรกศีลธรรมมากเกินไป บ่อยเกินไปจนเด็กเบื่อ

จากที่กล่าวมาสามารถสรุปในการเลือกนิทานให้กับเด็กได้ดังนี้ คือ

1. วัยของเด็กพิจารณาว่าเด็กมีความสนใจ ชอบฟังนิทานประเภทใด ความยาวของเนื้อเรื่องเหมาะสมกับช่วงความสนใจของเด็ก คือประมาณ 10 – 15 นาทีหรือ ประมาณ 12 หน้า

2. เนื้อหาสาระดูว่าเหมาะสมและสอดแทรกข้อคิดคุณธรรมเพียงใด

3. รูปภาพประกอบ มีสีสันสดใส ขนาดเหมาะสม มีภาพประกอบ 60% หรือ 70% มีเนื้อเรื่องประมาณ 40% หรือ 30% หรือประมาณ 4 : 3

4. รูปเล่มมีขนาดกระทัดรัด เหมาะสมกับมือเด็ก ขนาด 16 หน้า หรือขนาด 17 x 18.50 ซม.

5. ภาษาที่ใช้เป็นภาษาสั้นๆ ง่ายๆ ขนาดของตัวอักษรประมาณ 32 พอยท์ หรือ 5 มม. และตัวอักษรไม่ควรเป็นอักษรประดิษฐ์ ควรเลือกใช้ศัพท์หรือตัวอักษรซ้ำจะทำให้เด็กจำได้ และเห็นบ่อย

จากการศึกษาการเลือกนิทานต้องให้เหมาะสมสอดคล้องกับวัยของเด็กทั้งเนื้อเรื่องตัวละคร รูปภาพ ภาษา และความยาวของนิทานก็ต้องเหมาะสมกับช่วงความสนใจตามระดับอายุ

2.11 รูปแบบการจัดกิจกรรมเล่านิทานสำหรับเด็กปฐมวัย

การเล่านิทานถ้าจะเล่าโดยการอ่านหรือการเล่าปากเปล่า โดยไม่เปลี่ยนแปลงรูปแบบวิธีการเลย จะทำให้ความสนใจของเด็กลดลง ฉะนั้นครูจึงมีทั้งรูปแบบและวิธีการที่จะช่วยให้บรรยากาศของการฟังนิทานน่าสนใจยิ่งขึ้น พงษ์จันทร์ อยู่เป็นสุข (2525 : 37) ได้เสนอแนะถึงรูปแบบของการเล่าให้น่าสนใจ

1. การเล่าโดยไม่ใช้อุปกรณ์ใดๆเลยแต่ใช้เสียงประกอบการเล่าให้น่าสนใจ
2. การเล่าโดยใช้ภาพประกอบขณะที่เล่า
3. การเล่าโดยแสดงท่าทางประกอบตามตัวละครในเนื้อเรื่อง
4. การเล่าโดยแสดงหุ่นประกอบการเล่า โดยใช้หุ่นตัวละครตามเนื้อเรื่องที่เล่า อาจจะเป็น หุ่นนิ้วมือ หุ่นกระบอก หุ่นเงา เป็นต้น

ฉวีวรรณ กิณาวงศ์ (2526 : 131 - 132) วิไล เวียงวีระ (2526 : 70 - 71) ได้เสนอแนะถึงรูปแบบของการเล่านิทาน ดังนี้

1. การอ่านจากหนังสือนิทาน
2. การใส่นำกาก หรือแสดงตัวละครในเรื่องโดยคาดไว้บนศีรษะคนเดียว อาจแสดงได้หลายบทบาท โดยเปลี่ยนหน้ากาก และเปลี่ยนเสียงไปตามตัวละครนั้นๆ
3. การเล่าโดยใช้เสียงประกอบ ผู้เล่าจะใช้เสียงเพลง หรือเสียงดนตรีประกอบจะช่วยให้เรื่องสนุกสนานหรือน่าตื่นเต้นขึ้น
4. การเล่าโดยใช้นิทานที่ครูอาจจะสร้างขึ้นหรือซื้อมา
5. การเล่าโดยการฉายสไลด์ประกอบ
6. การเล่านิทานโดยการเล่นนิ้วมือ ใช้สำหรับนิทานเรื่องสั้นๆหรือกลอนสั้นๆโดยเด็กได้มีโอกาสร่วมกิจกรรม

7. การเล่านิทานประเภทหุ่นต่างๆ เช่น หุ่นมือหุ่นเชิด หุ่นชัก ฯลฯ
เกริก ยุ้นพันธ์ (2539 : 37) ได้เสนอรูปแบบของการเล่านิทาน ไว้ดังนี้

1. การเล่านิทานแบบปากเปล่า
2. การเล่านิทานแบบวาดไปเล่าไป
3. การเล่านิทานใช้สื่อหรืออุปกรณ์ประกอบ

ดังนั้น ในการเล่านิทานแต่ละครั้งของครู ควรคำนึงถึงรูปแบบและวิธีการอยู่เสมอ เพื่อให้การเล่านิทานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

การเล่านิทานมีอยู่หลายรูปแบบและวิธีการ (ลัดดา นิลมะณี. 2527 : 248) เพื่อให้เด็กได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน ตลอดจนเกิดความคิดและจินตนาการอย่างเต็มที่ ได้เสนอแนะวิธีการเล่านิทานตลอดจนการสร้างบรรยากาศในขณะที่เล่านิทานไว้ดังนี้

1. การเริ่มต้นเล่า ครูควรมีวิธีการที่ดึงดูดใจเด็กด้วยวิธีต่างๆ ที่น่าสนใจ เช่น การใช้ เพลง การใช้ปริศนาคำทาย การใช้รูปภาพ เป็นต้น
2. ขณะที่เล่าควรให้เด็กมีส่วนร่วมทั้งในด้านร่างกายและความรู้สึก
3. ผู้เล่าควรมีอารมณ์ร่วม ตามเนื้อเรื่องที่เล่า
4. ครูควรมีการใช้น้ำเสียงในการเล่าตามตัวละคร หรือเหตุการณ์นั้นๆในขณะที่กำลังเล่า
5. ควรใช้ภาพหรือท่าทางประกอบในขณะที่เล่า
6. ควรลำดับเรื่องราวให้เข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อนจนเกินไป
7. ควรให้ความสนใจกับเด็กทุกคนอย่างทั่วถึง
8. ควรใช้ภาษาที่เหมาะสมกับเด็ก
9. ไม่เน้นการสั่งสอนมากเกินไปจนเด็กขาดสนุกสนาน

วิธีการเล่านิทานดังกล่าวช่วยให้เด็กเกิดความสุขสบายใจ มีความรู้สึกที่เป็นอิสระทั้งทางร่างกายและจิตใจและเกิดทัศนคติที่ดี นอกจากนี้การเล่านิทานไม่ควรซ้ำซาก และจำเจควรพยายามแสวงหาวิธีต่างๆในการเล่านิทานให้น่าสนใจ เพื่อช่วยให้เล่านิทานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น วิธีการเล่านิทานที่ไม่จบเรื่องสมบูรณ์เป็นวิธีการหนึ่งซึ่งช่วยเสริมสร้างความคิด พัฒนาทักษะการฟัง การพูด และเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นสร้างสรรค์ ซึ่ง ลิโว และริทซ์ (Livo and Riet. 1986 : 384) กล่าวถึงการเล่านิทานว่า “ผู้เล่าและฟังต่างมีประสบการณ์ร่วมกันในการเล่านิทานและแสดงออกในทางสร้างสรรค์ ความคิดสร้างสรรค์จากการฟังนิทานเกิดจากความสามารถซึ่งไม่ใช่เพียงการได้เห็นเท่านั้น แต่เป็นการเฝ้าดูอย่างพินิจพิจารณาไม่ใช่เพียงการได้รับเท่านั้น แต่เป็นการฟังอย่างตั้งใจไม่ใช่การเลียนแบบแต่เป็นการคิดสิ่งแปลกๆใหม่ๆและไม่ใช่เพียงการสังเกต แต่เป็นการได้มีประสบการณ์และรับรู้สิ่งใหม่ๆ ในทันทีทันใด” ดังนั้น การเล่านิทานจะช่วยจูงใจให้เด็กสนใจที่จะฟัง และคิดแต่งเชื่อมโยงเรื่องราว ซึ่งเป็นพื้นฐานในการพัฒนาความคิด ที่ถ่ายทอดเป็นภาพตามจินตนาการให้กับเด็กได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับ ชาญชัย ศรีไสยเพชร (2535 : 38 - 39) ได้เสนอแนะวิธีการเล่านิทานไว้ข้อหนึ่งว่า การให้ผู้ฟังได้ใช้ความคิดหรือจินตนาการ ในการเล่าเรื่องที่ค้างไว้แล้วให้เด็กแต่งต่อตามจินตนาการ หรือเล่าเรื่องจบแล้วให้ช่วยกันคิดตั้งชื่อเรื่อง จัดว่าเป็นวิธีการเล่านิทานที่จะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้ดีและรวดเร็ว

จากการศึกษา วิธีการเล่านิทานเพื่อให้เด็กได้เกิดความสุข สนุกสนานและได้ประโยชน์จากการฟังนิทานสามารถนำข้อคิดจากนิทานไปปรับใช้ให้เข้ากับชีวิตประจำวันได้นั้นครูควรเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการเล่านิทานด้วยบ้าง ตลอดจนการมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างครูกับเด็กจะทำให้การเล่านิทานบรรลุจุดมุ่งหมายตามที่ต้องการ

2.12 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเล่านิทาน

งานวิจัยต่างประเทศ

ดิกสัน จอห์นสัน และซอลท์ (Dixon, Johnson and Salt. 1977 : 367 - 379) ได้ศึกษาเด็ก 4 กลุ่ม ในจำนวน 3 กลุ่ม กลุ่มที่ได้รับการเล่านิทานให้ฟัง โดยแต่ละกลุ่มหลังจากที่ได้ฟังนิทานแล้วมีการสนทนา หรือตัวละครที่ประสบความสำเร็จและยังพบว่า เนื้อเรื่องในนิทานถ้าเป็นเรื่องใกล้ความจริงจะได้ผลดีต่อความคิดของเด็กได้ดีกว่านิทานที่มีเนื้อเรื่องไกลชีวิตของเด็ก

คลอร์ และโรเบิร์ต (Clare and Robert. 1978 : 159) ได้ศึกษาผลของการใช้นิทานที่ส่งผลต่อพฤติกรรมและทัศนคติของเด็ก โดยใช้หุ่นจำลอง และการแสดงบทบาทสมมติกลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชายจำนวน 62 คน จากโรงเรียนประถมศึกษา 2 แห่ง โดยใช้นักเรียนแสดงอุปนิสัยท่าทางให้เหมือนกับละครในนิทานนั้น เมื่อเรียนจบแล้ววัดทัศนคติทันทีพบว่าเด็กชายเหล่านั้นมีทัศนคติที่ดีต่อสัตว์ และหลังจากนั้นอีก 6 สัปดาห์ ทำการวัดอีกครั้งหนึ่งผลปรากฏว่า การวัดทัศนคติของเด็กชายทั้งสองโรงเรียนมีความมั่นคงเด็กชายที่เคยล่าสัตว์เล็กฆ่าสัตว์โดยแน่นอน ผลการศึกษาครั้งนี้แสดงว่า นิทานมีผลโดยตรงต่อพฤติกรรมและทัศนคติที่มั่นคงของเด็ก

งานวิจัยในประเทศ

ปาริชาติ อรุณศักดิ์ (2533 : 62) ได้ศึกษาการเล่านิทานที่ไม่จบเรื่องสมบูรณ์ที่มีผลต่อการคิดแบบอเนกนัยของเด็กปฐมวัยปรากฏว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับฟังการเล่านิทานที่ไม่จบเรื่องสมบูรณ์ และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการฟังการเล่านิทานแบบปกติมีความสามารถในการคิดแบบอเนกนัยแตกต่างกัน การเล่านิทานไม่จบทำให้เด็กคิดเรื่องจนจบสามารถส่งเสริมการคิดแบบอเนกนัยของเด็กปฐมวัยในทั้ง 3 องค์ประกอบ คือ ความ

คิดคล่องแคล่ว ความยืดหยุ่น และความคิดริเริ่มสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการฟังการเล่านิทานแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

พรพร สุทธิธรรม (2534 : 85 - 89) ได้ศึกษาความสามารถในการรับรู้ และเข้าใจทัศนะของผู้อื่นของเด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองจัดกิจกรรมนิทาน เพื่อส่งเสริมการคลายการยึดตนเองเป็นศูนย์กลางกลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กปฐมวัยอายุ 4 - 5 ปี จำนวน 30 คน กลุ่มทดลอง จำนวน 15 คน ได้รับการจัดกิจกรรมนิทานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อส่งเสริมการคลายยึดตนเองเป็นศูนย์กลางจากผู้ปกครอง และกลุ่มควบคุมจำนวน 15 คน ไม่ได้รับการจัดกิจกรรมนิทานเพื่อส่งเสริมการคลายยึดตนเองเป็นศูนย์กลางจากผู้ปกครอง กลุ่มตัวอย่างได้รับการทดสอบและหลังการทดลองเป็นรายบุคคลด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถในการรับรู้และเข้าใจทัศนะของผู้อื่น ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองจัดกิจกรรมนิทานเพื่อส่งเสริมการคลายการยึดตนเองเป็นศูนย์กลางมีความสามารถในการรับรู้ และเข้าใจทัศนะของผู้อื่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จันทร์เพ็ญ สุภาพล (2538 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้ฟังนิทานประกอบดนตรี และนิทานประกอบภาพควบคู่กับกิจกรรมส่งเสริมพฤติกรรมการช่วยเหลือกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชาย - หญิง อายุ 5 - 6 ปี จำนวน 30 คน พบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้ฟังนิทานประกอบดนตรีควบคู่กับกิจกรรมส่งเสริมพฤติกรรมการช่วยเหลือมีพฤติกรรมทางสังคมหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ทัศนีย์ อินทรบำรุง (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานก่อนนอนกับเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมก่อนนอนแบบปกติ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชาย - หญิง อายุ 5 - 6 ปี จำนวน 30 คน พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานก่อนนอนมีวินัยในตนเองสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมก่อนนอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเล่านิทานนั้น นิทานมีความสำคัญในการช่วยพัฒนาเด็กได้เป็นอย่างดี (Armstrong, 1960 : 373) และยังสามารถใช้ในการพัฒนาด้านการคิด โดยเฉพาะความสามารถในการคิดแก้ปัญหา (เกริก ยันพันธ์, 2543 : 56) ในลักษณะที่จะช่วยให้เด็กสามารถเห็นปัญหา สาเหตุของปัญหา แนวทางแก้ปัญหาได้อย่างชัดเจนขึ้นนิทานจึงเป็นสื่อที่เหมาะสมอย่างหนึ่งในการนำมาใช้ในการส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย เพราะนอกจากจะช่วยพัฒนาความสามารถในการคิดแล้ว นิทานยังเป็นสิ่งที่เด็กคุ้นเคยมานาน (Lanier, 1951 : 9 - 30) ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่านิทานจน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้ดำเนินการศึกษาตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. การสร้างเครื่องมือและคุณภาพเครื่องมือ
4. แบบแผนการทดลองและวิธีการดำเนินการทดลอง
5. วิธีดำเนินการเก็บข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชาย - หญิง อายุระหว่าง 5 - 6 ปี ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 โรงเรียนปทุมมาบุญกุล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 อำเภอท่าศาลา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชาย - หญิง อายุระหว่าง 5 - 6 ปี ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 โรงเรียนปทุมมาบุญกุล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 อำเภอท่าศาลา จำนวน 15 คนโดยมีขั้นตอนการคัดเลือกดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่ายโดยการจับฉลากมา 1 ห้องเรียน จากจำนวนหลายห้องเรียน
2. ผู้วิจัยทำการคัดเลือกเด็กนักเรียนในห้องที่ได้จากการสุ่มอย่างง่ายในข้อ 1 โดยใช้แบบทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย แล้วนำคะแนนที่ได้จัดเรียงลำดับจากน้อยไปมากคัดเลือกเด็กที่มีคะแนนน้อยจำนวน 15 คนมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือทดลองที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. แผนการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมเล่นิทานฉงน
2. แบบทดสอบวัดความสามารถความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย แบ่งเป็น
 - ตอนที่ 1 แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหิตนเองของเด็กปฐมวัยจำนวน 15 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นข้อสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นของเด็ก
ปฐมวัยจำนวน 15 ข้อ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. แผนการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมเล่านิทานฉงน

1.1 ศึกษาเอกสารดังต่อไปนี้

1.1.1 ศึกษารวบรวมข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเล่านิทานและกิจกรรมการแก้ปัญหาของอรชา วราวิทย์ (2526) สุดาวดี ไยพมิล (2532) อรุณี เหลืองหิรัญ (2533) วาสนา เจริญสอน (2537) ตลอดจนศึกษาคู่มือหลักสูตรก่อนประถมศึกษายุทธศาสตร์ 2540 (อายุ 3 – 6 ปี) และตัวอย่างแผนการจัดประสบการณ์ระดับก่อนประถมศึกษา ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2541) เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแผนการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมเล่านิทานฉงน

1.1.2 ศึกษาเทคนิคการเล่านิทานและนิทานที่เหมาะสมกับเด็กในวัย 5 – 6 ปีของกุลยา ตันติผลาชีวะ (2541) สมศักดิ์ ปริบูรณ์ (2542) เกริก ยืนพันธ์ (2543) เพื่อนำมาเป็นแนวคิดในการสร้างแผนการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมเล่านิทานฉงน

1.1.3 ศึกษาเทคนิค และวิธีการจัดกิจกรรมการแก้ปัญหา และกิจกรรมการแก้ปัญหาที่เหมาะสมกับเด็กวัย 5 – 6 ปีของอารี รังสินธ์ (2532) ชาญชัย ศรีไสยเพชร (2536) อรพรรณ พรสีมา (2543) ทิศนา แคมมณี (2544) เสราญค์ ไคว้ตระกูล (2544) เพื่อนำมาเป็นแนวคิดในการสร้างแผนการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมเล่านิทานฉงน

1.2 สร้างแผนการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมเล่านิทานฉงน จำนวน 24 แผน ซึ่งประกอบด้วยจุดประสงค์เนื้อหาแนวการจัดกิจกรรมการเล่านิทานฉงน (ขั้นนำ ขั้นดำเนินการ และขั้นสรุป)

1.3 นำแผนการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมเล่านิทานฉงน เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจพิจารณาหาความสอดคล้องของจุดประสงค์ เนื้อหา การดำเนินกิจกรรม สื่อและการประเมิน ดังมีรายนามต่อไปนี้

1. รองศาสตราจารย์วราภรณ์ รักวิจัย	ผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (ฝ่ายประถม)
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ละอ อุดิกร	ข้าราชการบำนาญประจำภาควิชา
การศึกษาปฐมวัยสถาบันราชภัฏสวนดุสิต
3. อาจารย์รัฐจวน ประมอญ	อาจารย์ผู้สอนโรงเรียนอนุบาลสามเสน
(ฝ่ายอนุบาล)

1.4 ปรับปรุงแผนการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมเล่านิทานฉงนที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญโดยใช้เกณฑ์พิจารณาจากความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ 2 ใน 3 ท่านให้เหมาะสม ดังนี้

1.4.1 ปรับแผนการจัดกิจกรรมเล่านิทานฉงนให้สอดคล้องกับเวลาที่กำหนดภายใน 35 นาที
เช่น ขั้นนำใช้เวลา 5 นาที ขั้นดำเนินการใช้เวลา 25 นาทีและขั้นสรุปใช้เวลา 5 นาที

1.4.2 ภาษาที่ใช้ในแผนการจัดกิจกรรมเล่านิทานจนควรมีความเหมาะสม และสอดคล้อง ตั้งแต่ขั้นนำ ขั้นดำเนินการ และขั้นสรุป เช่น เด็กปฐมวัยแก้ไขเป็น เด็กหรือเด็กๆ

1.4.3 ปรับเค้าโครงเรื่องนิทานจนที่ใช้ในการจัดกิจกรรมเล่าให้สอดคล้องกับ จุดมุ่งหมาย เช่น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย

1.5 นำแผนการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมเล่านิทานจนไปทดลองใช้กับ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 อายุ 5 – 6 ปี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 15 คนเพื่อปรับปรุงให้เหมาะสมกับเวลา ที่กำหนด เนื้อหา ภาษา

1.6 นำแผนการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมเล่านิทานจนที่ปรับปรุงแล้วไปจัดทำเป็นแบบฉบับจริง เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างในการทดลอง

2. แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย มีลำดับขั้นตอนการสร้างดังต่อไปนี้

2.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการแก้ปัญหา และขั้นตอนในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย การสังเกตพฤติกรรม การบันทึกพฤติกรรม และเครื่องมือวัดความสามารถในการแก้ปัญหา ของบุปผา พรหมศรี (2542) เปลว ปุริสาร (2543) สุตาวรรณ ะวิสะญา (2543) พรใจ สายยศ (2544) เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย

2.2 สร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย จำนวน 40 ข้อ

ตอนที่ 1 แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาดตนเองของเด็กปฐมวัยจำนวน 20 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาดตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นของเด็กปฐมวัยจำนวน 20 ข้อ

2.3 นำแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบเพื่อแสดงหลักฐานความเที่ยงตรงตามเนื้อหา โดยประเมินความสอดคล้องของแบบทดสอบกับวัตถุประสงค์ ดังมีรายนามต่อไปนี้

1. อาจารย์นพดล กองศิลป์	รองผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (ฝ่ายประถม)
2. อาจารย์มิ่ง เทพรเมือง	อาจารย์ประจำฝ่ายวัดผลโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (ฝ่ายประถม)
3. อาจารย์เบญจะ คำมะสอน	อาจารย์ผู้สอนโรงเรียนสุวิทย์เสรีอนุสรณ์ (ฝ่ายอนุบาล)

2.4 นำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Index of Item Objective Congruence) ซึ่งต้องมีค่า IOC มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 (บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์. 2526 : 89) โดยคำนวณคัดเลือกข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.6 – 1.00 จำนวน 40 ข้อและปรับแก้ไขแบบทดสอบตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญที่มีความคิดเห็นตรงกันโดยใช้เกณฑ์พิจารณาจากความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ 2 ใน 3 ท่าน ให้เหมาะสม ดังนี้

2.4.1 ปรับประโยคคำถามให้กระชับได้ใจความ และสามารถสื่อสารกับผู้รับการทดสอบได้ เช่นนักเรียนจะแก้ปัญหาในนิทานจนอย่างไร แก้ไขเป็นนักเรียนจะทำอย่างไรในนิทานจน

2.4.2 ตรวจแก้ไขคำผิด เช่น นี่ นี่ อะ อะ

2.4.3 ปรับรูปภาพที่ไม่ชัดเจนให้สื่อความหมายได้ชัดเจน เช่น การแสดงสีหน้าโกรธ กับ ดีใจ

2.4.4 หน้าแบบทดสอบไม่ต้องใส่เลขหน้าเพราะมีรูปภาพสัญลักษณ์บอกหน้า เช่น หน้า กระจาย

2.5 นำแบบทดสอบที่ผ่านการปรับปรุงจากคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญทดลองใช้กับเด็กนักเรียนชายและหญิงอายุ 5 – 6 ปี กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 จำนวน 33 คนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แล้วนำผลการทดสอบมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์คือ ตอบการแก้ปัญหาได้เหมาะสมได้คะแนน 2 ตอบการแก้ปัญหาได้แต่ไม่เหมาะสมได้คะแนน 1 และ ตอบการแก้ปัญหาไม่ได้ได้คะแนน 0 แล้วนำผลมาวิเคราะห์ค่าความยากง่าย(p) ระหว่าง 0.45 – 0.80 และหาค่าอำนาจจำแนก(r) ตั้งแต่ 0.20 จำนวน 30 ข้อแล้วนำไปหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับด้วยสูตร α ได้ค่า 0.89

2.6 นำแบบทดสอบทั้งหมดที่มีค่าความเชื่อมั่นที่ต้องการมาจัดทำสำเนาตามต้นฉบับจริงสำหรับใช้เป็นเครื่องมือในการทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง

วิธีการดำเนินการทดลอง

แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการทดลอง (Experimental Research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองโดยอาศัยการวิจัยแบบ The One - Group Pretest – Posttest Design มาปรับให้เหมาะสมกับงานวิจัยนี้ ดังแสดงในตาราง (Fraenkel. 2000 : 288) มีลักษณะการทดลองดังนี้

ตาราง 1 แบบแผนการทดลอง

วิธีปฏิบัติ

Pretest	Treatment	Posttest
O	X	O

ความหมายของสัญลักษณ์

- Pretest แทน การทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหา ก่อนการทดลอง
- X Treatment แทน การจัดกิจกรรมเล่านิทานจน
- Posttest แทน การทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหา หลังการทดลอง

การดำเนินการทดลอง

การทดลองครั้งนี้ดำเนินการในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 เป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน ได้แก่ วันอังคาร วันพุธ และวันพฤหัสบดี ใช้เวลาวันละ 35 นาที ระหว่างเวลา 11.00 – 11.35 น. รวม 24 วัน ตั้งแต่วันที่ 21 กรกฎาคม ถึง 18 กันยายน พ.ศ.2546 โดยมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. จับฉลากเพื่อเลือกห้องเรียน 1 ห้องเรียน จาก 2 ห้องเรียน เพื่อกำหนดกลุ่มตัวอย่าง เมื่อวันที่ 21 กรกฎาคม พ.ศ. 2546

2. สร้างความคุ้นเคยกับเด็กในห้องตามข้อ 1 เป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์ ตั้งแต่วันที่ 21 – 25 กรกฎาคม พ.ศ.2546

3. ผู้วิจัยทำการคัดเลือกเด็กในห้องเรียนตามข้อ 1 ซึ่งคัดเลือกจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กปฐมวัยที่มีความสามารถในการแก้ปัญหาต่ำ จำนวน 15 คน เพื่อกำหนดเป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยเป็นรายบุคคล จำนวน 30 ข้อ ใช้เวลาข้อละไม่เกิน 1 นาที ก่อนการทดลอง

4. จัดเตรียมสื่อ อุปกรณ์ สถานที่ที่ทำการทดลองให้เหมาะสม

5. ดำเนินการทดลองโดยการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยกิจกรรมการเล่นหาค้างคาว ตั้งแต่วันที่ 29 กรกฎาคม ถึง 18 กันยายน พ.ศ. 2546

วิธีการดำเนินการทดลอง

ตาราง 2 วันและกิจกรรมที่ทำการทดลอง

สัปดาห์ที่	วัน	เวลาที่ดำเนินการทดลอง
		11.00 – 11.35 น.
1	อังคาร	กิจกรรมเล่นหาค้างคาว
	พุธ	กิจกรรมเล่นหาค้างคาว
	พฤหัสบดี	กิจกรรมเล่นหาค้างคาว
2	อังคาร	กิจกรรมเล่นหาค้างคาว
	พุธ	กิจกรรมเล่นหาค้างคาว
	พฤหัสบดี	กิจกรรมเล่นหาค้างคาว
	รวม	

1. เมื่อครบ 8 สัปดาห์แล้วทำการทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยหลังการทดลองด้วยแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เมื่อวันที่ 22 กันยายน พ.ศ. 2546

2. นำข้อมูลที่ได้จากการทดสอบไปวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติ เพื่อสรุปผลการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยของกลุ่มทดลอง โดยทำการทดสอบก่อนการทดลองและหลังทดลองแล้วนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการทดสอบไปวิเคราะห์และหาคุณภาพด้วยวิธีการทางสถิติดังนี้

1. การหาคุณภาพของแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

1.1 หาค่าความเที่ยงตรงรายข้อ ด้วยการคำนวณความสอดคล้องระหว่างข้อแบบทดสอบกับจุดประสงค์ โดยใช้สูตร (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์ . 2545 : 95) ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ

IOC แทน ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อแบบทดสอบแต่ละข้อกับจุดประสงค์

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนจากผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

$$TOC = \frac{\sum R}{NK}$$

เมื่อ

TOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างลักษณะพฤติกรรมกับจุดประสงค์

K แทน จำนวนข้อที่ใช้ประเมิน

1.2 การคำนวณค่าความยากง่าย (Difficulty) โดยใช้สูตร (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2526 : 89) ดังนี้

$$P = \frac{R}{N}$$

เมื่อ

P	แทน ค่าความยากง่าย
R	แทน จำนวนที่ข้อนั้นถูก
N	แทน จำนวนเด็กที่ทำข้อแบบทดสอบนั้นทั้งหมด

1.3 หาค่าอำนาจจำแนก ของแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย โดยใช้วิธีการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ แบบ Pearson (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2544 : 13) ดังนี้

เมื่อ

$$r_{xy} = \frac{N\Sigma XY - (\Sigma X)(\Sigma Y)}{\sqrt{[N\Sigma X^2 - (\Sigma X)^2][N\Sigma Y^2 - (\Sigma Y)^2]}}$$

r_{xy}	แทน ค่าอำนาจจำแนก
X,Y	แทน คะแนนจากข้อคำถามและคะแนนรวมทั้งฉบับ (หรือตอน)
N	แทน จำนวนคน

1.4 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ ใช้สูตร α (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2526 : 165) ดังนี้

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ

α	แทน	สัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
n	แทน	จำนวนของแบบทดสอบ
s_i^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนน
S_t^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของแบบทดสอบทั้งฉบับ

2. สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

2.1 หาค่าเฉลี่ยของคะแนน ใช้สูตร (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2521 : 36) ดังนี้

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ

$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
$\sum X$	แทน	ผลรวมคะแนนทั้งหมด
N	แทน	จำนวนเด็กปฐมวัย

2.2 หาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน (Standard Deviation) โดยใช้สูตร (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2521 : 55) ดังนี้

$$S = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ

S	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
$\sum X$	แทน	ผลรวมคะแนนทั้งหมด
$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

3. สถิติในการทดสอบสมมติฐาน

ทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยก่อนทำการทดลองและหลังการทดลอง โดยคำนวณจากสูตร t - test แบบ Dependent Sample (บุญเชิด ภิญโญนนันทพงษ์. 2526 : 99) ดังนี้

$$t = \frac{\bar{D}}{S_{\bar{D}}}$$

$$S_{\bar{D}} = \frac{S_D}{\sqrt{N}}$$

เมื่อ

t	แทน	ค่าที่ใช้ในการพิจารณา t - distribution
D	แทน	คะแนนความแตกต่าง
N	แทน	จำนวนข้อ
$\bar{D}$	แทน	ค่าเฉลี่ยคะแนนความแตกต่าง
$S_{\bar{D}}$	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนผลต่าง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันในการแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงกำหนดอักษรต่างๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

N	แทนจำนวนกลุ่มนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
K	แทนจำนวนแบบทดสอบ
$\bar{X}$	แทนค่าเฉลี่ยของคะแนน
SD	แทนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
t	แทนค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณา t . distribution
$\bar{D}$	แทนค่าเฉลี่ยของคะแนนความแตกต่าง
$S_{\bar{D}}$	แทนค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของคะแนนความแตกต่าง
P	แทนค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ
**	แทนนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็ก

ปฐมวัย (5 – 6 ปี)

- 1.1 การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาตนเองในนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง
- 1.2 การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นในนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการทดลอง

- 2.1 การเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาตนเองของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเล่นิทานงบน
- 2.2 การเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเล่นิทานงบน
- 2.3 การเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาตนเองและความสามารถในการแก้ปัญหาตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเล่นิทานงบน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย (5 – 6 ปี)

1.1 การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาตนเองของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเล่นิทานฉงน ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 3 ดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ผู้วิจัยได้นำคะแนนแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาตนเองในกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเล่นิทานฉงน มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบทดสอบ ในตาราง 3

ตาราง 3 ค่าสถิติพื้นฐานของแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาตนเองของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเล่นิทานฉงน (N=15 k=15)

ความสามารถในการแก้ปัญหา	ก่อน		หลัง	
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
การแก้ปัญหาตนเอง	16.00	2.65	27.00	2.75

ผลการวิเคราะห์ตาราง 3 ปรากฏว่า ค่าสถิติพื้นฐานของแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาตนเอง มีค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนและหลังการทดลองการจัดกิจกรรมเล่นิทานฉงน เท่ากับ 16.00 และ 27.00 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานก่อนและหลังการทดลองการจัดกิจกรรมเล่นิทานฉงน เท่ากับ 2.65 และ 2.75 ตามลำดับ

1.2 การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเล่นิทานฉงน ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 4 ดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ผู้วิจัยได้นำคะแนนแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นในกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเล่นิทานฉงน มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบทดสอบ ในตาราง 4

ตาราง 4 ค่าสถิติพื้นฐานของแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเล่นิทานฉงน (N=15 k=15)

ความสามารถในการแก้ปัญหา	ก่อน		หลัง	
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
การแก้ปัญหาตนเองที่เกี่ยวข้องกับคนอื่น	16.73	2.09	6.60	3.23

ผลการวิเคราะห์ตาราง 4 ปรากฏว่า ค่าสถิติพื้นฐานของแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นของเด็กปฐมวัย มีค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนและหลังการทดลองการจัดกิจกรรมเล่นิทานฉงน เท่ากับ 16.73 และ 6.60 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานก่อนและหลังการทดลองการจัดกิจกรรมเล่นิทานฉงน เท่ากับ 2.09 และ 3.23 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเล่นิทานฉงน

การวิเคราะห์ตอนนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอผลของคะแนนจากแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทั้งก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเล่นิทานฉงนมาเปรียบเทียบความแตกต่างโดยนำเสนอเป็นความสามารถในการแก้ปัญหาตนเอง ความสามารถในการแก้ปัญหาตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นและในภาพรวมทั้งหมด

2.1 การเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาตนเองของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเล่นิทานฉงน

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ผู้วิจัยได้นำคะแนนแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาตนเองในกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเล่นิทานฉงน มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบความแตกต่างโดยใช้ t - test ทดสอบค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติของแบบทดสอบ ในตาราง 5

ตาราง 5 การเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาตนเองของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเล่นิทานฉงน (N=15 k=15)

ความสามารถในการแก้ปัญหา	ก่อน		หลัง		$\bar{D}$	$S_{\bar{D}}$	t	P
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD				
การแก้ปัญหาตนเอง	16.00	2.65	27.00	2.75	11.00	0.80	13.77**	.000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

ผลการวิเคราะห์ตาราง 5 ปรากฏว่าหลังการจัดกิจกรรมเล่นิทานฉงน ความสามารถในการแก้ปัญหาตนเองของเด็กปฐมวัยมีผลต่างเฉลี่ย เท่ากับ 11.00 คะแนนซึ่งสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 แสดงว่าการจัดกิจกรรมเล่นิทานฉงน ส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีความสามารถในการแก้ปัญหาตนเองสูงขึ้นกว่าก่อนการจัดกิจกรรมเล่นิทานฉงน

2.2 การเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเล่นิทานฉงน

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ผู้วิจัยได้นำคะแนนแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นในกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเล่นิทานฉงน มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบความแตกต่างโดยใช้ t - test ทดสอบค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติของแบบทดสอบ ในตาราง 6

ตาราง 6 การเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเล่นิทานฉงน (N=15 k=15)

ความสามารถในการแก้ปัญหา	ก่อน		หลัง		$\bar{D}$	$S_{\bar{D}}$	t	P
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD				
การแก้ปัญหาตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น	16.73	2.09	26.60	3.23	9.87	1.12	8.84**	.000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

ผลการวิเคราะห์ตาราง 6 ปรากฏว่าหลังการจัดกิจกรรมเล่นิทานฉงน ความสามารถในการแก้ปัญหาตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นของเด็กปฐมวัยมีผลต่างเฉลี่ยเท่ากับ 9.87 คะแนน ซึ่งสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 แสดงว่าการจัดกิจกรรมเล่นิทานฉงน ส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีความสามารถในการแก้ปัญหาตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นสูงขึ้นกว่าก่อนการจัดกิจกรรมเล่นิทานฉงน

2.3 การเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเล่นิทานฉงน ในภาพรวม

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ผู้วิจัยได้นำคะแนนแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยในกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเล่นิทานฉงน มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบความแตกต่างโดยใช้ t - test ทดสอบค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติของแบบทดสอบ ในตาราง 7

ตาราง 7 การเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเล่น
นิทานลงในภาพรวม

การทดสอบ	N	$\bar{X}$	SD	$\bar{D}$	$S_{\bar{D}}$	t	P
ก่อนการจัดกิจกรรม	15	32.73	3.50	20.87	1.60	13.06 ^{**}	.000
หลังการจัดกิจกรรม	15	53.60	5.60				

^{**} มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

ผลการวิเคราะห์ตาราง 7 ปรากฏว่าหลังการจัดกิจกรรมเล่นนิทานลงในภาพรวม ความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยมีผลต่างเฉลี่ยสูงขึ้น เท่ากับ 20.87 คะแนน ซึ่งสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 แสดงว่าความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมเล่นนิทานลงในภาพรวม ส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีความสามารถในการแก้ปัญหาสูงขึ้นกว่าก่อนการจัดกิจกรรมเล่นนิทานลงในภาพรวม

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

จากวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นนันทนาการ เพื่อให้ครูและผู้เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยได้เลือกใช้เป็นแนวทางการจัดประสบการณ์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ซึ่งมีลำดับขั้นตอนของการวิจัยและผลของการศึกษาค้นคว้าโดยสรุปดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายสำคัญเพื่อศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นนันทนาการ โดยกำหนดความมุ่งหมายเฉพาะดังนี้

1. เพื่อศึกษาว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นนันทนาการมีความสามารถในการแก้ปัญหาตนเอง และความสามารถในการแก้ปัญหาตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นของเด็กปฐมวัยในระดับมากน้อยเพียงใด
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาของตนเอง และความสามารถในการแก้ปัญหาตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นนันทนาการ

สมมุติฐานในการวิจัย

คะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมการเล่นนันทนาการมีค่าสูงกว่าก่อนจัดกิจกรรมการเล่นนันทนาการ

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเด็กนักเรียนชาย - หญิง อายุระหว่าง 5 - 6 ปี ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 ของโรงเรียนปทุมานุกูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 อำเภอท่าศาลา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเด็กนักเรียนชาย - หญิง อายุระหว่าง 5 - 6 ปี ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 ของโรงเรียนปทุมมาบุญกุล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 อำเภอท่าศาลา จำนวน 15 คนโดยมีขั้นตอนการคัดเลือกดังนี้

1. สุ่มตัวอย่างเด็กปฐมวัยชาย - หญิง มา 1 ห้องเรียน
2. ครูประจำชั้นอนุบาลห้องที่ได้รับการสุ่ม จากข้อ 1 ทำการทดสอบเด็กปฐมวัยโดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย แล้วนำคะแนนที่ได้จัดเรียงลำดับจากน้อยไปหามาก คัดเลือกเด็กที่มีคะแนนน้อยจำนวน 15 คนมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเล่นิทานฉงน
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถในการแก้ปัญหา

เครื่องมือในการทดลอง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้เครื่องมือในการทดลองดังนี้

1. แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย
2. แผนการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมเล่นิทานฉงน

เครื่องมือวัด

เครื่องมือวัดที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย แบ่งเป็น 2 ตอน

- ตอนที่ 1 แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาดตนเองของเด็กปฐมวัยจำนวน 15 ข้อ
- ตอนที่ 2 แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาดตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นของเด็กปฐมวัยจำนวน 15 ข้อ

วิธีดำเนินการทดลอง

1. สร้างความคุ้นเคยกับเด็กกลุ่มทดลองเป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์
2. ทำการทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลองด้วยแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
3. ดำเนินการทดสอบกับกลุ่มทดลอง โดยใช้กิจกรรมเล่นิทานฉงนเป็นเวลา 8 สัปดาห์ๆละ 3 วันๆ 35 นาที รวมทั้งสิ้น 24 ครั้ง

4. เมื่อสิ้นสุดการทดลอง ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบเพื่อวัดความสามารถในการแก้ปัญหา หลังการทดลองด้วยแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

5. นำข้อมูลที่ได้จากการทดสอบไปวิเคราะห์ตามวิธีทางสถิติเพื่อสรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. หาค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนจากแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการทดลอง t – test แบบ Dependent Sample

สรุปผลการวิจัย

เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นิทานจนตลอดระยะเวลา 8 สัปดาห์ๆละ 3 วันๆละ 35 นาทีมีความสามารถในการแก้ปัญหาดตนเองของเด็กปฐมวัยมีผลต่างเฉลี่ย เท่ากับ 11.00 คะแนน ซึ่งสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 และ ความสามารถในการแก้ปัญหาดตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นของเด็กปฐมวัยมีผลต่างเฉลี่ย เท่ากับ 9.87 คะแนน ซึ่งสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 และหลังการจัดกิจกรรมเล่นิทานจน ความสามารถในการแก้ปัญหาดของเด็กปฐมวัยในภาพรวมมีผลต่างเฉลี่ยสูงขึ้น เท่ากับ 20.87 คะแนน ซึ่งสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นิทานจน ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมเล่นิทานจนมีความสามารถในการแก้ปัญหาดตนเอง และความสามารถในการแก้ปัญหาดตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ซึ่งความสามารถในการแก้ปัญหาดในภาพรวมก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเล่นิทานจนมีค่าสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 แสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมเล่นิทานจนส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาดของเด็กปฐมวัยให้พัฒนาสูงขึ้น อภิปรายได้ดังนี้

1. ความสามารถในการแก้ปัญหาดตนเองของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นิทานจน ปรากฏว่าก่อนการทดลองเด็กปฐมวัยมีค่าเฉลี่ยความสามารถในการแก้ปัญหาดตนเองเป็น $\bar{X} = 16.00$ คะแนน โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน $SD = 2.65$ หลังการทดลองเด็กปฐมวัยมีค่าเฉลี่ยความสามารถในการแก้ปัญหาดตนเองเป็น $\bar{X} = 27.00$ คะแนน โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน $SD = 2.75$ แสดงว่าหลังการทดลอง เด็กปฐมวัยมีความสามารถในการแก้ปัญหาดตนเองสูงกว่าก่อนทดลอง ที่เป็นเช่นนี้เพราะการจัดกิจกรรมเล่นิทานจนนั้นสามารถพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาดตนเองของเด็กปฐมวัยได้ดี เนื่องจากนิทานจนเป็นสื่อที่สร้างขึ้นเพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาดของเด็กปฐมวัย โดยจัดประสบการณ์ให้กับเด็กปฐมวัยในรูปแบบการเล่นิทานซึ่งเด็กปฐมวัยที่มีอายุ 3 – 6 ปี เป็นวัยแห่งการเพ้อฝัน

สามารถสร้างจินตนาการมากมายแต่ความจำกัดทางการรับรู้จึงขาดประสบการณ์ต่าง ๆ ฉะนั้นเด็กวัยนี้จึงเป็นวัยที่เหมาะสมที่อาจจะเสริมสร้างหรือเพิ่มพูนประสบการณ์ ด้วยการเล่านิทานเพื่อช่วยให้เด็กปรับตัวและเตรียมที่จะรับสถานการณ์ในชีวิตประจำวันซึ่ง จีวีวรรณ กินาวงศ์ (2526 : 125 – 126) ได้กล่าวว่า การเล่านิทานนั้นมีอิทธิพลต่อเด็กมาก โดยเฉพาะในเด็กก่อนระดับประถมศึกษาการที่มีผู้ใหญ่และครูได้ใกล้ชิดกับเด็กโดยการเล่านิทานจะเป็นเครื่องช่วยให้เข้าใจเด็กมากขึ้น และที่สำคัญของนิทานฉนั้นคือ เนื้อเรื่องในการเล่าได้กำหนดสถานการณ์ที่เป็นปัญหาให้กับตัวละคร ซึ่งตัวละครที่ดำเนินเนื้อเรื่องของนิทานไม่สามารถแก้ปัญหาจากสถานการณ์นั้นได้ จึงทำให้นิทานไม่สามารถดำเนินเนื้อเรื่องต่อจนจบได้ เช่น นิทานฉนั้นเรื่องจะทำอย่างไรดี เมื่อตัวละครในนิทานฉนั้นแอบนำขนมไปรับประทานในห้องนอนและทิ้งเกลือกกลดทั่วทั้งห้องจนสกปรกไปหมด แล้ววันหนึ่งคุณแม่ของตัวละครก็กำลังจะเข้าไปในห้องนอน ดังนั้นเด็กปฐมวัยที่ฟังนิทานจึงต้องใช้ความสามารถคิดหาทางแก้ปัญหาจากสถานการณ์ในนิทานฉนั้นว่า ตัวละครจะท้ออย่างไรเมื่อคุณแม่กำลังจะเข้ามาในห้องนอนที่สกปรกไปด้วยเศษขนม เพื่อดำเนินเรื่องของนิทานฉนั้นให้จบ สอดคล้องกับ กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2528 : 259) ได้กล่าวไว้ว่าการคิดแก้ปัญหาต้องอาศัยการจัดสถานการณ์ที่เป็นปัญหาโดยกำหนดให้เป็นกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนทำกิจกรรม โดยใช้ประสบการณ์การเรียนรู้มาแก้ปัญหา การจัดกิจกรรมการเล่านิทานฉนั้นจึงช่วยจูงใจให้เด็กปฐมวัยสนใจที่จะดู ฟัง และคิดแต่งเชื่อมโยงเรื่องราวเป็นพื้นฐานในการพัฒนาความคิดที่ถ่ายทอดเป็นภาพตามจินตนาการให้กับเด็กปฐมวัยได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับ ชาญชัย ศรีไสยเพชร (2535 : 38 - 39) ได้กล่าวไว้ว่าการให้ผู้ฟังได้ใช้ความคิดหรือจินตนาการ ในการเล่าเรื่องที่ต่างไว้แล้วให้เด็กแต่งต่อตามจินตนาการจะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้ดีและรวดเร็ว เด็กสามารถนำองค์ความรู้ที่เกิดจากการคิดแก้ปัญหาด้วยตนเองมาเป็นข้อมูลในการแก้ปัญหาตามสถานการณ์ปัญหาได้อย่างเหมาะสม และรวดเร็วทั้งเป็นเพราะเด็กได้ฝึกการแก้ปัญหาจากการจัดกิจกรรมเล่านิทานฉนั้น ดังที่ไกรเวอร์ บรุนนิก และฟิลเบล (Grover, Bruning, and Filbeck. 1983 : 113 - 114) ที่กล่าวว่า เด็กจะแก้ปัญหาได้ดีถ้าเผชิญกับสถานการณ์ปัญหาที่สัมพันธ์กับกฎเกณฑ์ และหลักการที่ได้เรียนไปแล้วนอกนั้นเด็กมีแนวโน้มทางความสามารถในการแก้ปัญหาตนเองสูงกว่าคือในการแก้ปัญหาตนเองนั้นมุ่งหาวิธีการที่เด็กสามารถใช้ในการแก้ไขอุปสรรค หรือสถานการณ์ที่ยุ่งยากที่เกิดขึ้นกับตนเองโดยไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น มีจุดมุ่งหมายประการเดียวในการคิดที่แก้ปัญหาตนเอง เป็นการค้นพบองค์ความรู้ด้วยตนเองย่อมไม่มีความสับสนยุ่งยากในการคิดด้วยเหตุผลดังกล่าว การแก้ปัญหาตนเองจึงมีความง่ายในการคิดแก้ปัญหา ซึ่งทำให้เด็กสามารถแสดงความสามารถในการแก้ปัญหาได้อย่างคล่องแคล่วและรวดเร็วมีการคิดแก้ปัญหาที่หลากหลายอย่างเช่น นิทานเรื่องมะเขือเทศยักษ์ ปัญหาของมะเขือเทศที่ปลูกไว้มีขนาดผลโตมาก จนรับประทานไม่หมดจากสถานการณ์จากนิทานฉนั้นเรื่องนี้ ครูได้ตั้งคำถามว่าหากหนูเป็นเจ้าของมะเขือเทศยักษ์ผลโตนี้จะทำอย่างไร เด็กต่างเสนอการแก้ปัญหาของตนเองด้วยการแบ่งเก็บไว้ในตู้เย็น ทำเป็นน้ำปั่น ทำเป็นมะเขือเทศเชื่อม นำไปทาหน้า นำไปขาย ให้นำกิน ให้นำไปเปิด หั่นกิน แบ่งให้เพื่อน

ฉะนั้นการจัดกิจกรรมการเล่านิทานฉนั้นจึงช่วยจูงใจให้เด็กปฐมวัยสนใจที่จะ ดู ฟังและคิดแต่งเชื่อมโยงเรื่องราวที่เป็นสถานการณ์ที่เป็นปัญหาในนิทานฉนั้น โดยต้องกำหนดให้เป็นกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนทำกิจกรรมโดยใช้ประสบการณ์การเรียนรู้มาแก้ปัญหา ซึ่งเป็นพื้นฐานในการพัฒนาความคิดที่ถ่ายทอดเป็นภาพตามจินตนาการ เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่านิทานฉนั้นจึงมีความสามารถในการแก้ปัญหาของตนเองสูงขึ้นหลังจากการทดลอง

2. ความสามารถในการแก้ปัญหาตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นนิทานฉันทนา ประการว่าก่อนการทดลองเด็กปฐมวัยมีค่าเฉลี่ยความสามารถในการแก้ปัญหาตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นเป็น $\bar{x} = 16.73$ คะแนน โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน $SD = 2.90$ หลังการทดลองเด็กปฐมวัยมีค่าเฉลี่ยความสามารถในการแก้ปัญหาตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นเป็น $\bar{x} = 26.60$ คะแนน โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน $SD = 3.23$ แสดงว่าหลังการทดลอง เด็กปฐมวัยมีความสามารถในการแก้ปัญหาตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นสูงกว่าก่อนทดลอง ที่เป็นเช่นนี้เพราะการที่ครูได้จัดกิจกรรมเล่นนิทานฉันทนาที่เป็นสถานการณ์ปัญหากระตุ้นให้เด็กคิดหาทางแก้ปัญหาโดยมีการทำเป็นกลุ่มตามบทบาท เด็กแต่ละคนจับได้แล้วมาประกอบเป็นภาพเดียวกันกับเพื่อน ครูใช้คำถามกระตุ้นให้เกิดคิดแก้ปัญหา ดังตัวอย่างคำถามในนิทานเรื่องขนมขึ้นเดียว ว่าหากหนูเป็นจุกหรือโทะหนูจะทำอย่างไรกับขนมที่มีอยู่ขึ้นเดียวที่ได้รับจากครู สถานการณ์ดังกล่าวกระตุ้นให้เด็กคิดเพื่อหาทางแก้ปัญหาถ้าหากเด็กเป็นตัวละครในนิทานจะอย่างไร ดังที่ ซูชีพ อ่อนโคสูง (2522 : 121 - 123) กล่าวว่าองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการแก้ปัญหา คือ สถานการณ์นั้นมีความน่าสนใจของผู้เรียน ก็จะทำให้เด็กเกิดแรงจูงใจที่จะเรียน หรือแก้ปัญหาได้ นอกจากเหตุผลดังกล่าวแล้ว เด็กจะต้องมีการเชื่อมโยงความคิดประสบการณ์เดิมของเด็กที่เคยประสบการณามีปฏิสัมพันธ์แลกเปลี่ยนความคิดกับเพื่อนที่อยู่ในกลุ่มเดียวกัน ที่ได้มาจากการจับบทบาทที่สามารถประกอบเป็นรูปภาพเดียวกัน ดังตัวอย่างในการจัดกิจกรรมเล่นนิทานเรื่อง เชื้อยเงิน เด็กร่วมกันคิดแก้ปัญหาการนำของเล่นคืนจากสุนัขโดยการไขไม้ไล่ตี ซึ่งครูต้องพยายามชี้แนะว่า การเอาไม้ไล่ตีสุนัขนั้นจะเป็นอันตรายสำหรับเด็กมาก เพราะสุนัขอาจจะกัดทำให้เด็กได้รับบาดเจ็บได้ และถือเป็นการรังแกสัตว์ด้วย พร้อมทั้งครูให้เด็กร่วมกันคิดแก้ปัญหาด้วยวิธีการใหม่ที่ไม่เดือดร้อนผู้อื่นและไม่เป็นอันตรายต่อตนเอง คำตอบที่ได้ในการแก้ปัญหา ครั้นนี้ คือ การขอร้องด้วยคำพูดที่สุภาพให้ผู้ใหญ่ช่วยเหลือของเล่นคืนจากสุนัข ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาที่เหมาะสม ส่งผลให้เด็กเกิดความภาคภูมิใจเชื่อมั่นในความสามารถคิดแก้ปัญหาของตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นได้เหมาะสมตามวัยมากขึ้น ดังที่ไวทิตลักษ์ (Berk and Winsler, 1995 ; citing Vygotsky, n.d.) ได้กล่าวว่า การเรียนรู้ของเด็กจะเกิดขึ้นใน Zone of Proximal Development เป็นสภาวะที่เด็กเผชิญกับปัญหาที่ท้าทาย แต่ไม่สามารถคิดแก้ปัญหาได้โดยลำพัง เมื่อได้รับการช่วยเหลือแนะนำจากผู้ใหญ่ หรือจากการร่วมกันคิดกับเพื่อนที่มีประสบการณ์มากกว่าเด็กจะสามารถแก้ปัญหานั้นได้ เกิดการเรียนรู้ขึ้นเป็นการช่วยเหลือเด็กในการแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง และเป็นการฝึกฝน ประสบการณ์แก้ปัญหาให้กับเด็กสามารถนำความสามารถในการแก้ปัญหาตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นมาใช้แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตประจำวันของเด็กได้ เป็นการวางรากฐานในการแก้ปัญหาต่างๆในอนาคตให้กับเด็ก

ฉะนั้นการจัดกิจกรรมเล่นนิทานฉันทนาจึงเป็นกิจกรรมที่เด็กปฐมวัยได้แสดงออกในการแก้ปัญหาจากสถานการณ์ที่เป็นปัญหาในนิทานฉันทนาโดยอิสระ รวมทั้งมีการปฏิสัมพันธ์และแลกเปลี่ยนประสบการณ์การแก้ปัญหาร่วมกันระหว่างเพื่อน จึงทำให้เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นนิทานฉันทนามีความสามารถในการแก้ปัญหาของตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นสูงขึ้นหลังจากการทดลอง

3. ความสามารถในการแก้ปัญหาตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นนิทานฉันทนา ก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ทั้งนี้เพราะการจัดกิจกรรมเล่นนิทานฉันทนาเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Child - Centered) โดยธรรมชาติเด็กวัย 5 - 6 ปี จะมีความอยากรู้อยากเห็นในสิ่งใหม่ๆที่พบเห็นรอบๆตัวเอง และเมื่อได้เข้าร่วมกิจกรรมนิทานฉันทนา ทำให้เด็กเกิดความสนใจ กระตือรือร้นอยากเข้ามามีส่วนร่วม และเปิดโอกาสให้มีอิสระในการเลือกทำกิจกรรม ซึ่งมีความเป็นอิสระในการคิดเพื่อที่จะแก้ปัญหา มี

ผลทำให้เด็กกล้าที่จะคิดกล้าแสดงออกอันส่งผลต่อการสร้างความเชื่อมั่นในตนเองเป็นพื้นฐานสำคัญของการแก้ปัญหาสอดคล้องกับแนวคิดของอีริกสัน (Erikson) ที่เชื่อว่าเด็กอายุ 3 – 6 ปีจะเริ่มพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง และริเริ่มทางความคิด (ทิตนา แชมมณี และคนอื่นๆ. 2535 : 67 – 69) ในการจัดกิจกรรมการเล่นนิทานเงนสำหรับเด็กปฐมวัยในครั้งนั้น ได้จัดให้เด็กได้รับการฝึกฝนในการแก้ปัญหาจากสถานการณ์ปัญหาที่สร้างขึ้นในนิทานเงน ซึ่งสอดคล้องกับกฎแห่งการฝึกหัด (Law of Exercise) ตามทฤษฎีการเรียนรู้ของธอร์นไดค์ (Thorndike) (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2536 : 26) และได้ช่วยกระตุ้นเร้าความสนใจจากเด็กได้เป็นอย่างดีโดยการใช้สื่อประกอบ เพราะหากจัดกิจกรรมการเล่นนิทานเงนโดยการอ่านหรือการเล่าปากเปล่า โดยไม่เปลี่ยนแปลงรูปแบบวิธีการเลยจะทำให้ความสนใจของเด็กลดลง ฉะนั้นรูปแบบและวิธีการที่จะช่วยให้บรรยากาศของการฟังนิทานเงนน่าสนใจยิ่งขึ้น (พงษ์จันทร์ อยู่เป็นสุข. 2525 : 37) การเล่นนิทานเงนจึงได้ใช้เสียงประกอบการเล่าให้น่าสนใจ มีการใช้ฉากประกอบขณะที่เล่า และแสดงหุ่นประกอบการเล่าโดยใช้หุ่นกระดาษที่มีสีสันสวยงามเป็นตัวละครตามเนื้อเรื่อง เช่น ในนิทานเงนเรื่อง พระราชากับพ่อครัว มีการใช้ฉากประกอบซึ่งมี 2 มิติทำให้การมองมีความน่าสนใจยิ่งขึ้น เช่น ต้นไม้ไม่สามารถเห็นได้ใกล้ไกล มีการใช้เทคนิคโดยการใช้เชือกดึงภาพขนมที่แอบซ่อนในเตาอบให้สูงขึ้นไปเรื่อย ๆ ซึ่งสามารถดึงความสนใจจากเด็กได้

จากที่กล่าวมาแสดงให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมเล่นนิทานเงนเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้ฝึกการคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง ได้เรียนรู้อย่างกระตือรือร้น สนุกในการทำกิจกรรม เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนๆ และกับครู คือมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลจากประสบการณ์เหล่านั้น ทำให้เด็กเกิดพัฒนาการทางความสามารถในการแก้ปัญหาตนเอง และความสามารถในการแก้ปัญหาตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นของเด็กปฐมวัย ดังนั้นเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นนิทานเงนจึงมีความสามารถในการแก้ปัญหาสูงขึ้น

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการจัดกิจกรรมเล่นนิทานเงนที่ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ จะเป็นแนวทางและเป็นอีกทางเลือกหนึ่ง ที่ครูปฐมวัยและผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยนั้นได้ใช้เป็นแนวทางเพื่อจัดกิจกรรมให้เด็กในการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยได้อย่างมีศักยภาพต่อไป

ข้อสังเกตที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า

จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า

1. การนำสื่อมาประกอบในการจัดกิจกรรมเล่นนิทานเงน ได้แก่ ฉากละคร หุ่นกระดาษตัวละคร บัตรภาพ ได้เร้าความสนใจจากเด็กช่วยให้บรรยากาศของการฟังนิทานน่าสนใจยิ่งขึ้น
2. ในระยะแรกของการจัดกิจกรรมเล่นนิทานเงน เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหา เด็กไม่กล้าแสดงออก นิ่งเฉย หลีกเลี่ยง การแสดงออกทางความสามารถในการแก้ปัญหา แต่เมื่อครูสร้างความคุ้นเคยและแนะนำให้เด็กแสดงออกอย่างอิสระ เคารพสิทธิของตนเองเพื่อรู้จักการรอคอยเด็กจะเริ่มกล้าแสดงออกทางความสามารถในการแก้ปัญหาแต่ยังไม่เหมาะสม ครูมีบทบาทในการส่งเสริมเด็กให้สามารถคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง จากที่เด็กเคยเป็นผู้รับการถ่ายทอดการแก้ปัญหา ครูมาเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมกับครู และเพื่อน ซึ่งประสบการณ์นี้เด็กยังไม่เคยประสบมาก่อนเด็กจึงต้องการเวลาในการปรับตัวเรียนรู้และพัฒนาตนเอง เมื่อสิ้นสุดระยะเวลาการทดลองเด็กกล้าแสดงออกทางความสามารถในการแก้ปัญหาได้เหมาะสม

3. หลังจากที่ได้ทำการจัดกิจกรรมเล่านิทานจน เด็กสามารถคาดเดาคำถามจากสถานการณ์ที่เป็นปัญหาของตัวละครที่ครูจะถามหลังจากเล่านิทานจบ โดยสังเกตได้จากการที่เด็กขอแสดงความคิดเห็นในการแก้ปัญหา ก่อนที่ครูจะถามคำถามให้เด็กคิดแก้ปัญหา ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมเล่านิทานจบนั้นสามารถทำให้เด็กเข้าใจปัญหาได้ดี และสามารถคาดการณ์ความน่าจะเป็นไปได้ของการแก้ปัญหา

4. การจัดกิจกรรมเล่านิทานจบมีความสอดคล้องกับพัฒนาการทางด้านสังคมและภาษาของเด็กๆ มีปฏิสัมพันธ์ขณะทำกิจกรรม เด็กได้ร่วมแก้ปัญหา กับเพื่อน มีการพูดคุย สนทนา ซักถาม ตอบโต้ การแก้ปัญหาให้กับตัวละครในนิทานจบ มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการแก้ปัญหาขณะทำกิจกรรม โดยมีเนื้อเรื่องของนิทานจบเป็นสิ่งที่ท้าทายต่อการคิดแก้ปัญหาของเด็กๆ แต่ละคนจะพยายามแก้ปัญหาให้กับตัวละครในนิทานเพื่อแต่งเติมตอนจบของนิทานจบตามความคิดของตนให้ได้ โดยการคิดแบบคนเดียว คิดแบบกลุ่ม ซึ่งการคิดแบบกลุ่มจะสามารถช่วยเหลือเด็กที่ไม่สามารถคิดแก้ปัญหาได้ด้วยตัวเอง เนื่องจากสาเหตุที่ตนเองมีประสบการณ์น้อย แต่เมื่อมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการแก้ปัญหาจากเพื่อนที่มีประสบการณ์มากกว่าตนในกลุ่มขึ้น เด็กก็สามารถเพิ่มประสบการณ์ให้กับตนเองได้ โดยการถ่ายทอดจากเพื่อน และนำสามารถความคิดของเพื่อนมาเป็นตัวอย่างในการคิดแก้ปัญหาของตนเอง

5. การจัดกิจกรรมเล่านิทานจบเป็นกิจกรรมหนึ่งที่ช่วยฝึกสมาธิให้กับเด็ก เนื่องจากเนื้อเรื่องของนิทานจบนั้นเป็นสถานการณ์ที่แต่งขึ้นเพื่อฝึกการแก้ปัญหาให้เด็ก เป็นผลให้เด็กต้องใช้สมาธิสำหรับทำความเข้าใจในเนื้อเรื่องของนิทานจบว่าตัวละครประสบปัญหาอะไรบ้างในนิทานจบและจะคิดแก้ปัญหาให้กับตัวละครในนิทานจบนั้นอย่างไรเพื่อให้นิทานดำเนินต่อจนจบได้ เด็กแต่ละคนจะกล้าแสดงออกในการแก้ปัญหาตามความคิดของตน โดยในการแก้ปัญหาในแต่ละเรื่องของนิทานจบนั้นก็จะมีความหลากหลายทางความคิด ทำให้เด็กได้เรียนรู้ว่าปัญหาในแต่ละปัญหานั้นสามารถแก้ปัญหานั้นได้หลายแนวทางซึ่งกิจกรรมเล่านิทานจบจึงเป็นการสร้างประสบการณ์ในการฝึกแก้ปัญหาของเด็ก เพื่อเป็นแนวทางในการเตรียมความพร้อมในการดำเนินชีวิตในอนาคตให้กับเด็ก

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. การส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ครูต้องให้อิสระให้เด็กได้ใช้ความคิดในการแก้ปัญหาอย่างอิสระ และเข้าใจความพร้อมของเด็ก 5 – 6 เด็กมีสมาธิสั้นในการรอคอย สิ่งที่สำคัญควรสร้างกำลังใจให้เด็ก กล้าคิดและกล้าแสดงออกด้วยความมั่นใจ

2. การจัดกิจกรรมเล่านิทานจบ ครูต้องจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการแสดงออกในการคิดแก้ปัญหา โดยคำนึงถึงความพร้อมของเด็กไม่บังคับกดดันให้เด็กเกิดความเครียด ยกย่องชื่นชม แสดงบุคลิกภาพของความเป็นมิตรกับเด็กให้เด็กเกิดความมั่นใจ เปิดโอกาสเต็มที่ให้เด็กแสดงออก

3. ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมเล่านิทานจบไม่ควรนานเกินไป เพราะเด็กมีความสนใจในระยะสั้น หากใช้เวลานานเกินไปในการจัดกิจกรรมเล่านิทานจบ จะทำให้เด็กเกิดความเบื่อหน่ายและขาดสมาธิในการร่วมกิจกรรม

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย

1. ควรมีการศึกษาวิจัยถึงพัฒนาการด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นิทานฉงน
2. ควรมีการศึกษาวิจัยถึงพัฒนาการด้านการคิดแบบนักวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นิทานฉงน
3. ควรมีการศึกษาวิจัยถึงพัฒนาการคิดพยากรณ์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นิทานฉงน
4. ควรมีการศึกษาวิจัยถึงพัฒนาการด้านฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นิทานฉงน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ. (2528). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กรมวิชาการ. (2537). *คู่มือและสื่อการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเอง*. โครงการวิจัยและพัฒนาระบบแนะแนวใน และนอกสถานศึกษา. ศูนย์แนะแนวการอาชีพ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- _____. (2539). *แนวการจัดกิจกรรมและสื่อการเรียนการสอนระดับประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- _____. (2540). *คู่มือหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 (อายุ 3 – 6 ปี)*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- กิ่งแก้ว อัดถาการ. (2513). *วรรณจากในบ้าน*. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2541, เมษายน). "การเล่านิทาน," *วารสารการศึกษาปฐมวัย*. 2(2) : 10 - 19.
๑. _____. (2545). *รูปแบบการเรียนการสอนปฐมวัยศึกษา*. กรุงเทพฯ : เอดิสัน เพรสโปรดักส์ .
- เกริก ยุ้นพันธ์. (2539). *การเล่านิทาน*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- _____. (2543). *การเล่านิทาน*. กรุงเทพฯ : ชมรมเด็กสุวีริยาสาส์น.
- แก้วดา คณะวรรณ. (2524). *พัฒนาการสอน*. ขอนแก่น : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ขวัญตา แต่พงษ์โสธ. (2538). *การศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยในกิจกรรมการเล่นน้ำเล่นทราย แบบคูมีปฏิสัมพันธ์และแบบคูไม่มีปฏิสัมพันธ์*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จักรสิน พิเศษสาร. (2521). *ทฤษฎีและนักปรัชญาการศึกษาชาวตะวันตก*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- จันทร์เพ็ญ สุภาผล. (2535). *การศึกษาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้ฟังนิทานประกอบดนตรีและนิทานประกอบภาพควบคู่กิจกรรมส่งเสริมพฤติกรรมช่วยเหลือ*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- จำเนียร ชวงโชติ. (2520). *คู่มือการศึกษาภาคปฏิบัติทางการแนะแนวและให้คำปรึกษา*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- เจษฎา ศุภางคเสน. (2530). การศึกษาความคิดสร้างสรรค์และแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของเด็กที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ต่างกัน. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ.
- ฉวีวรรณ กีนาวงศ์. (2526). การศึกษาเด็กโครงการตำรามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. พิษณุโลก : โรงพิมพ์พิณเสศ.
- _____. (2533). การศึกษาเด็ก. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ฉวีวรรณ ภูพานันท์. (2527). การทำหนังสือเด็ก. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ศิลปาบรรณการ.
- ฉัฐมา อาษาวิฐ. (2521). วรรณคดีเปรียบเทียบเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : สตรีเนติศึกษา.
- ฉันทนา ภาคบงกช. (2528). เขียนให้เด็กคิด โมเดลการพัฒนาทักษะการคิดเพื่อคุณภาพชีวิตและสังคม. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- _____. (2528). สอนให้เด็กคิด โมเดลการพัฒนาทักษะการคิดเพื่อคุณภาพชีวิตและสังคม. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- เฉลิมพล ตันสกุล. (2521). ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของเด็กก่อนวัยเรียน ใน เขตการศึกษา 3. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- _____. (2521). ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของเด็กก่อนวัยเรียน ในเขตการศึกษา 8. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. จัดสำเนา.
- ชาญชัย ศรีไสยเพชร. (2535). ทักษะและเทคนิคการสอน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์พิทักษ์พร.
- ชุมพล พัฒนสุวรรณ. (2531, มีนาคม). "เทคนิคบางประการในการกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์และการแก้ปัญหา," สสวท. 25(3) : 17 - 21.
- ชูชีพ อ่อนโคกสูง. (2522). สอนอย่างไร. กรุงเทพฯ : ภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จิตติพร พิษณุกุล. (2538). การศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ ศิลปะประดิษฐ์แบบกลุ่ม. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- ทรงพร สุทธิธรรม. (2534). การศึกษาความสามารถในการรับรู้และเข้าใจทัศนะของผู้อื่นของเด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองจัดกิจกรรมนิทานเพื่อส่งเสริมการคลายการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม.(การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ทัศนีย์ อินทรบำรุง. (2539). วินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นนิทานก่อนกลับบ้าน. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ทิพย์สุดา นิลสินธ์พ. (2523). "ครูหาหนุ่ยอยากฟังนิทาน,"เข้าเด็กก่อนวัยเรียน. กรุงเทพฯ : ชมรมไทยอิสราเอล.
- ทิศนา แคมมณี. (2535). "การพัฒนากระบวนการคิด,"ในการประชุมวิชาการเรื่อง สู่แนวทางใหม่ของการสอนวิจัย ทางพยาบาลศาสตร์. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2544). วิทยาการด้านการคิด. กรุงเทพฯ : เดอะมาสเตอร์กรุ๊ป แมเนจเม้นท์ จำกัด.
- น้ำฝน ปิยะ. (2542, เมษายน). "การปลูกฝังวินัยด้วยนิทานที่ครูแต่งเอง," วารสารการศึกษาปฐมวัย. 2(2) : 20 - 40.
- นิตยา คชภักดี. (2530). จิตเวชเด็กสำหรับกุมารแพทย์. กรุงเทพฯ : คณะแพทยศาสตร์.
- บุญเชิด ภิญโญนันตพงษ์. (2521). การจัดประเมินผลการศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- _____. (2526). การทดลองแบบอิงเกณฑ์ : แนวคิดและวิธีการ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- _____. (2545). รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์เรื่องการวัดประเมินการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุญเลี้ยง พลวุธ. (2526, 2 - 3 พฤษภาคม). "การเรียนรู้กับการแก้ปัญหา," มิตรครู. 2(4) : 10.
- บุปผา พรหมสร. (2542). ความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นกลางแจ้งและกิจกรรมการเล่นเครื่องเล่นสนาม. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2543). คิดเก่ง สมองไว. กรุงเทพฯ : บริษัท โปรดักท์ฟู้ด.
- ประสาธ อิศรปริดา. (2523). จิตวิทยาการเรียนรู้กับการสอน. กรุงเทพฯ : กราฟฟิคอาร์ต.

- ปาริชาติ อรุณศักดิ์. (2533). การศึกษาการเล่านิทานไม่จบเรื่องสมบูรณ์ที่มีต่อความคิดแบบอนันต์ของเด็กปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- เปลว บุริสาร. (2543). การศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พงษ์จันทร์ อยู่เป็นสุข. (2525). การศึกษารูปแบบการเล่านิทานที่ส่งผลต่อความสามารถในการฟังและความคงทนในการจำ วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- พจมาน เทียนมนัส. (2539). ความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่านิทานประกอบการแสดงละครสร้างสรรค์. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- พรจันทร์ จันทิมล. (2529, มิถุนายน). "การเล่านิทานสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน," รักลูก. 4(41) : 103 - 105.
- พรใจ สายยศ. (2544). กระบวนการส่งเสริมการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมวิทยาศาสตร์ตามแนวคิด คอนสตรัคติวิสต์. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- พัฒนา ชัชพงศ์. (2540). คู่มือการจัดอนุบาลศึกษาและการประเมินผล. กรุงเทพฯ : โรงเรียนไพฑูริย์ศึกษา. อัดสำเนา
- _____. (2530). การจัดประสบการณ์และกิจกรรมระดับปฐมวัย. เอกสารการบรรยาย ชุดที่ 8 แผนการศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เพ็ญพรรณ จำปา. (2536). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เรื่องงานและพลังงานโดยใช้รูปแบบการสอน SSCS Model c]tdkilvox9b. วิทยานิพนธ์ ป.ม (วิทยาศาสตร์). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- ไพพรรณ อินทผล. (2534). เทคนิคการเล่านิทาน. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ภรณ์ คุรุรัตน์. (2523). เด็กก่อนวัยเรียน เรียนรู้อย่างไร. นนทบุรี : โรงพิมพ์สถานสงเคราะห์หญิงปากเกร็ด.
- _____. (2540, มกราคม). "เด็กปฐมวัยในท่ามกลางกระแสความเปลี่ยนแปลง," วารสารการศึกษาปฐมวัย. (1) : 43 - 45.
- ภรณ์ คุรุรัตน์ และ วรนาท รักสกุลไทย. (2542). "กระบวนการค้นใหม่ของการศึกษาปฐมวัย," การเรียนรู้เด็กของปฐมวัย (3 - 5 ปี). กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

ภิญญาพร นิตยะประภา. (2534). *การผลิตหนังสือสำหรับเด็ก*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2526). *เอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรมการสอนเด็กปฐมวัยศึกษา หน่วยที่ 6 - 10. พิมพ์ครั้งที่ 2*. กรุงเทพฯ : กราฟฟิคอาร์ต.

ไวยาวพา เตชะคุปต์. (2528). *กิจกรรมสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

_____. (2542). *การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ : เอพีกราฟฟิกส์ ดีไซน์.

_____. (2542). *กิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ : บริษัทสำนักพิมพ์แมค.

รัชนี ศรีไพวรรณ. (2516, เมษายน). "การเล่านิทานและเล่าเรื่อง," *สื่อภาษาชุมชนภาษาไทยของครูสภา*. 3 : 37- 41.

ราศี ทองสวัสดิ์และคณะ. (2539). *เอกสารชุดอบรม หน่วยที่ 6 การจัดประสบการณ์ชั้นเด็กเล็กและการศึกษา* ดูงาน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

ลัดดา นิลมะณี. (2527). "หน่วยที่ 7 สื่อการเล่าเรื่องและนิทานสำหรับเด็กปฐมวัย," *เอกสารการสอนชุดวิชาสื่อการสอนระดับปฐมวัย เล่ม 1*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

เลขา ปิยะอัจฉริยะ. (2523). *ผลของประสบการณ์การเล่น ที่มีต่อการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย*. วิทยานิพนธ์ ก.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

วยุภา จิตสิงห์. (2534). *การศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่รู้ใช้คำถามแบบเชื่อมโยง เนื้อหาและแบบเชื่อมโยงประสบการณ์*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

วรรณิ ศิริสุนทร. (2532). *เอกสารคำสอนวิชา บร 620 การเล่านิทาน*. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.

วาสนา เจริญสอน. (2537). *ผลการใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ประกอบคำถามเชื่อมโยงประสบการณ์ที่มี* ความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่มีระดับความเชื่อมั่นในตนเองต่างกัน. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

วิชัย วงษ์ใหญ่. (2542). *พลังการเรียนรู้ในกระบวนทัศน์ใหม่*. กรุงเทพฯ : SR PRINTING LIMITED PARTNERSHIP.

สมศักดิ์ ปริบูรณ์. (2542). "นิทาน ความสำคัญและประโยชน์," *สถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง*. 2 : 47 - 64.

สมหมาย วินสอน. (2528). *ปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม และประชาชน ที่มีอิทธิพลต่ออายุแรกสมรสของคนไทย* ในชนบท. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

สรวงพร กุลลสง. (2538). ทักษะการแก้ปัญหาของเด็กวัย 3 – 4 ปี ที่ได้รับการจัดกิจกรรมในวงกลมแบบปฏิบัติ การทดลองกับการเล่นเกมการศึกษาแบบประสาทสัมผัส. ปรินซ์นิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สันหพัฒน์ อรุณธาริ. (2542). แนวทางการจัดกิจกรรมเล่นิทานสำหรับนักเรียนอนุบาล. ภูเก็ต : สถาบันราชภัฏภูเก็ต.

สำนักคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2544). ร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่เก้า พ.ศ.2545 - 2549. เอกสารประกอบการประชุมร่วมระหว่างคณะรัฐมนตรี. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.

สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร. (2540). "หลักการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กอนุบาล 3 – 5 ขวบ," เอกสารประกอบการอบรมครูสอนระดับก่อนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2528). แนวการจัดประสบการณ์ชั้นเด็กเล็ก. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.

_____. (2536). แผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 2 เล่ม 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

_____. (2536). เอกสารและผลการวิจัยการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : กองวิชาการ สำนักงาน.

_____. (2541). คู่มือการจัดกิจกรรมที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ระดับก่อนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.กองวิชาการ. (2536). เอกสารและผลการวิจัยการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : กองวิชาการ สำนักงาน.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. (2535). คู่มืออบรมกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กอนุบาล (กิจกรรมในวงกลม). กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงาน.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2528). การศึกษาสภาพการอบรมในศูนย์เด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ศรีเดชา.

สิริมา ภิญโญนันตพงษ์. (2538). แนวการจัดประสบการณ์ปฐมวัยศึกษา (หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : ศูนย์การพิมพ์ดวงกมล.

_____. (2545). การวัดผลและประเมินแนวใหม่เด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน สาขาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สุโขทัยธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย. (2526). เอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรมการสอนเด็กปฐมวัยศึกษา หน่วย
ที่ 6 - 10. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : กราฟฟิคอาร์ต.

สุดาวดี ไยพิมพ์. (2532). ความสามารถในการจำแนกพฤติกรรมด้านความซื่อสัตย์เด็กปฐมวัยที่ได้ฟังการเล่า
นิทานโดยใช้หุ่นมือ และการเล่านิทานโดยแสดงบทบาทสมมติประกอบ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การ
ศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
ถ่ายเอกสาร.

สุดาวรรณ ระเบียบญา. (2544). ทักษะการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับกิจกรรมเน้นเครื่องกลอย่างง่าย.
วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร

สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2544). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุวัฒน์ มุทธาเมธา. (2523). การเรียนการสอนในปัจจุบัน. กรุงเทพฯ : พีระพัฒนา.

หทัย ดันหยง. (2525). การผลิตหนังสือสำหรับเด็ก. พิษณุโลก : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก.

อรชา วราวิทย์. (2526). การตัดสินใจแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ คม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ
: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

อรัญ จันทวิชานวงษ์. (2523). รูปแบบของนิทานที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่
ที่ 4. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.

อรพรรณ พรสีมา. (2543). การคิด. กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนาทักษะการคิด ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อรุณี เหลืองหิรัญ. (2533). การศึกษาความพร้อมทางภาษา และการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัด
ประสบการณ์โดยใช้โครงสร้างระดับยอด. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

อารี เพชรชุด. (2528). จิตวิทยาพัฒนาการ. กรุงเทพฯ : คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

อารี รังสินนท์. (2532). ความคิดสร้างสรรค์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ข้าวฟ่าง.

Armstrong, C. (1960). *Bush School Language project Maryvale and Napperby School*. Southgate an
appraisal.

Ausubel, D.P. (1968). *Education Psychology A Cognitive View*. New York : Holt, Rinehart and Winston.

- / Berk, L.E. and Winsler, A. (1995). *A Scaffolding Children's learning : Vygotsky Early Children Education*. Washington, DC. : NAEYC.
- / Bourne, L.E.Jr., Ekstrand, Bruce R. and Dominowski, Roger L. (1972). *The Psychology of Thiking*. New Jersey : Prentice - Hill.
- / Bruner, J.S. (1969). *The Process of Education*. New York : Harversity.
- Clore, G.L. and Robert, M.B. (1978, April). *"The Effect of Children's Stories on Behavior and attitudes Resources in Education, "(ERIC).13 : 156.*
- Dewey, J. (1933). *How We Think* . Boston D.C. : Heath and Co;
- Dixon, D, James, J. and Eli Saltz, S. (1977, June). *"Traning Diadvantaged Preschoolers on various Fantasy Activities" : " Effects on Cognitive Functioning and Impulse Control," ChildDevelovment. 2(3) :67 – 379.*
- Eberle, Bob and Stanish, Bob. (1996). *CPS for kids*. Waco, TX : prufroock.
- Fehr, H.F. (1973). *Teaching Mondern Mathematics in Elementary School*. Philippines : Addison Wesley.
- Fraenkel, Jack R and Norman, E. (2000) "Group Designs in Experimental Research" in *Howto Desig & Evaluate Research in Education*. San Francisco State University
- Gesell, A. (1960). *The First Five Years of Life A Guide to the Study of the Preschool child*. New York : Harper.
- Goor, A. (1970, December). *Ploblem Solving Process of Creative and Non Creative Students, issertationTitle*. Dissertation Abstract. 37(115) : 3517 A.
- Green, J. (1975). *Thingking and Languge*. London : Muthen.
- Huck, C.S. (1979). *Children's literature in the Elementary School*. Newyork. : Holt, Rinehart and Winston ,Inc.
- Lanler, F.L. (1951). *Picture Help Vocaburary Development How to Teach with Picture Michigan*. Informative Classroom Picture Publisher.

- / Leonard, E.M., Derman, D.V., and Miles, J.E. (1963). *Foundation of Learning in Childhood Education*. Columbus Ohio. Ohio : Charles E. Merrill Publishing Co;
- Livo, N.J. and Riets, S.A. (1986). *Story Telling Process and Practice*. Littaton, Colorado : Libraries Unlimited , Inc.
- May, L.J. (1970). *Teaching Elementary School Mathematics in the School*. New York : The Free Press.
- Noll, V.H. (1957). *Introduction to Educational Measurement*. Houghton : Mifflin C.,
- Shepherd, N.G. (1998). *The probe – base learning model's affect on critical thinking skill of fourth and fifth grade studives students*. *Dissertation Abstracts International*.
- Sylva, K. Bruner, J.S., and Genova. (1976). *The Relationship Play and Problem Solving in Childen Three to Five Year*. In J.S. Brunuer, A. Jolly, & N. Harmondsworth, Middlesex : Penguin.
- UNESCO. (1972). *Asian expert seminar on the development of science and mathematics concepts on childern*. Final Report, UNESCO.
- Wuraburh, Eysenck H. and Berne. (1972). *Psychology in About People*. London : Allen Lane the Penguin.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- คู่มือการใช้แผนการจัดกิจกรรมเล่นิทานฉงน
- แผนการจัดกิจกรรมเล่นิทานฉงน
- ตัวอย่างแผนการจัดกิจกรรมเล่นิทานฉงน

คู่มือการใช้แผนการจัดกิจกรรมเล่านิทานฉงน

หลักการและเหตุผล

การส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย สามารถจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมได้หลายวิธี และวิธีการหนึ่งที่สามารถจัดให้กับเด็กได้ คือ การจัดกิจกรรมเล่านิทานฉงน แผนการจัดกิจกรรมเล่านิทานฉงนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นการจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ฝึกความสามารถที่จะเข้าใจปัญหาและรู้สาเหตุของปัญหาได้โดยมองเห็นในรูปธรรมจากนิทาน เกิดการค้นพบด้วยตนเองและแสดงความสามารถในการแก้ปัญหา ซึ่งประกอบอยู่ในนิทานที่ครูเล่าให้ฟัง โดยเด็กทุกคนได้มีโอกาสแสดงความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างทั่วถึง และยังเป็นโอกาสดีในการพัฒนาทักษะทางสังคมในการอยู่ร่วมกันของเด็กและร่วมกันแก้ปัญหาต่างๆที่เด็กร่วมกันประสบอยู่ ทั้งนี้ครูมีบทบาทในการจัดกิจกรรมและสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ของเด็ก โดยการจัดเตรียมเนื้อเรื่องของนิทานฉงน สื่อ วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ การใช้คำถามกระตุ้น การเสริมแรง การยอมรับในความสามารถ และแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็กตลอดจนความช่วยเหลือตามความเหมาะสม ซึ่งจะส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย

จุดมุ่งหมาย

เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาของตนเองเด็กปฐมวัย และการแก้ปัญหาดตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานฉงน

เนื้อหา

การจัดกิจกรรมเล่านิทานฉงนที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาของตนเองเด็กปฐมวัย และการแก้ปัญหาดตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นของเด็กปฐมวัย โดยเด็กได้แสดงความสามารถแก้ปัญหาด้วยตนเอง

หลักการจัดกิจกรรม

1. การจัดกิจกรรมเล่านิทานฉงนจัดสัปดาห์ละ 3 วัน ได้แก่ วันอังคาร วันพุธ วันพฤหัสบดี วันละ 35 นาที รวมทั้งสิ้น 8 สัปดาห์

2. ให้เด็ก ๆ มีอิสระในการแก้ปัญหาดด้วยตนเองในกิจกรรมเล่านิทานฉงนโดยครูเป็นผู้จัดเตรียมสื่อ อุปกรณ์ วัสดุและบรรยากาศที่มีลักษณะเป็นกันเอง สนุกสนาน ผ่อนคลายไม่ตึงเครียด

3. สัปดาห์ที่ 1 สร้างความคุ้นเคยกับเด็ก และทำสัปดาห์ที่ 2 ดำเนินการทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาดของเด็กปฐมวัยก่อนดำเนินการจัดกิจกรรมเล่านิทานฉงน โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาดของเด็กปฐมวัย

สัปดาห์ที่ 2 – 9 ดำเนินการจัดกิจกรรมเล่านิทานฉงน

สัปดาห์ที่ 10 ดำเนินการทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาดของเด็กปฐมวัยหลังดำเนินการจัดกิจกรรมเล่านิทานฉงน โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาดของเด็กปฐมวัย

บทบาทครู

1. ครูเตรียมตัวล่วงหน้าในฐานะผู้เล่านิทานจะต้องจำเรื่องที่เล่าได้
2. จัดเตรียมสิ่งแวดล้อม และสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยจัดวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม ให้อิสระในการเรียนรู้ การคิดและการทำงานร่วมกับผู้อื่น
3. สร้างข้อตกลงกับเด็กก่อนการดำเนินกิจกรรม
4. ขณะดำเนินกิจกรรมครูควรใช้ภาษาที่ง่าย ๆ กระชับ มีจังหวะการพูดเพื่อช่วยให้เด็กสนใจ
5. ให้เด็กมีอิสระในการแสดงออกด้านการแก้ปัญหา
6. ครูใช้การเสริมแรงโดยให้คำชมเชยและกำลังใจกับเด็กขณะทำกิจกรรม
7. ครูให้การสนับสนุนและให้การช่วยเหลือเด็กในรูปแบบต่างๆ ตามความเหมาะสมอย่างทั่วถึง
8. ขณะดำเนินกิจกรรม ครูต้องคอยดูแลความปลอดภัยและสังเกตพฤติกรรมของเด็กอย่างใกล้ชิด หากพบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมหรือก่อให้เกิดอันตรายครูต้องชี้แนะทันที

บทบาทเด็ก

1. มีสมาธิในการฟังนิทาน พยายามทำความเข้าใจเนื้อเรื่องเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการแก้ปัญหา
2. เด็กแสดงความคิดเห็นในการแก้ปัญหาได้อย่างอิสระ
3. เด็กแสดงการแก้ปัญหาในรูปแบบ

สื่ออุปกรณ์

1. แผนการจัดกิจกรรมเล่านิทานจนจบ 24 แผน
2. ชุดนิทานจนจบหุ่นกระดานฉบับกระเป๋ 24 ชุด (จากเนื้อเรื่อง หุ่นตัวละคร เนื้อเรื่อง)

รูปแบบแผนการจัดกิจกรรมเล่านิทานฉงน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย

จุดมุ่งหมาย

เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย

1. ความสามารถในการแก้ปัญหาของตนเอง
2. ความสามารถในการแก้ปัญหาของตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น

เนื้อหา

การจัดกิจกรรมเล่านิทานฉงน เป็นการจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ฝึกความสามารถที่จะเข้าใจปัญหาและรู้สาเหตุของปัญหาได้โดยมองเห็นในรูปธรรมจากนิทาน เกิดการค้นพบด้วยตนเองและแสดงความสามารถในการแก้ปัญหา ซึ่งประกอบอยู่ในนิทานที่ครูเล่าให้ฟัง โดยเด็กทุกคนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นการแก้ปัญหาอย่างทั่วถึง และยังเป็นโอกาสดีในการพัฒนาทักษะทางสังคมในการอยู่ร่วมกันของเด็กและร่วมกันแก้ปัญหาต่างๆที่เด็กร่วมกันประสบอยู่

ขั้นตอนการจัดกิจกรรมเล่านิทานฉงน

ขั้นนำ (5 นาที)

นำเข้าสู่กิจกรรมด้วยกิจกรรมตามความเหมาะสมจากกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งดังต่อไปนี้ อาทิ การร้องเพลง การท่องคำคล้องจอง หรือปริศนาคำทาย

ขั้นดำเนินการ (35 นาที)

1. นำเข้าสู่กิจกรรมโดยครูเล่านิทานฉงนซึ่งเป็นสถานการณ์ที่เป็นปัญหาให้กับตัวละครในนิทานฉงน ทำให้นิทานไม่สามารถดำเนินเนื้อเรื่องต่อจนจบได้ เด็กปฐมวัยที่ฟังนิทานฉงนจึงต้องใช้ความสามารถเพื่อแก้ปัญหาจากสถานการณ์ในนิทาน เพื่อดำเนินเรื่องของนิทานฉงนให้จบ

2. เด็กปฐมวัยดำเนินการแก้ปัญหาด้วยตนเองหรือกลุ่ม (ตามความสมัครใจ)

3. แสดงการแก้ปัญหาของตนเองหรือกลุ่ม(ตามความสมัครใจ)

ขั้นสรุป (5 นาที)

เด็กและครูร่วมกันสนทนา สรุปนิทานและการช่วยแก้ปัญหาให้กับตัวละครภายในนิทานฉงนตลอดจนปัญหาที่พบขณะดำเนินกิจกรรม พร้อมทั้งครูชมเชยเด็กที่พยายามแก้ปัญหา

การประเมินผล

สังเกต

1. ความสนใจในและให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรม
2. การสนทนา ชักถาม แสดงความคิดเห็นในการแก้ปัญหา
3. การกล้าแสดงการแก้ปัญหา

สื่ออุปกรณ์

1. แผนการจัดกิจกรรมเล่านิทานฉงน 24 แผน
2. ชุดนิทานฉงนหุ่นกระดาษฉบับกระเป๋า 24 ชุด (จากเนื้อเรื่อง หุ่นตัวละคร เนื้อเรื่อง)

แผนการจัดกิจกรรมเล่านิทานฉงน

ความคิดรวบยอด

การจัดกิจกรรมเล่านิทานฉงนส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็ก ในด้านการแก้ปัญหาของตนเอง และการแก้ปัญหของตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น

จุดมุ่งหมาย

เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย

1. ความสามารถในการแก้ปัญหของตนเอง
2. ความสามารถในการแก้ปัญหของตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น

เนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้ได้นำการจัดกิจกรรมเล่านิทานฉงน คำนึงถึงพัฒนาการของเด็กในวัย 5 – 6 ปี และการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดกิจกรรมเล่านิทานฉงนดังนี้

ตารางการจัดกิจกรรมการเล่านิทานฉงน

การจัดกิจกรรมเล่านิทานฉงนใช้ระยะเวลา 8 สัปดาห์ ๆ ละ 3 วัน ๆ ละ 35 นาที

เริ่ม เวลา 11.00 – 11.35 น.ดังนี้

สัปดาห์ ที่	วัน	เนื้อหา	นิทานฉงนเรื่อง
1.	อังคาร พุธ พฤหัสบดี	ความสามารถในการแก้ปัญหของตนเอง ความสามารถในการแก้ปัญหของตนเองที่ เกี่ยวข้องกับผู้อื่น ความสามารถในการแก้ปัญหของตนเอง	จะทำอย่างไรดี ขนมชั้นเดียว สุดเอี่ยม
2.	อังคาร พุธ พฤหัสบดี	ความสามารถในการแก้ปัญหของตนเองที่ เกี่ยวข้องกับผู้อื่น ความสามารถในการแก้ปัญหของตนเอง ความสามารถในการแก้ปัญหของตนเองที่ เกี่ยวข้องกับผู้อื่น	นั่งหอนักเรียนใหม่ ตุ๊กตาหมีตัวโปรด จิวแซ่เดียว

สัปดาห์ ที่	วัน	จุดประสงค์	นิทานฉณเรื่อง
3.	อังคาร พุธ พฤหัสบดี	ความสามารถในการแก้ปัญหาของตนเอง ความสามารถในการแก้ปัญหาของตนเอง ที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น ความสามารถในการแก้ปัญหาของตนเอง	หนูจิ๋วของเด็กชายเงาะ พระราชากับพ่อครัว เปลือกหอยจากใคร
4.	อังคาร พุธ พฤหัสบดี	ความสามารถในการแก้ปัญหาของตนเอง ที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น ความสามารถในการแก้ปัญหาของตนเอง ความสามารถในการแก้ปัญหาของตนเอง ที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น	ย่าพิศดาร เสียงดังกวนใจ หมดเลย
5.	อังคาร พุธ พฤหัสบดี	ความสามารถในการแก้ปัญหาของตนเอง ความสามารถในการแก้ปัญหาของตนเอง ที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น ความสามารถในการแก้ปัญหาของตนเอง	มังกร หลง คันคะเยอ
6.	อังคาร พุธ พฤหัสบดี	ความสามารถในการแก้ปัญหาของตนเอง ที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น ความสามารถในการแก้ปัญหาของตนเอง ความสามารถในการแก้ปัญหาของตนเอง ที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น	นักเลงโต มะเขือเทศยักษ์ กระเป๋าสเงินที่ว่างเปล่า
7.	อังคาร พุธ พฤหัสบดี	ความสามารถในการแก้ปัญหาของตนเอง ความสามารถในการแก้ปัญหาของตนเอง ที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น ความสามารถในการแก้ปัญหาของตนเอง	ฝั่งจอมจุ่น พระราชาชัยไก่ เขี้ยวเงิน
8.	อังคาร พุธ พฤหัสบดี	ความสามารถในการแก้ปัญหาของตนเอง ที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น ความสามารถในการแก้ปัญหาของตนเอง ความสามารถในการแก้ปัญหาของตนเอง ที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น	เปี้ยกหมดเลย ใครขโมย ใคร

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1

สัปดาห์ที่ 1 ครั้งที่ 1

นิทานเรื่อง จะทำอย่างไรดี

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา.....

จุดประสงค์

เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาของตนเอง

เนื้อหา

การแก้ปัญหาของตนเองหากประสบปัญหาห้องของตนเองรก มีกลิ่นเหม็นและสกปรก จนตัวเองเกิดความรำคาญ

ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำ (5 นาที)

ครูนำเข้าสู่กิจกรรมด้วย คำคล้องจองประกอบการเล่นนิ้วมือ เรื่อง รถไฟ

ฉีกฉีก ฉีกฉีก เสียงรถไฟตรง

ฉีกฉีก ฉีกฉีก รถไฟแล่นไปตามราง

เสียงระฆัง ดังห่างๆ

ฉีกฉีก ฉีกฉีก แล่นมาสุดทาง ถึงที่สถานี ปู๊น ปู๊น ปู๊น ปู๊น

ขั้นดำเนินการ (25 นาที)

1. นำเข้าสู่กิจกรรมโดยครูเล่านิทานเรื่อง "จะทำอย่างไรดี?" ซึ่งเป็นการสร้างสถานการณ์ของปัญหา โดยครูใช้หุ่นประกอบการเล่า แล้วดำเนินเนื้อเรื่องภายในนิทานดังนี้

ในเช้าวันเสาร์วันหนึ่ง ขณะที่อากาศกำลังสดชื่นลมพัดเอื่อยๆ มีนกมาเกาะบนต้นไม้และร้องเพลงอยู่ที่ริมหน้าต่างห้องสีฟ้าแสนสวย ซึ่งหนูโบว์กำลังนอนหลับสบายอยู่ ทันใดนั้นหนูโบว์ก็ได้กลิ่นเหม็นอะไรบางอย่าง จึงนึกว่า สงสัยเราจะฝันไปมั้งนอนต่อดีกว่า หนูโบว์นอนต่อไปแต่เจ้ากลิ่นเหม็นก็ไม่ได้จางหายไป กลับเพิ่มความเหม็นมากขึ้นกว่าเดิมจนหนูโบว์ทนไม่ไหวต้องตื่นนอนและบ่นว่า "โอ้ยกลิ่นอะไรนี่ เหม็นจังเลย ยิ่งกับมีตัวอะไรมาตายในห้อง" หนูโบว์รีบลุกจากที่นอนพร้อมกับมองหาที่มาของกลิ่น แต่ทว่าทันทีที่หนูโบว์มองไปรอบๆ ห้องนอนของตนเองนั้น ก็พบว่าภายในห้องของหนูโบว์เต็มไปด้วยเศษกระดาษมากมายที่ตนทิ้งไว้เกลื่อนหลังจากทำงานประดิษฐ์ของเล่น มีเศษขนมที่หนูโบว์แอบนำมารับประทานในห้องตกอยู่เกลื่อนกลาด "นี่ห้องนอนเราหรือนี่ทำไมทั้งรกทั้งเหม็นจัง" ทันใดนั้นก็มียักษ์คนแคระประตู่ "ก๊อก ก๊อก หนูตื่นหรือยังคะ คุณแม่ขอเข้าไปในห้องใต้โหมค่ะ" หนูโบว์ตกใจมากเพราะเสียงนั้นคือเสียงคุณแม่ตัวเอง และกำลังจะเข้ามาในห้อง "แม่แล้วซิเรา! คุณแม่กำลังจะเข้ามาในห้องนอน ถ้าเห็นห้องรกขนาดนี้จะทำอย่างไรดี ทั้งที่คุณแม่เตือนแล้วว่าอย่าทำอะไรมารับประทานในห้องนอน และอย่าทิ้งขยะในห้องนอน"

2. ครูสนทนากับเด็กว่า "นักเรียนลองช่วยกันแต่งเรื่องต่อซิคะว่า หนูโบว์จะแก้ปัญหาของตนเองอย่างไรขณะที่คุณแม่ที่กำลังจะมาเจอห้องนอนที่รก สกปรกและเหม็น"

3. เด็กๆใช้เวลาหาทางแก้ปัญหาด้วยตนเองและนำความไปปรึกษากับกลุ่มเพื่อนที่มีสัญลักษณ์จำพวกเดียวกัน (สัญลักษณ์ของเด็กแต่ละคนนั้นเด็กจะเป็นผู้เลือกเอง)

4. เด็กแต่ละกลุ่มแสดงการแก้ปัญหาตามอิสระ

ขั้นสรุป (5 นาที)

เด็กๆจะมาร่วมกันสนทนา สรุปนิทานจนจบและการช่วยแก้ปัญหาให้กับตัวละครภายในนิทานจนตลอดจนปัญหาที่พบขณะดำเนินกิจกรรม พร้อมทั้งครูชมเชยเด็กๆที่พยายามแก้ปัญหา

สื่อ

1. นิทานจนเรื่อง "จะอย่างไรดี?"
2. ฉากหุ่นตัวละคร
3. คำคล้องจองประกอบการเล่นนิ้วมือ รถไฟ

การประเมินผล

สังเกต

1. ความสนใจและให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรม
2. การสนทนา ซักถาม แสดงความคิดเห็นในการแก้ปัญหา
3. การกล้าแสดงการแก้ปัญหา

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1

สัปดาห์ ที่ 1 ครั้งที่ 2

นิทานเรื่อง ขนมหันเดียว

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา.....

จุดประสงค์

เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาของตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น

เนื้อหา

การแก้ปัญหาของตนเองของคนที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นหากประสบปัญหา กับขนมที่มี
อยู่หนึ่งชิ้นทั้งตนเองและเพื่อนก็ต้องการจะรับประทานเหมือนกัน
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมเล่านิทาน

ขั้นนำ (5 นาที)

ครูนำเข้าสู่กิจกรรมด้วย คำคล้องจองประกอบการเล่นนิ้วมือ เรื่อง นกน้อย 2 ตัว
เจ้านกทั้งสองจ๋า เจ้าบินมาเกาะบนกิ่งไม้ ตัวหนึ่งช้อนนกกระจอก บินออกไป
ส่วน นกกระจอบนั้นไซ้รับ บินด้วยกัน จีบ จีบ จีบ จีบ นกกระจอกกลับรังโดยพลัน
ส่วนนกกระจอบนั้นบินหันกลับตาม

ขั้นดำเนินการ (25 นาที)

1. นำเข้าสู่กิจกรรมโดยครูเล่านิทานเรื่อง "ขนมชิ้นเดียว" ซึ่งเป็นการสร้างสถานการณ์ของ
ปัญหา โดยครูใช้หุ่นประกอบการเล่า แล้วดำเนินเนื้อเรื่องภายในนิทานดังนี้

เย็นวันหนึ่ง ณ โรงเรียนวัดลิ้มลม ที่ห้องอนุบาลไขไก่ คุณครูมาลีได้ขออาสาสมัครจากนักเรียนให้ช่วย
เอาถังขยะในห้องเรียนไปเททิ้ง คุณครูมาลี ถามว่า "ใครบ้างจะช่วยครูนำถังขยะในห้องเรียนไปเททิ้งที่ถัง
ขยะประจำโรงเรียนก่อนกลับบ้าน" จุกและโตรีบอาสาคุณครูมาลี จุก พูดว่า "ผมกับโตจะช่วยครับคุณครู" จุก
และโตนำถังขยะในห้องเรียนไปเททิ้งที่ถังขยะประจำโรงเรียน หลังจากนั้นก็ไปพบคุณครูมาลี โต บอกคุณ
ครูมาลีว่า "คุณครูครับ ผมกับจุกเทขยะทิ้งเรียบร้อยแล้วครับ" คุณครูมาลีพอใจมากบอกเด็กทั้งสองคนว่า
"ขอบใจทั้งสองคนมากจ้ะ" พร้อมกับหยิบสิ่งหนึ่งจากบนโต๊ะทำงานขึ้นมา เจ้าสิ่งนี้เป็นกล่องสี่เหลี่ยมมีกระดาษ
สีสวยห่อไว้ คุณครูมาลียื่นกล่องให้กับโตและจุกแล้วพูดว่า "นี่เป็นรางวัลที่หนูสองคนเป็นเด็กดีช่วยครูนำขยะ
ในห้องเรียนไปเททิ้ง" โตและจุกยกมือไหว้พร้อมกับพูดว่า "ขอบใจคุณครูครับ" หลังจากนั้นจึงลาคุณครูกลับบ้าน
ด้วยกันเพราะบ้านของทั้งสองอยู่ติดกัน ระหว่างเดินทางกลับบ้าน จุกพูดขึ้นว่า "โต เราอยากรู้จ้ะว่าในกล่อง
สวยๆนี้มีอะไรอยู่" โตรับว่า "เราก็เหมือนกัน จุก จินๆกันดูกันไหม" และแล้วทั้งสองก็หยุดแกะดูของภายใน
กล่องกัน หลังจากแกะกระดาษที่ห่อออกจุกและโตก็เจอขนมที่น่ากินมากภายในกล่อง ขนมถูกตกแต่งด้วยครีมสี
สวย ทั้งจุกและโตต่างอยากรับประทานขนมนี้มาก แต่ขนมมีเพียงชิ้นเดียว

2. ครูสนทนากับเด็กว่า "นักเรียนลองช่วยกันแต่งเรื่องต่อจ้ะว่า จุกและโตจะแก้ปัญหาของตนเอง

อย่างไร”

3. เด็กๆใช้เวลาหาทางแก้ปัญหาของตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นของตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นด้วยตนเองและนำความไปปรึกษากับกลุ่มเพื่อนที่มีสัญลักษณ์จำพวกเดียวกัน (สัญลักษณ์ของเด็กแต่ละคนนั้นเด็กจะเป็นผู้เลือกเอง)

4. เด็กปฐมวัยแต่ละกลุ่มแสดงการแก้ปัญหาตามอิสระ

ขั้นสรุป (5 นาที)

เด็กและครูร่วมกันสนทนาสรุปนิทานจนจบและการช่วยแก้ปัญหาให้กับตัวละครภายในนิทานจนตลอดจนปัญหาที่พบขณะดำเนินกิจกรรม พร้อมทั้งครูชมเชยเด็กๆที่พยายามแก้ปัญหา
สื่อ

1. นิทานจนเรื่อง ขนมหันเดียว

2. ฉาก หุ่นตัวละคร

3. คำคล้องจองประกอบการเล่นนิ้วมือ เรื่อง นกน้อย 2 ตัว

การประเมินผล

สังเกต

1. ความสนใจและให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรม

2. การสนทนา ชักถาม แสดงความคิดเห็นในการแก้ปัญหา

3. การกล้าแสดงการแก้ปัญหา

ภาคผนวก ข

- คู่มือดำเนินการทดสอบแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหของเด็กปฐมวัย (อายุ 5 – 6)
- แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาดตนเองของเด็กปฐมวัย
- แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาดตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นของเด็กปฐมวัย

คู่มือดำเนินการทดสอบ

แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย (อายุ 5 – 6 ปี)

คำชี้แจง

ลักษณะทั่วไปของแบบทดสอบ

แบบทดสอบนี้เป็นแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 3 (อายุ 5 – 6 ปี) ลักษณะข้อคำถามเป็นสถานการณ์ประกอบรูปภาพ จำนวน 20 ข้อ มีรูปภาพชนิด 3 ตัวเลือกแบ่งเป็น 2 ตอน คือ

1. ความสามารถในการแก้ปัญหาของตนเอง หมายถึง วิธีการที่เด็กปฐมวัยใช้ในการแก้ไขอุปสรรค

หรือสถานการณ์ที่ยุ้งยากที่เกิดขึ้นกับตนเองโดยไม่ได้เกี่ยวข้องกับผู้อื่น จำนวน 15 ข้อ

2. ความสามารถในการแก้ปัญหาของตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น หมายถึง วิธีการที่เด็กปฐมวัยใช้ในการแก้ไขอุปสรรคหรือสถานการณ์ที่ยุ้งยากที่เกิดขึ้นกับตนเองโดยต้องพึ่งพาผู้อื่น เช่น เพื่อน ผู้ปกครอง ครู หรือบุคคลรอบข้างจำนวน 15 ข้อ

เวลาที่ใช้ในการทดสอบ

ข้อทดสอบเป็นสถานการณ์ประกอบรูปภาพ ใช้เวลาในการตอบข้อละไม่เกิน 1 นาที ทดสอบได้ 1 ตอน จำนวน 15 ข้อ ให้นักเรียนพัก 5 นาที ใช้เวลาในการดำเนินการสอบทั้งหมด 35 นาที

วิธีดำเนินการทดสอบ

1. การเตรียมการทดสอบ ผู้ดำเนินการทดสอบ 1 คนและผู้ช่วยดำเนินการทดสอบ 1 คน ต้องศึกษาแบบทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหา และคู่มือการดำเนินการทดสอบให้เข้าใจขั้นตอนทั้งหมด
2. จัดเตรียมสถานที่สำหรับทดสอบ ควรเป็นห้องเรียนที่มีสภาพแวดล้อมทั้งภายในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เอื้ออำนวยต่อผู้รับการทดสอบ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ มีขนาดเหมาะสมกับนักเรียน มีแสงสว่างเพียงพอ ไม่มีเสียงรบกวน
3. ก่อนดำเนินการทดสอบ ให้ผู้ช่วยดำเนินการทดสอบพานักเรียนไปทำธุระส่วนตัว เช่น ดื่มน้ำ เข้าห้องน้ำให้เรียบร้อย และสร้างความคุ้นเคยกับกลุ่มทดสอบ โดยการพูดคุยกับเด็กนักเรียน
4. ดำเนินการทดสอบ โดยผู้ดำเนินการทดสอบได้ 1 ตอน จำนวน 10 ข้อ ให้นักเรียนพัก 5 นาที ใช้เวลาในการดำเนินการสอบทั้งหมด 25 นาที และก่อนการทดสอบ ผู้ดำเนินการทดสอบต้องเขียนชื่อ - นามสกุลของนักเรียนให้เรียบร้อย

5. อุปกรณ์ที่ใช้ในการทดสอบมีดังนี้

5.1 คู่มือผู้ดำเนินการทดสอบ

5.2 สีเทียนหรือดินสอสำหรับนักเรียน

5.3 นาฬิกาจับเวลา 1 เรือน

6. การตรวจให้คะแนน

6.1 ข้อที่กากบาท (X) ถูกต้องให้ 2,1 คะแนน

6.2 ข้อที่กากบาท (X) ผิด หรือไม่ได้กากบาท (X) หรือกากบาท (X) เกินกว่า 1 ภาพ หรือ

1 ข้อให้ 0 คะแนน

คู่มือผู้ดำเนินการทดสอบและทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา ของเด็กปฐมวัย (อายุ 5 – 6 ปี)

การดำเนินการ

พูด	สวัสดีค่ะเด็กๆวันนี้ครูมีอะไรมาให้เด็กๆลองทำดู
ปฏิบัติ	ครูยกแบบทดสอบให้นักเรียนดู
พูด	ก่อนที่เราจะลองทำ ครูมีข้อตกลงกับเด็กๆ ว่าเมื่อได้รับสมุดที่ครูแจกแล้วอย่าเพิ่งเปิดดูก่อนที่ครูจะบอก และเมื่อครูบอกให้ทำอะไรขอให้ตั้งใจฟัง แล้วทำตามที่บอก ทุกคนคงเข้าใจนะคะ ครูจะแจกแบบทดสอบ กระดาษและให้ทุกคนเลือกสีเทียนคนละ 1 แท่ง
ปฏิบัติ	ผู้ช่วยดำเนินการทดสอบแจกแบบทดสอบให้ตรงตามชื่อของนักเรียนและแจกกระดาษคนละ 1 แผ่น แล้วให้นักเรียนเลือกสีเทียนคนละ 1 แท่ง
พูด	ทุกคนลองทบทวนข้อตกลงที่ครูบอกไปแล้วซิคะ (นักเรียนตอบ)
ปฏิบัติ	ครูติดภาพเครื่องหมาย X (กากบาท) ที่ผนังและชี้ที่เครื่องหมาย
พูด	นี่คือเครื่องหมายกากบาทเด็กๆพูดตามซิคะ กากบาท (นักเรียนพูดตาม) เด็กๆเปิดสมุดพร้อมครูเลยนะคะ เปิดหน้าแรกค่ะ
ปฏิบัติ	ครูเปิดแบบทดสอบหน้าแรก และดูว่านักเรียนเปิดได้ถูกต้องหรือไม่

ตัวอย่างการทำแบบทดสอบ

พูด	ทุกคนเปิดหน้าแรกแล้วนะคะ ดูที่ข้อ 0 นะคะ ส่วนข้อที่อยู่ข้างล่างให้เด็กๆหยิบกระดาษขึ้นมาปิดเอาไว้ก่อน แบบนี้นะคะ
ปฏิบัติ	ทำแล้วยกให้นักเรียนดู ผู้ช่วยดำเนินการทดสอบดูแลให้นักเรียนปฏิบัติให้ถูกต้อง
พูด	เด็กๆดูในช่องแรกเป็นรูปอะไรเอ่ย... (นักเรียนตอบ) ...ถูกต้องเก่งมากค่ะที่นี้ทุกคนลองลากเส้นประในช่องนี้ค่ะ
ปฏิบัติ	ครูชี้ที่ช่องแรก และช่องที่สอง แล้วเดินดูความถูกต้อง
พูด	ในช่องว่างสุดท้ายให้นักเรียนลองเขียนเครื่องหมายกากบาทค่ะ
ปฏิบัติ	ครูเขียนเครื่องหมายกากบาทในช่องสุดท้าย และเดินดูความถูกต้อง

ข้อตัวอย่าง

พูด	ต่อไปนี่เลือกกระดาษออกไป เห็นข้อ 1 ไหมคะ ฟังคำสั่งนะคะ
ปฏิบัติ	ชี้ที่ข้อ 1 ให้นักเรียนดู

คำสั่ง	เมื่อนักเรียนฟังสถานการณ์ปัญหาประกอบรูปภาพแล้ว เลือกกากบาท (X) ทับภาพที่นักเรียนคิดว่าเป็นวิธีที่นักเรียนจะทำเพื่อแก้ปัญหา
สถานการณ์	ถ้าหากนักเรียนต้องการจะเก็บว่าวที่ลอยไปติดบนต้นไม้ นักเรียนจะอย่างไร?
ภาพที่หนึ่ง	นักเรียนปีนขึ้นบนต้นไม้ไปเก็บ
ภาพที่สอง	นักเรียนยื่นรอกว่าวให้ตกลงมาที่พื้นเอง แล้วค่อยเก็บ
ภาพที่สาม	นักเรียนหาไม้มาเชยว่าว เพื่อให้ว่าวตกลงมา
ปฏิบัติ	ดูแลให้นักเรียนทำทุกคน... พร้อมทั้งชี้แจงให้นักเรียนกากบาท (X) ทับภาพที่นักเรียนคิดว่าเป็นวิธีที่นักเรียนจะทำเพื่อปัญหา
พูด	เก่งมากค่ะ ต่อไปนี้จะเริ่มทำข้อต่อไปแล้วนะคะ เด็กๆ ต้องฟังคำสั่ง และ สถานการณ์ประกอบรูปภาพ ก่อนที่จะกากบาท (X) ทุกคนเปิดหน้าต่อไปค่ะ

แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย

ตอนที่ 1

แบบทดสอบข้อที่ 1 –15

จุดมุ่งหมาย

การให้คะแนน

สถานการณ์ปัญหาของตนเอง

เพื่อทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาของตนเอง

ตอบการแก้ปัญหาได้เหมาะสมได้ 2

ตอบการแก้ปัญหาได้แต่ไม่เหมาะสมได้ 1

ตอบการแก้ปัญหาไม่ได้ได้ 0

เวลาในการทำการทดสอบ

ข้อละ 1 นาที

ลักษณะแบบทดสอบ

เป็นข้อสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 3 ตัวเลือก

จำนวนข้อสอบ

จำนวน 15 ข้อ

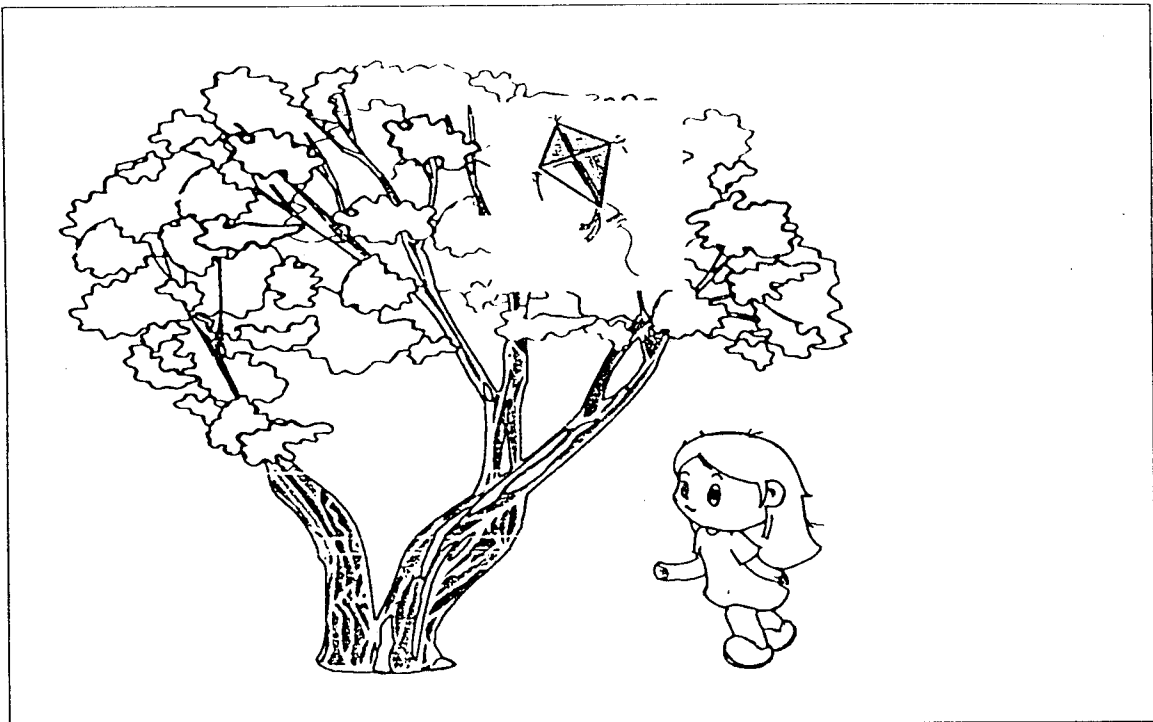
คำชี้แจง

1. แบบทดสอบฉบับนี้เป็นแบบทดสอบรายบุคคล
2. ให้นักเรียนดูภาพสถานการณ์ปัญหาของตนเองและภาพสถานการณ์การแก้ปัญหาของตนเองที่ละข้อแล้วตอบว่ามีภาพอะไรบ้าง
3. ครูพูดซ้ำอีกครั้งและให้นักเรียนพูดตาม
4. ครูอ่านคำถามที่ละข้อจากสถานการณ์ปัญหาของตนเอง แล้วให้นักเรียนกากบาท (X) ทับภาพที่ตรงกับภาพสถานการณ์การแก้ปัญหาของตนเองที่เหมาะสมที่สุดเป็นคำตอบ

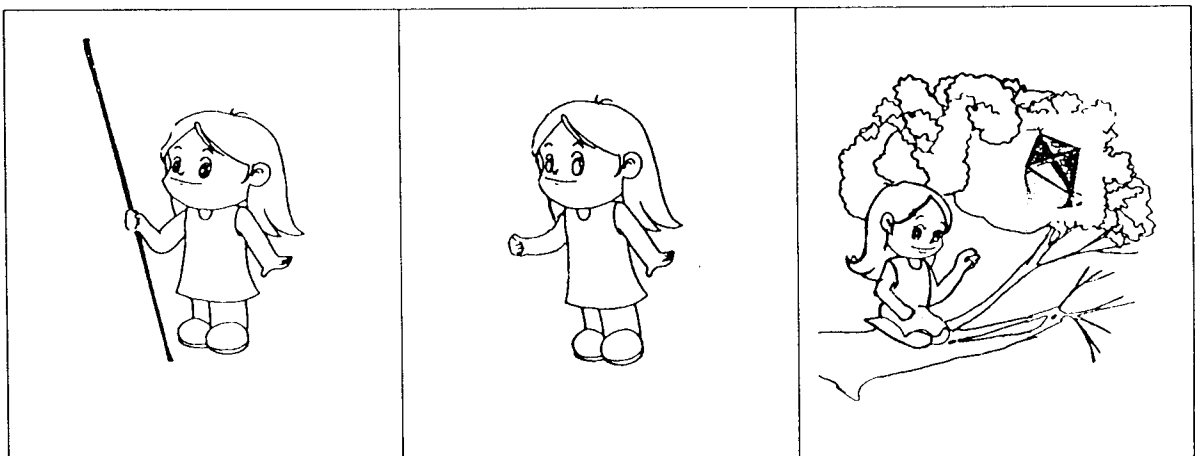
คำสั่ง

ให้นักเรียนกากบาท (X) ทับภาพที่ตรงกับภาพสถานการณ์การแก้ปัญหาของตนเองที่เหมาะสมที่สุดเป็นคำตอบ

สถานการณ์ ถ้าหากนักเรียนต้องการจะเก็บว่าวที่ลอยไป
ติดบนต้นไม้ นักเรียนจะอย่างไร?

1

ก

ข

ค

แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย

ตอนที่ 2

แบบทดสอบข้อที่ 16 –30

จุดมุ่งหมาย

การให้คะแนน

เวลาในการทำการทดสอบ

ลักษณะแบบทดสอบ

จำนวนข้อสอบ

คำชี้แจง

สถานการณ์ปัญหาของตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น

เพื่อทดสอบความสามารถในการคิดการแก้ปัญหาของตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น

ตอบการแก้ปัญหาได้เหมาะสมได้ 2

ตอบการแก้ปัญหาได้แต่ไม่เหมาะสมได้ 1

ตอบการแก้ปัญหาไม่ได้ได้ 0

ข้อละ 1 นาที

เป็นข้อสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 3 ตัวเลือก

จำนวน 15 ข้อ

1. แบบทดสอบฉบับนี้เป็นแบบทดสอบรายบุคคล

2. ให้นักเรียนดูภาพสถานการณ์ปัญหาของตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น และภาพสถานการณ์ การแก้ปัญหาของตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นที่ละข้อแล้วตอบว่ามีภาพอะไรบ้าง

3. ครูพูดซ้ำอีกครั้งและให้นักเรียนพูดตาม

4. ครูอ่านคำถามที่ละข้อจากสถานการณ์ปัญหาของตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น แล้วให้นักเรียนกากบาท (X) ทับภาพที่ตรงกับภาพสถานการณ์การคิดแก้ปัญหาของตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นที่เหมาะสมที่สุดเป็นคำตอบ

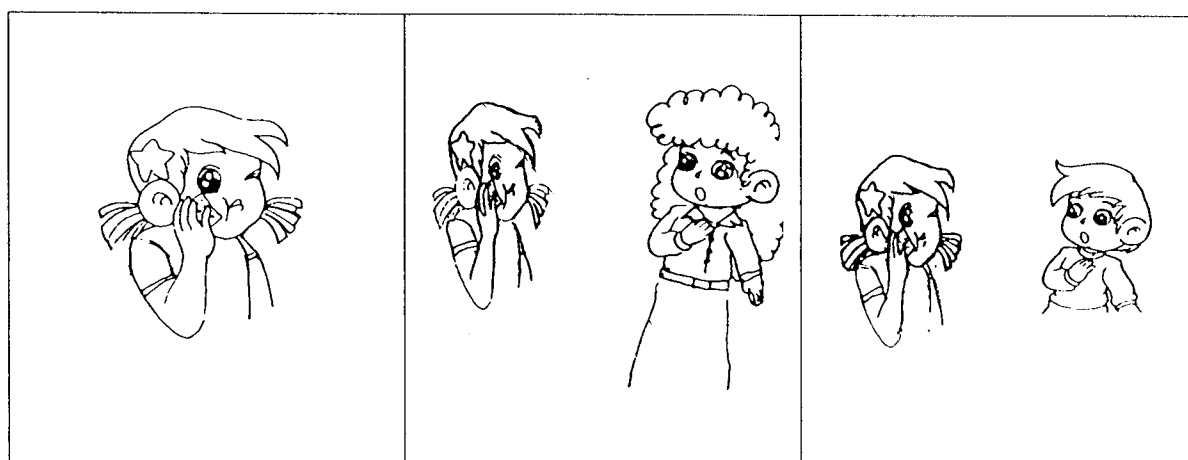
คำสั่ง

ให้นักเรียนกากบาท (X) ทับภาพที่ตรงกับภาพสถานการณ์การแก้ปัญหาของตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นที่เหมาะสมที่สุดเป็นคำตอบ

สถานการณ์ ในระหว่างที่อยู่โรงเรียนนักเรียนเกิดอาการ
ปวดฟันมากนักเรียนจะทำอย่างไร ?

16

ก

ข

ค

ภาคผนวก ค

- ตารางแสดงค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ
- ค่าความยากง่ายและอำนาจจำแนกรายข้อแบบทดสอบ

IOC รายข้อ

เนื้อหา	ข้อสอบ	ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC
		คนที่ 1 อ.มิ่ง	คนที่ 2 อ.นพดล	คนที่ 3 อ.เบญจจะ		
วัดความสามารถในการแก้ปัญหาตนเอง	1.	+1	+1	+1	3	1.00
	2.	+1	+1	+1	3	1.00
	3.	+1	+1	+1	3	1.00
	4.	+1	+1	+1	3	1.00
	5.	+1	+1	+1	3	1.00
	6.	+1	+1	+1	3	1.00
	7.	+1	+1	+1	3	1.00
	8.	+1	+1	+1	3	1.00
	9.	+1	+1	0	2	0.67
	10.	+1	+1	+1	3	1.00
	11.	+1	+1	+1	3	1.00
	12.	+1	+1	+1	3	1.00
	13.	+1	+1	+1	3	1.00
	14.	+1	+1	+1	3	1.00
	15.	+1	+1	+1	3	1.00
	16.	+1	+1	+1	3	1.00
	17.	+1	+1	+1	3	1.00
	18.	+1	+1	+1	3	1.00
	19.	+1	+1	+1	3	1.00
	20.	+1	+1	+1	3	1.00

เนื้อหา	ข้อสอบ	ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC
		คนที่ 1 อ.มิ่ง	คนที่ 2 อ.นพดล	คนที่ 3 อ.เบญจจะ		
วัดความสามารถในการแก้ปัญหาตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น	21.	+1	+1	+1	3	1.00
	22.	+1	+1	+1	3	1.00
	23.	+1	+1	0	2	0.67
	24.	+1	0	+1	2	0.67
	25.	+1	0	+1	2	0.67
	26.	+1	+1	+1	3	1.00
	27.	+1	0	+1	2	0.67
	28.	+1	+1	+1	3	1.00
	29.	+1	+1	0	2	0.67
	30.	+1	0	+1	2	0.67
	31.	+1	+1	+1	3	1.00
	32.	+1	+1	+1	3	1.00
	33.	+1	0	+1	2	0.67
	34.	+1	+1	+1	3	1.00
	35.	+1	+1	+1	3	1.00
	36.	+1	0	+1	2	0.67
	37.	+1	+1	+1	3	1.00
	38.	+1	+1	0	2	0.67
	39.	+1	+1	+1	3	1.00
	40.	+1	+1	+1	3	1.00
รวม					110	0.92

สูตรที่ใช้หาค่า TOC ทั้งฉบับ (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2545 : 95)

$$TOC = \frac{\sum R}{KN} \quad TOC = \frac{110}{120} \quad TOC = 0.916$$

TOC ทั้งฉบับ = 0.92

การหาค่าความยากง่ายและอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ

ตอนที่ 1 ความสามารถในการแก้ปัญหาของตนเอง

ข้อที่	ค่าความยากง่าย (p)	ค่าอำนาจจำแนก (r)	การแปลความหมาย	การพิจารณา
1.	0.70	0.20	เป็นข้อแบบทดสอบที่ใช้ได้	เลือกไว้
2.	0.70	0.57	เป็นข้อแบบทดสอบที่ใช้ได้	เลือกไว้
3.	0.75	0.42	เป็นข้อแบบทดสอบที่ใช้ได้	เลือกไว้
4.	0.75	0.22	เป็นข้อแบบทดสอบที่ใช้ได้	เลือกไว้
5.	0.65	0.12	เป็นข้อแบบทดสอบที่ไม่ใช้ได้	คัดออก
6.	0.65	0.68	เป็นข้อแบบทดสอบที่ใช้ได้	เลือกไว้
7.	0.80	0.67	เป็นข้อแบบทดสอบที่ใช้ได้	เลือกไว้
8.	0.80	0.52	เป็นข้อแบบทดสอบที่ใช้ได้	เลือกไว้
9.	0.70	0.28	เป็นข้อแบบทดสอบที่ใช้ได้	เลือกไว้
10.	0.80	0.38	เป็นข้อแบบทดสอบที่ใช้ได้	เลือกไว้
11.	0.50	0.22	เป็นข้อแบบทดสอบที่ใช้ได้	เลือกไว้
12.	0.70	0.24	เป็นข้อแบบทดสอบที่ใช้ได้	เลือกไว้
13.	0.50	0.30	เป็นข้อแบบทดสอบที่ใช้ได้	เลือกไว้
14.	0.60	0.30	เป็นข้อแบบทดสอบที่ใช้ได้	เลือกไว้
15.	0.55	-0.02	เป็นข้อแบบทดสอบที่ใช้ไม่ได้	คัดออก
16.	0.75	0.03	เป็นข้อแบบทดสอบที่ใช้ไม่ได้	คัดออก
17.	0.75	-0.13	เป็นข้อแบบทดสอบที่ใช้ไม่ได้	คัดออก
18.	0.55	-0.06	เป็นข้อแบบทดสอบที่ใช้ไม่ได้	คัดออก
19.	0.50	0.31	เป็นข้อแบบทดสอบที่ใช้ได้	เลือกไว้
20.	0.75	0.25	เป็นข้อแบบทดสอบที่ใช้ได้	เลือกไว้

การหาค่าความยากง่ายและอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ

ตอนที่ 2 ความสามารถในการแก้ปัญหาของตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น

ข้อที่	ค่าความยากง่าย (p)	ค่าอำนาจจำแนก (r)	การแปลความหมาย	การพิจารณา
21.	0.70	-0.10	เป็นข้อแบบทดสอบที่ใช้ไม่ได้	คัดออก
22.	0.75	0.28	เป็นข้อแบบทดสอบที่ใช้ได้	เลือกไว้
23.	0.70	0.55	เป็นข้อแบบทดสอบที่ใช้ได้	เลือกไว้
24.	0.80	-0.06	เป็นข้อแบบทดสอบที่ใช้ไม่ได้	คัดออก
25.	0.45	0.30	เป็นข้อแบบทดสอบที่ใช้ได้	เลือกไว้
26.	0.70	0.32	เป็นข้อแบบทดสอบที่ใช้ได้	เลือกไว้
27.	0.80	0.35	เป็นข้อแบบทดสอบที่ใช้ได้	เลือกไว้
28.	0.80	0.23	เป็นข้อแบบทดสอบที่ใช้ได้	เลือกไว้
29.	0.65	0.45	เป็นข้อแบบทดสอบที่ใช้ได้	เลือกไว้
30.	0.70	-0.03	เป็นข้อแบบทดสอบที่ใช้ไม่ได้	คัดออก
31.	0.65	0.60	เป็นข้อแบบทดสอบที่ใช้ได้	เลือกไว้
32.	0.65	0.21	เป็นข้อแบบทดสอบที่ใช้ได้	เลือกไว้
33.	0.70	-0.12	เป็นข้อแบบทดสอบที่ใช้ไม่ได้	คัดออก
34.	0.80	0.44	เป็นข้อแบบทดสอบที่ใช้ได้	เลือกไว้
35.	0.60	0.55	เป็นข้อแบบทดสอบที่ใช้ได้	เลือกไว้
36.	0.70	0.41	เป็นข้อแบบทดสอบที่ใช้ได้	เลือกไว้
37.	0.80	0.41	เป็นข้อแบบทดสอบที่ใช้ได้	เลือกไว้
38.	0.75	0.23	เป็นข้อแบบทดสอบที่ใช้ได้	เลือกไว้
39.	0.80	0.46	เป็นข้อแบบทดสอบที่ใช้ได้	เลือกไว้
40.	0.70	0.10	เป็นข้อแบบทดสอบที่ใช้ไม่ได้	คัดออก

ภาคผนวก ง
- บัญชีรายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

บัญชีรายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจแผนการจัดกิจกรรมเล่นิทานงน

1.1 รองศาสตราจารย์วราภรณ์ รักวิจัย	ผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (ฝ่ายประถม)
1.2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ละออ ชูติกร	ข้าราชการบำนาญภาควิชาการศึกษาปฐมวัย
สถาบันราชภัฏสวนดุสิต
1.3 อาจารย์รัฐจวน ประโมจน์	อาจารย์ผู้สอนโรงเรียนอนุบาลสามเสน
(ฝ่ายอนุบาล)

2. ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย

2.1 อาจารย์นพดล กองศิลป์	รองผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (ฝ่ายประถม)
2.2 อาจารย์มิ่ง เทพครเมือง	อาจารย์ประจำฝ่ายวัดผลโรงเรียนสาธิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (ฝ่ายประถม)
2.3 อาจารย์เบญจะ คำมะสอน	อาจารย์ผู้สอนโรงเรียนสุวิทย์เสริญสุรณ
(ฝ่ายอนุบาล)

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวอภิรตี สีนวล
วันเดือนปีเกิด	23 พฤษภาคม 2519
สถานที่เกิด	อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	155/24 หมู่ 3 ตำบลท่าศาลา อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช 80160
ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน	อาจารย์ 1 ระดับ 3
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนบ้านสะพานหิน อำเภอเทพารักษ์ จังหวัดนครราชสีมา 30210
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2537	มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเบญจมราชูทิศ นครศรีธรรมราช อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช
พ.ศ. 2541	ครุศาสตรบัณฑิต (วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย) สถาบันราชภัฏ สวนดุสิต (เกียรตินิยมอันดับ 2)
พ.ศ. 2547	การศึกษามหาบัณฑิต (วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย) มศว.ประสานมิตร